

Степан ПУШИК

Я ДЛЯ ВКРАЇНИ ЖИВ

У ДВОХ ТОМАХ

Том 1

Івано-Франківськ
Місто НВ
2019

УДК 821.161.2'06-1

П 91

Рецензенти:

Хороб Степан Іванович – доктор філологічних наук, професор, член НСПУ (Івано-Франківськ);

Баран Євген Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент, заслужений працівник культури України (Івано-Франківськ)

Пушик С. Г.

П 91 **Я для України жив:** У 2-х т.: – Т. 1 / Упоряд. Ольга Слоньовська. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. – 348 с.

ISBN 978-966-428-658-6

ISBN 978-966-428-659-3 (т. 1)

У двотомник лірики Степана Пушика «Я для України жив» у основному увійшли нові поезії, які поет встиг підготувати ще при житті для своєї майбутньої книги й над якою працював до останніх днів, а також нові варіанти відредагованих і удосконалених автором деяких його раніше вже опублікованих поезій. Цей надзвичайно цікавий і важливий літературний текст читається як своєрідний поетичний звіт перед українським народом про зроблене протягом усього життя нашим шановним і високо талановитим поетом-піснярем. Вірші укладено так, щоб двотомник становив єдине ціле і сприймався читачами в оптимально виразному естетичному ракурсі, але водночас майже всі поезії датовані, що суттєво допоможе науковцям і зацікавленим читачам прослідкувати еволюцію ліричного дару Степана Пушика, починаючи від юних днів і аж до зрілого віку автора.

УДК 821.161.2'06-1

ISBN 978-966-428-658-6

ISBN 978-966-428-659-3 (т. 1)

© Пушик С. Г., 2019

© Слоньовська О., упорядкування, 2019

ЗМІСТ

Золотий дощ Пушикових поезій. <i>О. Слоньовська</i>	13
---	----

ВЕСНАРКА

Поетове прохання	26
«Я натхненно кохав...»	28
«Так зелено, так мило у гаю...»	29
Будеш моя доля	30
«І знову вертаю думками до тебе...»	31
«Добрий світ від літнього тепла...»	32
«Без любові до тебе...»	33
«Зацвітають ранки біло-сині...»	34
«Я нічого не вигадую...»	35
«Чого ж ти сумуєш, юначе...»	36
«Тихо-тихо, як незримий гном...»	37
«Вона тоді ще юною була!...»	39
«Ця легенда сумна...»	40
«Почалися березневі рухи...»	41
«Була ти добра гайса молодою!...»	42
«На лузі, коло білої скали...»	43
«Це купальське шалене свавілля...»	44
«Чи ти знаєш, які-то шафрани-крокуси?...»	45

РОСИНКИ

«А я твої ягоди...»	46
«Прилинь! Я все тобі прошу...»	46
«О, скільки тут сходили люди ніг...»	46
«Оце моя земля. Тут я сміюсь і плачу...»	46
«Була трава, а вже поліг...»	46
«Розженемо смутку темні хмари...»	47

«Веселе птаство дуріє від щастя...»	48
«Вже запахла мені дорога...»	49
«Плин Дністра, наче пісня дівоча...»	50
«На ставочку качечка...»	51
«Дика донечко клятого батька...»	52
Заспіваю тобі...	53
«Синочку мій, баранчику...»	54
«Три півонії в вазі червоній...»	55
«Світ чарує весна вечорами...»	56
«Сипле синій вітер позолоту...»	57
Вишита хустинка	58
«Нам любов болить...»	59
«Синя пава, чорна нічка, наче кава!...»	60
«Сам не знаю, чом я не з тобою...»	61
«Третю ніч не літають травневі хрущі...»	62
«Де нині ходять темні хмари...»	63
«Якщо станеш моєю дружиною ти...»	64
Наречена сотенного	65
Ружа червона	66
«Ні, ти не та, яку я знав колись...»	67
РІЧКОВІ ПЕРЛИНИ	
«Тут цісар їв! Тут тишком-нишком...»	68
«Ти була моя розрада і тепло...»	68
«Знаю сам: наш парламент не вічний...»	68
«З Чорногори вітром дише...»	69
«Знаходять оправдань зо сто...»	70
«Біжить, тече бистра вода...»	71
«І сонцю з-під крила...»	72
«Над лісами, горбами і млаками...»	73
«Лілеї білі у воді...»	74
«Прут із гірських обіймів виривається...»	75
«Жінка тішить. Жінка жалить...»	76

«І ясних очей доторкається сонячна далеч...»	77
Та дівчина з високої гори	78
КОЛЮЧКИ ШИПШИНИ	
«Такий, як мідний казанок...»	79
«Поети збираються в зграї...»	79
«Нині чуєшся так...»	79
Полонинська трава	80
«Б'ють мисливці качок. Небо схлипує, мов наполохане...»	82
«Ми були вечірні добрі птахи...»	83
«Ти щось миле мені сказала...»	84
«Громи над ялинами...»	85
«Гей, дівчино, з котрого ти села?...»	86
Ігрець	87
Уманський парк	88
«Так, найкращі слова я сказав тобі в молодості...»	90
Черемош	91
Кричать журавлі	92
«Грають вітри, як травневі горністи...»	93
«Прийшла любов... Вона іще не пізня...»	94
Давня гра	95
«Ніч... Безсоння... Дівчатко сумне...»	96
«Ти говорила: людині потрібна людина...»	97
«Сніг застеляє, Ганно...»	98
З тобою	99
«Тепло душі відчули дві долоні...»	100
«Де жито зелене горою тече аж за обрій...»	101
«Лягла дорога передо мною...»	102
Нічна мелодія	103
«Ні, не кривляння, а крива...»	104
Відерця порожні	105
«Він біг. Здригалася земля...»	106
«Хай під ногами терня, грань...»	107
«Наскакався! Нагулявся! Більш не хочу...»	108

«Де ж то приспано вітра...»	109
Іній	110
Лети до мене	111
«Я не винен і ти не винна...»	112
«Так жалісно чайка кигиче...»	113
Біле пасмо	114
«Вже сумує цей берег без тебе...»	115
«Тривога заснути мені не дає...»	116
«Я так люблю жовтневі дні!...»	117
«Я піду в синій сон передмістя...»	118
«Все вистигло, усе перегоріло...»	119
«На дивнім Поділлі...»	120
«Дні осінні притергі, мов шини...»	121
«Пахнуть сіножаті сіном скошеним...»	122
«А голос той – не той... Не так росте трава...»	123
«І повені дикі, бо дуже сердитий Купало...»	124
«Де чекала мене молода королева...»	125
«Ти маєш ноги, як мечі...»	126
«Де колись стояли ми з тобою...»	127
«Черлене вино і чорне вікно...»	128
«Коні дрімають на пасовищі...»	129
«Засумував я за тобою...»	130
«Стільки від садів квітневих світла!...»	131
«Ще холодом черемха пахне...»	132
Ластівка і журавель	133
«Галицький вальс для вас...»	134
«Впала зірка у річеньку...»	135
Ватра горіла	136
Вечірній вірш	137
«Мені далеко йти крізь віхоли та грози...»	138
«Зустрів тебе, Анничко-Ганно...»	139
«Весна почепила блакитні знамена над містом...»	140
«Затремтіла рука у руці. В небеса...»	141

«Серед спеки зривається вітер...»	142
«Три Музи зійшли до мене з небес...»	143
«Синя мла прилягла...»	144
«Усміхнена хмарка по небу моїм пропливла...»	145
«О, не треба... Не треба тут слів...»	146
«Вивірка принесла золотий горішок...»	147
«Ти вже за верхами, сиза горлице...»	148
«Осеніють дерева, віддаляємось ми...»	149
«Стираються дати, старіються думи...»	150
«Добрий вечір, замріяна юнко...»	151
«Знаю: станеться зустріч раптова...»	152
«І була Людмила добрим людям мила...»	153
«На високій горі...»	154
«Ластівки літають понад воду...»	155
«Тепле літо прийшло, а тебе в цьому місті немає...»	156
«В царині весна, немов царівна...»	157
«Божі радощі п'є далина...»	158
«З трепетом, трепетом, трепетом...»	159
«І відпливають золоті пожежі...»	160
«Дихнули гори холодом...»	161
«Ось-ось – й перескочу я гірку малу...»	162
«То ще година не пізня...»	163
«Галок чорна зловтіха...»	164
«– Ти де була?...»	165
«Сказала, що снівся я їй...»	166
«В думках мій братик...»	167
«У парку тихому...»	168
Острів кохання	170
Ненаписана пісня моя	171
«Чого ж то моє серце в травні журиться...»	172
Над Черемошем	173
«Те, що було, уже не повернути...»	174
«Біжимо, біжимо мерщій...»	175

«Блискавка миттєво розцвіла...»	176
«Є вирішальні в людському житті моменти...»	177
«Нічка із золотим гребінцем місяця у волоссі...»	178
«Ти – юне зілля...»	179
«Чого мовчиш? Хоч словом озовись...»	180
«У лісі зеленому...»	181
«І рветься пісня, наче срібна нить...»	182
«Піду, піду по вулиці Шевченка...»	183
«Мов молоко, парує озеро...»	184

ІСТОРІЇ ВАТРА ГОРИТЬ

Скіфи	186
Літописець	188
Сагайдачний	189
«Я син Григорія, я син Марії...»	191
Смерть конюха	192
Похорон	193
«Я бачив рай і пекло дике...»	194
«А Москва як Москва...»	195
«Дерева ростуть на каменях...»	196
«В відпустку повертаюся до гір...»	197
«Ходив і я у Літній сад...»	198
«Доволі, доволі коритись недолі!...»	199
«Україно моя зелена...»	200
«Мережу-нотую думки на папері...»	201
Розтерзаний лебідь	202
Ватра	203
«Я так люблю, як в горах трави пахнуть...»	204
«Читачу...»	205
«І що сказати їм?...»	206
«Додому лісами із міста самотній іду я...»	207
«А колись ходили ми до танка...»	208
«Де ще є краса така на світі?...»	209
«Для дітей обдарованих шкіл я не знав...»	210

«За озером вечірня птаха плаче...»	212
«Стою. Шум лісу слухаю...»	213
«Над Франківськом гроза...»	214
«Прожив весь вік...»	216
«Був я за Невою, був за Тисою...»	217
Три жінки	218
Мій час	220
«Мерзота з мерзот...»	222
«Українонько! Настав високий час...»	223
Криві дерева	224
«Усе я знав! І сміх, і плач, і бійку...»	225
Веснарка	226
«Найкрасивіші люди в коханні...»	227
«Що життя – політична корида?...»	228
На руїнах	229
«Боже, Боже, чого ліг на груди...»	230
«Весь я немов побитий...»	231
«Отак ми живемо у ласці та в любові!...»	232
«Піна панує! Піна!...»	233
Ой, легіла пісня	234
«Що каже серце, те й роблю...»	235
«Лишити все! Приїхати до Львова...»	236
«Село моє над річкою в долині...»	237
«Де ліс тебе брав у зелений полон...»	238
А газдиня на весіллі загуляла	239
«В Коломию карточка з берести...»	240
Бабка	241
«Впав на койку: не воїн – макуха...»	244
«Місяць на небі нічний...»	245
«Пахне вереснем кожна галузка...»	246
«А вечір знов у білім місті в фракці...»	247
«Бачу: ревність палить твої груди...»	248
«Карпатський світ! Яка краса!...»	249

«Всього сподіватися міг від хохлів...»	250
Балада про оленя	251
Каганович	252
«Сонце й зелений вітер...»	253
«Вовк скажений вкусив тебе, ница Росіє...»	254
Биківня	255
«Пробудись і вставай!...»	256
«Країна буків, тисів і ялиць...»	257
«Якби ми, друзі, менше пили...»	258
«Ми прийшли і підем. Нас покличе далека дорога...»	259
«Я каменем кину у власний город...»	260
«Вересень бабам подолки гріє...»	261
Біла	262
Омелюх	263

ПЕЛЮСТЯ

«У косицях лужок...»	264
«Пливуть тумани над землею...»	264
«Мені байдуже, де похоронять...»	264
«Між двома садами старе гніздо...»	265
«Оновилося дерево пряме і криве...»	265
«Мудре слово силу має...»	265
«Налиймо, друзі, повні чари...»	266
«Всі подуріли чи не всі?...»	266
«Що багато говорити?...»	266
«Життя – не шахи і не райський сад...»	267
«Хоч дурням каші не соли!...»	267
«Привіт вам, високі дуби...»	267
«Скільки Бог мені відміряв літ...»	267
Дельфін	268
«Вишні червоні краплями звисли на вітах...»	269
«Нам кинув Гете гасло...»	270
«Співець – сліпець? О ні, сліпці – ті люди...»	271
«Я дихаю, братове! Я не вмер!...»	272
«Час настав відверто говорити...»	273

«Мій Галич в тумані...»	274
«Сльози, немов горох...»	276
Нейтронна зона	278
«Уже овець пустили в толчічку...»	280
«Ні, ми не листя і не пил!...»	281
«А був Лукрені – чоловік...»	282
«Чи пам'ять є?...»	284
«Афоризми вільні...»	286
Виставка собак	287
«Підсніжник – білий піонер...»	290
Гадюка	291
Клич захисника Вітчизни	292
«А люди добрі, люди чесні...»	293
«Достигають трави – скоро сінокоси...»	294
«На Україну упала біда!...»	295
«Тепле вітання по телефону...»	296
МІНІАТЮРИ	
«І ось у мене середина літа...»	297
«Під Карпатською грядюю...»	297
«Ми живі! Ми не во гробі!...»	297
«Юність – віра, юність – сила...»	297
«Спочатку була ідея...»	298
Харків	299
«Пече образа. Пече тривога...»	300
«Гуляв-буяв, горілку пив...»	301
Пнівський замок	302
«Гарячі у юності, часто помилки ми робимо...»	304
«А пані Європа стоїть у руках із терновим вінком...»	305
«І я колись з колін вставав...»	306
«Коли я умру...»	307
«Тріщить від морозу Небесна Дорога...»	308
«При дорозі цвинтар – темно-чорні хрести...»	309
«Плаче зоря над водою...»	310

«Селемени й весільні вінки...»	311
«Гущиво. Цвітиво. Вруна...»	312
«Ридала Україна! Стогнала Україна...»	313
«Полонинко в німбі золотому...»	314
Легенда	315
«Різдвяний ліс у інеї...»	316
Мова	317
«Ці – лагідненько, ті – тупо й різко...»	319
«Уже і сонце нижче й нижче...»	320
«Скресання холодів. Весняний хмаролом...»	321
«Ішов верхами...»	322
«Обривається голосу нить...»	324
«Зіржавіло тепло в квітниках...»	325
«Про нас мовчать. Нехай собі мовчать...»	326
«Минула купа літ... Зелене вкрилось мулом...»	327
«Дурні розмови... А вина – горілка...»	328
«Ранки тихі, туманні...»	329
«Моє серце в зажурі...»	330
«Річки Україною плывуть...»	331
«Гей виходять тури й зубри...»	332
«Я знав на цім світі земне й неземне...»	333
Перед будинком старої гімназії	334
Заплаканий промінь	335
«Ні, я не тлів – палав-горів...»	337
Тарас Шевченко	338
Дем'янові лази	339
Сталініст	340
Москва	342
Парашка	343
«Пішли під землю галицькі двори...»	344
«Я з тих країв, де навіть гори б'ються...»	345
«Мій голос летить по газетах, по синіх ефірах...»	346
Каштанові свічки	347

Золотий дощ Пушикових поезій

Вірші, які ввійшли у двотомник «Я для України жив», Степан Григорович Пушик у останні свої дні мріяв належно допрацювати й видати особисто, навіть відібрав значну кількість поезій в окрему товстелезну папку, над якою годинами просиджував на балконі власної квартири, а улюблені, хоч уже раніше друковані поезії, скрупульозно правив і шліфував. Яюсь признався, що якби йому дав Бог хоч кілька місяців – він упорядкував би все задумане! Був людиною дивовижно працювитою, справжнім трудоголіком, тож коли за добу до смерті пізно ввечері зателефонував і запропонував мені довести до пуття його останню поетичну книжку, моє серце недобре тьохнуло: Степан Григорович просто так із подібним проханням не звернувся б! Я відмовлялася, казала, що не смію правити його вірші, бо найкраще таку роботу здатний виконати сам автор, але Степан Григорович несподівано настільки образився, що таки мусила дати слово: зроблю, книжка вийде у моїм редагуванні, проте лише за умови погодження кожного нюансу з самим Пушиком!

Після тієї мало не опівнічної розмови не могла заснути до самого ранку. Чомусь наче бачила наяву, як ми з Степаном Пушиком гуляємо парком, а він обурюється, що бездумно вирубали столітні липи й оце взялися ще й за модрина, приписавши цим деревам сухостій, а модрина ж – найцінніша промислова деревина, тому це не випадковість чи халатність – плани хижунів користолобні. Стосовно сухостою – також брехня: модрина завжди скидає на зиму хвою! Згадалися й дикі качки, яких однієї зими люди щодня підгодовували хлібом, а наївні птахи заздалегідь повагом дибуляли від озера аж під гастроном, щоб свою порцію харчів обов'язково отримати. Однієї ночі якісь паскудники нагодували качок хлібом, вимоченим у горілці, половили й поскручували бідним птахам голови! Як же тоді метав громи й блискавки Степан Пушик, як надривно повчав студентів не чинити зла, берегти кожну пташку, комашку, травинку! Знав багато народних назв. Одного разу заявив, що цвіте золотий дощ, і такого рясного цвітіння цих кушів навіть він особисто ще ніколи не бачив. Насправді цвіла форзиція, про яку Степан Григорович нерідко згадує у щоденнику. Очевидно, це була його улюблена квітка й, може, навіть назву «золотий дощ» він сам придумав, але як же точно це по-

етичне словосполучення відповідало красі: насправді золотий дощ, довгасті пелюстки-краплини, невимовне враження від побаченого! «6.04.1989. Четвер. Дуже холодний і сирий цей тиждень-вербниця. Дощі. Зацвіли абрикоси, сливи. Цього року в березні зацвів золотий дощ», «27.02.1990. Вівторок. Вночі й удосвіта падав дощ, промив усе... На подвір'ї зацвів кущ золотого дощу, а за будинком розвилася верба». Світ живої природи, причому як фауни, так і флори, у поезіях Степана Пушика наділений людськими переживаннями і відчуттями. Конаючий олень, який кличе неню-мамку, але вже не має сили гукнути на допомогу дедю-тата, поранений ведмідь, старий одинокий вовк, корова Біла, полонинський пес, бриндушки й крокуси, золотий дощ і прекрасна у своєму цвітінні кисла яблуня-дичка – співрівні людині, тому мають таке ж право на життя і щастя, як людина.

У житті Степан Григорович іноді проявляв себе мольфаром і пророком: не раз ним сказане збувалося з точністю до дрібниць. Був людиною знаючою, начитаною, власне, ходячою енциклопедією! Міг підтримувати цікаву розмову практично на будь-яку тему. Не гребував слухати й простих, навіть убогих людей, хоча легко знаходив спільну мову й з академіками. Працював натхненно, без жодних вихідних, відпочинку й навіть незначної перерви. Ненавидів лікарні й курорти. Казав, що якраз там слабне душею й тілом. Напередодні власної смерті перетелефонував усім друзям і знайомим: як завжди, мав безпомилкове передчуття потреби попроситися.

А в ніч із 13 на 14 серпня 2018 року не стало Степана Григоровича Пушика – людини-титана, людини-легенди ще при житті. Надзвичайно важко уявити Івано-Франківськ без цього неспокійного, бунтівного, свідомого й надзвичайно активного чоловіка. За своє нелегке життя він допоміг дуже багатьом якщо не порадою, то власним втручанням у несприятливі обставини, добрим словом, моральною підтримкою. А коли почалися криваві події АТО, не гаючись, перерахував для українських солдатів шістнадцять тисяч гривень! Був Степан Григорович непростим чоловіком, іноді аж занадто гострим у відстоюванні справедливості, але завжди чесним, правдивим і порядним. Любив Україну, і Україна любила його.

Згадаймо, Тарас Шевченко в «Автобіографії» писав: «Історія мого життя складає частину історії моєї Батьківщини». Степан Пушик міг би повторити ці слова й стосовно себе самого, адже пережити йому довелося багато знакового, тяжкого й страшного. Народився наш талановитий земляк у часи воєнного лихоліття. Ще коли маленькому

Степанкові ледве виповнилося півроку, в рідному селі Вікторів почалося справжнє пекло: наступаюча радянська армія мінометним вогнем розчищала дорогу піхоті, а оскільки біля батьківської хати стояла штабна німецька машина, то жодних шансів вижити при обстрілі найближчим сусідам і сімейству Григорія Пушика не залишалося. Тікали у величезній паніці, й тато ніс на руках немовля, а на плечах – клунок із подушками й веретами. Коли артобстріл закінчився, виявилось, що в одній із подушок застряг осколок міни, випущеної «Катюшею»: щаслива випадковість чи Божя опіка врятувала не тільки Григорія, а також і його маленького сина.

У повоєнні роки радянська влада гарячково закріплювала свої позиції кривавим терором, нещадно розправлялася з «лісовими хлопцями» в усій Галичині й рідному Пушиковому селі, тож із молоком матері Степанко всмоктував не тільки жертовну любов до України, за яку віддавали життя його свідомі односельці, а й ненависть до жорстоких окупантів. У батьків Степанкового друга – Богдана Гармазія – під стайнею був цілий арсенал повстанської зброї, і малі шибеники напташили собі звідти ціле відро новеньких патронів. А стосовно «упівської» літератури, то Марко Боеслав іноді приносив її Степановому батькові. Обачний Григорій «зашивав» ті безцінні папери в солом'яний гребінь хати. Це бачив маленький син, хоч, здавалося, хлопчину цікавили тоді хіба що жовтороті горобенята.

Степанова мама й бабуся знали силу-силенну пісень, казок, легенд. Вразлива дитяча душа розкошувала в тому повноводді щедрої скарбниці народної фантазії й мудрості. Отже, і вроджені задатки, і спадковість мали неабиякий вплив на характер і майбутню долю відомого нині пісняра, автора багатьох художніх книг і наукових розвідок.

Господь не пошкодував Степанові Пушикові жодного зі своїх найкращих дарунків: ні вроди, ні зросту, ні розуму, ні сили, ні талану, ні таланту. Про таких щасливчиків кажуть, що при народженні їх Бог поцілував у тім'ячко. Історичне підсоння малої батьківщини теж відіграло величезну роль: старий княжий Галич, легенди, перекази й казки, що таки збереглися до ХХ століття, ближчі в часі події, овіяні ореолом звитяги Січових Стрільців, самовіддана боротьба УПА... До того ж у Вікторові завжди процвітала самодіяльність, адже композитор таланту світового рівня Денис Січинський ще в 1901 році саме тут створив сільський хор.

Перша книжка Степана Пушика «Зелена хвоя» (1964 р.) вийшла як ротапринтне видання малесеньким тиражем (усього 25 примірників)

за рекомендацією Клубу інтелігенції. Проте й за таку мало не «самвидавну» публікацію в час, коли «хрущовська відлига» перейшла в страшні «брежнєвські заморозки» і провідний критик СРСР із московської трибуни відверто гаркнув: «Не будет вам оттепели! Оттепель кончилась!», – можна було жорстоко поплатитися.

На щастя, тоді вже солдат-новобранець Степан Пушик служив у армії аж у Підмосков'ї на ракетній базі, а кадебісти у самому лігві СРСР подібних «атщепенцев» не особливо насмілювалися шукати. Коли ж надали відпустку, Степан Пушик поїхав додому з пересадкою в Києві. Приніс власні вірші у журнал «Україна», а літредактор Наталка Кашук гірко плаче: «Наших найкращих хлопців заарештували. Стуса і Чорновола під суд віддають!» Проте ангел-охоронець беріг солдата, як зіницю ока: саме в ці страшні часи Степанові Григоровичу таки вдалося видати свою першу справжню книжку поезій у касеті, тобто в одному випуску з тонюсінкими книжками-метеликами інших авторів, і називалася вона промовисто: «Молоді громи». А цензура ж контролювала кожне слово, розшифровувала найменший натяк, двозначний підтекст. Навіть у пісні «Два кольори» (слова Д. Павличка, музика О. Білаша) недоброзичливці побачили бандерівський прапор! Громи, та ще й молоді, могли бути розшифровані як бунт покоління 70-х, як загроза тоталітарній прогнилій системі, яка невблаганно котилася в прірву.

У ті ж самі «часи не-Багиві» (Олександр Смоляк) Степан Григорович потрапив у неабияку халепу ще й із тоді модним серед молоді самвидавом і мало не заримів у дисциплінарний батальйон, а це вважалося значно важчим покаранням, аніж тюрма. Стривожений і зажурений жахливою перспективою, солдат чекав найстрашнішого. Та раптом до казарми прибігли друзі: «Твою пісню співають по телевізору!» Степан зірвався з ліжка, як обпечений, а побачив телепередачу власними очима – отетерів: у Колонному залі на сцені стоїть тридцятивосьмирічний красень Дмитро Гнатюк і ведучий оголошує: «Музыка Александра Белаша, слова солдата Советской Армии Степана Пушика, песня „Яблонева осень“». Слухав виконання власної пісні, як у трансі. Камера вихоплювала обличчя глядачів, ковзнула урядовою ложею: аплодувало все політбюро на чолі з Брежнєвим! Вражений успіхом, Степан вибіг із казарми, легко зробив кілька найважчих вправ на турніку і вигукнув: «Тепер відправите мене в дисбат, ага, поцілуйтесь у ніс!»

Навіть ставши відомим в Україні лауреатом багатьох премій, Степан Пушик завжди був у відвертій опозиції до радянської влади. У 1987 році, коли журнал «Україна» надрукував Пушикову статтю «Пам'ять совісті», в якій добряче дісталось секретарю з ідеології обкому партії за те, що в області щотижня горять церкви, цього номера всеукраїнського часопису в Івано-Франківській області годі було купити в газетних кіосках. Не отримали тоді журнал навіть прикарпатські передплатники: перелякана до гикавки обласна влада зробила все, щоб «Пам'ять совісті» просто не дійшла до читачів.

Лауреат Державної премії імені Тараса Шевченка, літературних премій імені Василя Стефаника, Івана Франка, Павла Чубинського, Мирослава Ірчана, Міжнародної літературної премії імені Воляників-Швабінських Українського Вільного Університету в Нью-Йорку, депутат Верховної Ради України першого демократичного скликання, професор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Заслужений діяч мистецтв України, кавалер орденів «За заслуги» III ступеня, «За заслуги» II ступеня, ювілейної медалі «25 років незалежності України» – Степан Пушик постійно відзначався вагомими творчими здобутками: науковими розвідками про «Слово о полку Ігоревім...», стоп'ятдесятьма піснями на власні вірші, романами, чудовими книгами казок, прислів'їв та приказок, віршів, малої прози, похвальним за обсягом вибраним в шести томах і семи книгах. Поважний вік автора знаменувався високою творчою потужністю. Він дописував «Бусову книгу», досліджував, де похований автор «Слова о полку Ігоревім...», завершував нову поетичну книгу, упорядковував свої щоденники. Степан Пушик не мав часу на відпочинок, не звертав увагу на проблеми зі здоров'ям. Як тут принагідно не згадати слова нобелівського лауреата – всесвітньо відомого американського письменника Ернеста Хемінгвея – про те, що письменники не бояться смерті, бо просто не вірять, що вона існує взагалі.

У наш час ні для кого не секрет, що справжній митець живе більше в уявному, ніж реальному світі, бачить казку в буденних ділах, тож навіть гурт учасно невикопаних жоржин у морозну погоду нагадує митцеві колядників:

Дні осінні притерті, мов шини,
Кущ шипшини, мов кадр із кіно.
А навшпинечки дружно жоржини
Колядують комусь під вікном.

Птахи, дикі звірі, тварини у Степана Пушика значно ближчі до раю, ніж люди, які вражені прогресом, користоловством і раціоналізмом:

Причаїлась зажурена птаха.
Одинока, забута, сумна,
І хмарина загубленим лахом
Їй лепече, що завтра зима –

або ж:

Там, на Верховині, – всі високі!
Май манив закоханих у рай.
Господи, звіряток яснооких
За гріхи невинні не карай.

Степан Пушик постійно був здатний бачити диво – у звичайному колориті справжнє свято життя:

Передгроззя неба голубе
Понесли, як проліски, дівчата.

А як же тонко він відчував гори, живність і невід'ємного від природи гуцула-верховинця в Карпатах:

У кошарах говорять овечі дзвінки.
Стеле річка рушник у міжгір'ї світанню.
Кінь у небі читає зелені зірки,
І читання його переходить в іржання.
Може, щось у Небесного просить Царя?
Може, й він розуміє ранкову молитву?
Хоче він, щоб впряглась в його бричку Зоря,
Й разом вивезуть Сонце на гору блакитну?

Степан Пушик не переносив на дух підлості, фальші, не любив дивних людей, зневажав пристосуванців:

При Австрії цей хрунь австрійцем був,
При Польщі – поляком, що корінь свій забув,
При німцях німцем... Й ось: він – «русскій»! Ба!
Ще стане українцем? Боже збав!

Звичайно, як і кожного митця, Степана Григоровича найбільше хвилювали проблеми самореалізації власного таланту. В останні роки він працював просто надривно, але все одно не був задоволений результатами, постійно нарікав, що мало часу й він катастрофічно не встигає завершити розпочате. Але в той же час прекрасно розумів, що справа не в кількості, а в якості творчості:

Ти не плач, не зітхай, що не пишеться!
Вірші, друже, не везуть возами.
Ти подумай лише, що залишиться
З тих рядків, які ми написали.

Усе життя Степан Пушик був духовним стражем правди й справедливості. Його завжди обурювали недалекоглядність, політична й духовна короткозорість земляків. Коли Патріарха Київського і всієї Руси-України УПЦ КП Володимира (у миру – Василя Романюка, родом із нашої області, власне, з села Хімчина Косівського району) в 1995 році вимушено поховали під дзвіницею Софії Київської, Степан Пушик на цю подію відізвався такою поезією:

* * *

Пече образа. Пече тривога,
Бо знову ділять Святого Бога,
Хоч українець повинен знати,
Що Рим – не батько,
Москва – не мати.
Нас об'єднає славетний Київ,
Князь Володимир, й узвіз Андріїв
І храм Софії...
Тільки на дереві каркає птаха:
«Де поховали ви патріарха?
У під-во-ріт-ні...
Дурні всесвітні...»

Якоюсь мірою феноменально наділений даром пророцтва Степан Григорович цим твором передбачав і власне недопошанування, бо ж поховали нашого поета не при вході у Вікторівську церкву, поряд з могилою його рідного батька, чи під столітнім дубом у центрі церковного подвір'я, що стало би виразною ознакою глибокої шаноби односельців, а на пересічному місці в ряду могил згідно з чергою поховань на цвинтарі. Єдина втіха: хоч гріха гордині уник, й уже за це Господь рабу Божому Степану спише гріхи вольнії і невольнії.

Степан Григорович завжди був хорошим сім'янином, вірним чоловіком, мудрим і строгим батьком, який найбільше боявся, щоб його власні діти не схибили навіть у чомусь мізерно малому. З дружиною Ганною Миколаївною С. Пушика часто можна було побачити і в театрі, і в філармонії чи кафе у товаристві з подружжям Володимира та

Ольги Качканів. Сина й дочку Степан Григорович змалку брав із собою в гори, а онуків, яких любив безмежно і якими щиро гордився, – у найкрасивіші куточки України. Такими індивідуальними екскурсіями письменник виховував у власних нащадків почуття патріотизму, глибинне зворушення від того незаперечного факту, настільки дивовижна й прекрасна Україна.

На жаль, уже після смерті поета (було б це при житті, Степан Григорович дуже швидко навів би лад стосовно безпідставних і явно надуманих претензій на горезвісні лаври Ликери Полусмак як «наречної Шевченка», як вона сама себе йменувала, спонукаючи сучасників повірити в таку версію!) – дехто з уже глибоко пенсійних жіночок не соромиться нав'язувати співрозмовницям думку про власну нібито унікальну роль у інтимній ліриці С. Пушика. Та тільки ба: жоден любовний вірш не має присвяти, тож пісні й інтимна лірика нашого поета – це не чиясь приватна власність, а важлива частка високохудожнього надбання української поезії загалом. Стосовно дурноверхих претензій на роль музи поета, мабуть, тут доречно хіба що згадати іронічні слова Ліни Костенко:

Я вам кажу, що цей поет був геній.
Ви кажете, що ви пили з ним каву.
Я вам кажу, що то не є суттєве,
чи ви йому на очі потрапляли.
Ви кажете: – Історію цікаву я розкажу.
– Як ви пили з ним каву?!
Вам більш нічого не було цікаво?!
...Тебе ні з ким не треба пити, каво.

Письменницька кухня Степана Пушика оригінальна. Вірш «А газдиня на весіллі загуляла» народився, коли гостюючи у майбутньої дружини Ганни Миколаївни – в селі Грушка Тлумацького району, Степан уночі побачив зграю свійських птахів, які серед ночі голосно гелготали під зачиненою хвірткою, адже господиня забула їх випустити на подвір'я, бо мала багато справ: племінник ішов у армію, а родина влаштувала синові багатолюдні й пишні проводи. Степан Григорович відчинив стривоженим птахам ворота й у ту ж ніч написав чудову поезію про жінку з драматичною долею, хоч можливо, до реальної господині всі події цієї сюжетної поезії й не стосувалися.

Красивий, статний, розумний і комунікабельний Степан в молодості тривожив не одне дівоче серце, але чомусь завжди його дівчатами ставали юнки з іменем Ганна. Одна з них навіть зі сцени прекрасно співала щойно створену Степаном Пушиком пісню «Півонії», розплакавшись опісля. Коли майбутня дружина С. Пушика ще була його нареченою, він, їдучи в Яремче писати статтю для «Прикарпатської правди» про нововідкритий ресторан-колибу, взяв кохану з собою, а коли до митця раптово прийшло натхнення, попросив Анничку не йти за ним, бо він мусить на самоті трохи посидіти над гірською бистрою річкою. Так народилася одна з найкращих пісень Степана Пушика – «Любисток»:

Синь Карпатських гір і синь небес,
І дівочі оченята сині.
Я шукав у горах едельвейс,
А знайшов любисток в полонині...
З неба сипавсь буйний зорепад,
З Чорногори буйний вітер вівяв,
І призналась дівчина з Карпат
Що в любистку чорні коси миє.
Не втаю я в серці, не втаю,
Що поїхав я у рідне місто,
А мені спокою не дають
Коси чорні, скупані в любистку.

Багато художніх засобів поезій Степана Григоровича вражають унікальною новизною: так точно й гранично виразно міг сказати лише поет величезного таланту: «Синім цвітом нічка розцвіла, / Як цвіте у лузі незабудка», «Місяць вкрився димом золотим», «Блакитний небокрай на Чорний ліс приліг», «Сипле синій вітер позолоту – / Понад гори – завірюха зір», «Ні, не кривляння, а крива / Життя полита кров'ю й потом», «Та останній листок-танцюрист / Ще не вірить, що вже падолист», «Гора облісіла, як вліті кульбаба», «Куди подітись від державиватянки? Зрівняйлівки, нудьги і комариних крил?», «Не в тім'я битий мій народ, / Щоб викопать собі могилу!», «І водоспади піняться шалені, / Мов у бою на конях вояки», «Я маю народ! А народ зрозуміє мене», «Біла дорога лежить горілиць», «А капрал каправий / Нас гуляти водить», «Кучугури кругом, як поганські боги: / Різні Велеси, Буси, Перуни і Лади. / Серед ночі прийшли скандинавські сніги / Й полягали, як вівці

в зимарці в кінці листопаду», «Дороги, як книги. Я їх перечитую», «Де річка Свіча підсвітила задумливий ліс», «То не гори – Золота Підкова, / Що кінв Велета загубив», «Шумить шалено Кишинів», «Ліліпут, / що вказівки дає... / на Парнасі», «На золотій долоні осені / Спить синє озеро ввінку», «Ці осінні довгі ночі – квітовбивці», «Бачать зорі, як росте кожух роси», «Он везе святий Михайло зиму тиху, / А вона уся у святах, мов свята», «Ліс аж змерз, / Бо за день намок», «Що пісні? Та ж пісні – не монети. / Хіба мають монети тепло?», «Чом мій час український / Наче в кризі замерз?», «Сухий липовий листок, / Як горобчик, скаче по асфальту», «Колосок величний пшеничний», «Вошей сьогодні менше, ніж панів», «Моя бабуся русоброва», «За парканом дощів – веселе літо».

Інтуїція в Степана Пушика завжди була феноменальна і в наукових відкриттях, і в буденному житті, як і вроджений трудоголізм, адже навіть за кілька годин до смерті він ще працював над статтею для журналу «Дзвін», а останній вірш поета («Парашка») датований першим серпня 2018 року.

Талант Степана Григоровича – беззаперечний, і відповідні маркери поезій – цьому однозначне підтвердження, адже митець повинен мати чіпку пам'ять, тонку спостережливість, уміти співчувати реальним людям, своїм сучасникам, не дистанціюватися від них, не зневажати своїх літературних героїв, які в художньому часопросторі не завжди витримують випробування долі. Чи не тому в Григора Тютюнника знаходимо вистраждану ним особисто таємницю таланту, яку він йменує болем, а вірніше, – йдеться про високий больовий поріг і обстоювання митцем кожного, хто в біді і скруті. У Павла Загребельного, автора чи не найкращих у нашій літературі історичних романів, теж є прозирливі слова про те, що в митців – завжди неординарна доля: той, хто нічого складного не пережив, нічого не перестраждав, хто якимсь чином щасливо вберігся від потрясінь і випробувань, не може проявитися цікавим письменником уже з тієї простої причини, що не має щό розповісти людям. Ернест Хемінгвей про літературні надбання, суголосні Пушиковим, писав: «Усі хороші книги подібні в одному – коли ви їх дочитаєте до кінця, вам буде здаватися, що все прочитане відбувалося з вами особисто, і так воно з вами навіки й залишиться: хороше чи погане, захоплення, смуток і жаль, місця і люди, і навіть яка була погода». Стосовно творчої спад-

щини нашого земляка, то неопублікованого ще залишилося чимало – значно більше, ніж те, що вийшло друком: у рукописах Степана Пушика лежить найбільший за обсягом, як вважав сам автор, у світі щоденник із трьох сотень томів. Це мемуаристика, яка сьогодні має найбільший запит у читачів, адже епоху змальовує і аналізує очевидець із дуже близької відстані.

Дев'ятикласники України вивчають «Слово о полку Ігоревім...» саме в Пушиковому перекладі й інтерпретації. Нова хрестоматія з української літератури, видана видавництвом «Літера», презентує напрацювання Степана Григоровича досить широко. Добре, якби вчителі користувалися саме цією навчально-методичною книгою і пропагували її в школах. Кілька місяців тому великого шуму в наукових колах наробила велика за обсягом розвідка Степана Григоровича про місце поховання сина Осмомисла – князя Володимира Ярославича, який і створив безсмертне «Слово...». Десь недалеко від цього співця на Пушиковому горбі сьогодні спочиває і сам Степан Григорович, який заповів поховати своє тілне тіло в рідному Вікторіві, чим зробив своїм землякам велику честь.

Люди такої планиди, як Степан Григорович, завжди приходять на землю із апіорі великою місією, що нелегка для виконання, іноді навіть ними самими й не зрозуміла до кінця, надзвичайно виснажлива, проте завжди потрібна не для окремої людини чи самого носія таланту, а для всього народу. Якщо взяти до уваги лише унікальні Пушикові пісні, то вони давно стали народними, і їх співатимуть ще століттями, вважаючи питоמו рідними, сакральними. Ще довго науковці посилаються на зроблені Степаном Григоровичем відкриття у «Слові о полку Ігоревім...» Ще десятиліттями власним дітям і внукам колишні студенти, яким цей непересічний дослідник і збирач народних перлин викладав фольклор, будуть розповідати про Степана Пушика дивовижні історії.

Коли вийшов тритомник щоденників Олесь Гончар, Степан Пушик, не приховуючи свого благоговіння до такого видання, промовився власній дружині, що Валентина Гончар, яка упорядковувала щоденникові записи чоловіка, проявила себе гідною парою відомому письменникові, авторові унікальних романів ХХ ст. «Людина і зброя» та «Собор». Зараз Ганна Пушик оцифрує щоденникові записи Степана Григоровича з останніх трьох десятиліть, які незабаром повинні

вийти також вагомим виданням, за змістом і суттю рівним тритомникові щоденників Олесе Гончара. А розшифрувати почерк Степана Григоровича непросто – це справжня кардіограма, а не словесний текст, тому Ганна Миколаївна, як і Валентина Гончар, сьогодні во ім'я свого талановитого чоловіка робить складну і тяжку, але благу і велику справу.

Степан Пушик – яскрава особистість і в житті, і творчості, й науці. Наш славний земляк неодноразово був високо поцінований критиками при житті. А відомий нині в Україні літературознавець, колись – старший дружба на весіллі Степана й Ганни Пушиків, побратим і односе-лець Тарас Салига пише про незламність і сильний дух поета-пісняря: «Степан Пушик із того кореня, з якого виростають ті, що „в житті до всього діло мають”. Навіть тоді, коли Пушика вже як відомого письменника в свій спосіб купували „власть імущі” (сидінням у поважних президіях, ськими-такими нагородами і навіть офіруванням добротної квартири в престижному районі обласного міста), він не продавався – писав листи до політичного в'язня, поета Тараса Мельничука. Інший сховався б „у лопухи” або складав би інтернаціоналізмові оди. Так і робили – служиво добивались кар'єри, вдягаючись у комуністичні „ряси” пропагандистів, „клепали” графоманські твори, а за умов незалежної України виписали собі „патенти” на патріотизм і так сьогодні живуть. До речі, Степан Пушик у журналі „Березіль” за 2003 рік опублікував Мельничукові листи до нього і до Павла Добрянського, якому теж вистачило мужності спілкуватися з поетом-дисидентом, хоч це обидвом коштувало таємних кадебістських обшуків».

Похвально, що міська влада Івано-Франківська вирішила питання про встановлення меморіальної дошки на стіні будинку, де жив Степан Григорович; відкрито зірку Поета Степана Пушика на Алеї Слави (вулиця Тараса Шевченка); успішно завершився конкурс на краще погруддя поета, а ректор ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» Ігор Цепенда знайшов кошти на видання двотомника віршів Степана Пушика «Я для України жив».

Талановиті поети ніколи не вмирають. Вони живуть у серцях сучасників, розмовляють з нами словами власних віршів, дарують естетичне задоволення й радість завжди. Оце і є тим, що називається безсмертя.

Ольга Слоньовська

Веснарка

ПОЕТОВЕ ПРОХАННЯ

Так, я – дивак, та диваки
Всі друзі і всі люди...
Чи будуть плакати жінки,
Коли мене не буде?

Любіть тоді, як я ще є
(Всім небагато жити),
Ще грає серденько моє:
А вмру – кого любити?

Хіба що вимовлять: «Амінь», –
Й життя пішло на вітер.
У ямі сиро, холодінь,
Нема кому зігріти.

Ні краплі не дадуть вина,
А відспівають, вражі.
Заплаче дорога жона,
Та поруч – ні, не ляже...

То ж грійте, поки я живий.
А ти, моя кохана,
Ніколи ласки не жалій
Для свого Степана.

З начальником життя, як мед.
Май на увазі, пташко, –
Я не начальник, я – поет,
З поетом завжди тяжко.

І вихідні, і навіть сон
Пісні беруть авансом
Пташки щебечуть лиш сезон,
А я в роботі згасну...

Сам не умру – пісні уб'ють –
Заплаче твоє личко.
Мене від тебе заберуть...
Прохання невеличке:

Зі мною, мила, жити вмій,
Хоч ми страшенно різні.
Поету ласки не жалій,
Поету чарки не жалій,
Поета завше розумій
І голос не підвищуй свій,
Люби, поки не пізно.

Поет – коханець пісні.

1986 р.

* * *

Я натхненно кохав,
Я ще здатний любити-кохати.
Я такий молодий,
А квітучі літа не болять.
Про кохання мое
Від моєї старенької хати
Аж до краю землі
Всі дерева зелено шумлять.
Я у вічній путі.
Мій найкращий супутник –
валізка.

І – гайда у світи:
По містах,
по степах,
по лісах.

Я колись упаду,
Але буде шуміти берізка,
Що є в світі любов –
Щонайвища яса і краса.

1972 р.

* * *

Так зелено, так мило у гаю,
Пташині співи линуть стоголосо,
У час такий я понад все люблю,
Як пахнуть трави і дівочі коси.

Вплелись в цей спів і наші голоси,
Тікай у ніч – я буду тя' ловити.
Ти, як прозора крапелька роси,
А я люблю, і що ж мені робити?

Так весело, так мило у гаю,
Тут Лісовицю кличе Перелесник.
Та тільки я однаково люблю –
Тебе, мою і нашу синю весну.

Люблю наш край, і ти його люби,
Люби мене й лишаймось молодими.
Ми наче в пісні вірні голуби –
Постелим крила й вкриємося ними.

1970 р.

БУДЕШ МОЯ ДОЛЯ

За ті ніжні руки,
За ті білі ніжки,
За рум'яне личко молоде
Я тобі носив би
Золоті горішки,
Дарував би сонце золоте.

За уста медові
І за очі карі,
Що неначе пара темних плес,
Прочинив би обрій,
Розігнав би хмари,
Дарував би зорі із небес.

За ту мрійну пісню,
Як дорідне поле,
За циганські коси, за тоненький стан
Оберу неволю –
Будеш моя доля,
Хоча я душею – вільний океан.

1971 р.

* * *

І знову вертаю думками до тебе,
І знову благаю – вернися, вернись!
Кохання – то обрій, де сходиться небо
З землею. Попробуй – рукою торкнись.

Ні дня не живу, ні хвилини без тебе.
Я знаю, довіку цей біль не мине.
А серце закуте у синяві неба –
В неволю кохання. Воно вогняне.

05.05.1970 р.

* * *

Добрий світ від літнього тепла,
Радість ніжно йде на зміну смутку,
Синім цвітом нічка розцвіла,
Як цвіте у лузі незабудка.

Місяць вкрився димом золотим,
А в тумані над рікою – верби.
Гарно бути в світі молодим,
Коли все попереду ще в тебе.

Все – тобі: і квіти, і зірки,
І трава густа і таємнича,
І вродливі молоді жінки,
Що не словом, а красою кличуть.

Молодість – злотокопитна лань,
Молодість – п'янка, коротка повінь,
Бо нема життя без сподівань,
Без надії, віри і любові.

02.07.1971 р.

* * *

Без любові до тебе
У серці зима.
Без любові до неба
Людини нема.

За любов убивали,
Із любов'ю цвіли,
Без любові вмирили
І катами були.

Без любові і слова
Станеш диким, як звір.
Всі герої – з любові,
Як легенди із гір.

13.06.1989 р.

* * *

Зацвітають ранки біло-сині,
Стелеться по небу птахам путь,
І несуть лелеки мого сина,
Та ніяк сюди не донесуть.

Попід хмари чорні, волохаті
(В них пірнає сонце, як в барліг!)
Прилетять до дівчини під хату,
Покладуть малятко на поріг.

Заклеочуть, щоб забрала сина,
Бо в птахів турбот уласних – гать.
Як візьме дитя – над світом синім
Яснооки зорі задзвенять.

Це для хлопців сотворив я казку,
Щоби нею заглушити біль,
Бо ж на складі кожного жде каска,
В піраміді – карий карабін.

Та я сильний!
Йой, який я сильний!
Я б зорати міг материки!
Лиш не маю ані дівчини, ні сина,
Ні Дюймовочки – маленької дочки.

Маю друга з синіми очима –
З ним політикуєм про усе.
Світ великий в мене за плечима,
І переді мною – світ пісень.

Маю матір ще не дуже сиву:
Молиться, щоб не було війни!
Буду мати я дочку і сина,
А поки що – лиш солдатські сни.

Без дати

* * *

Я нічого не вигадую,
А пишу так, як було:
Річка Луква за левадою,
А за Луквою – село.
О луги – літа зеленії!
Я в лугах корову пас
І до школи, до середньої,
Бігав у вечірній час.
Там зі мною вчилась дівчина –
Очі сяяли теплом.
Чи було таким освідчення?
Чи нічого й не було?
Милі зустрічі та погляди,
Очі, усміх – і не більш.
І не знаю сам, чого тоді
Теплим сонцем бризнув вірш
Про кохання. Не вигадував
Хитрих рим і мудрих слів.
Де ж вона? Аж за левадою
У маленькому селі.
Там десь бузьки в небі плавають,
Дятла стук, мов кулемет.
А я в місті. Я зі славою
Вічно топтаний поет.
Як вона сьогодні мається?
Як живе її сім'я?
Мабуть, добре, бо не знається
З бунтарем таким, як я.

01.05.1978 р.

* * *

Чого ж ти сумуєш, юначе,
Мов ясен вночі край воріт?
Таж юність весела й гаряча!
Вже старість холодна, як лід.

Ще встигнеш напитися смутку,
Ще встигнеш зазнати жалю.
Ось бачиш? Мала незабудка,
А сонцеві каже: «Люблю».

Без дати

* * *

Тихо-тихо, як незримий гном,
Теплий дощ танцює під вікном
І стає од світла золотим...
В дощ такий, бувало, грала ти.

Березовський, Моцарт і Шопен,
Ліст, Бетховен, Ведель і Верлен.
Тож мені сидіти при вікні
Та й губити погляд вдалині.

За туманом дихають моря,
Пісня – ти: моя чи не моя?
Пісня – ми. Але який кінець?
Дощ і музика.
Мовчання двох сердець.

Тихо-тихо, як веселий гном,
Теплий дощ танцює під вікном.
Ніжні руки, наче два крила,
Музика до мене простягла,

І від доторку її долонь
То мороз під серцем, то вогонь,
То сади одразу зацвітуть,
То немов обмерзнуть, – опадуть.

Нині тихо-тихо під вікном,
Мої руки, сплетені вінком,
Обіймають твій дівочий стан.
Лиш би падав дощ – не перестав,
І зіниці сяяли ясні,
І не гасла музика в мені.

Не втікай, хвилино, не біжи.
Ти ж ні слова, мила, не кажи.
Тихо-тихо, як самотній гном,
Засинає дощик під вікном,
Рясно роси струшують сади,
Тихо... Хоч на тишу упади...

23.10.1973 р. с. Вікторів

* * *

Вона тоді ще юною була!
З її сльози зробилася криниця.
На небосхилі юність розцвіла
Пером натхнення чи пером жар-птиці.

Я взяв обидва! Й ми себе несли
В рожевий світ – чекали ж перевали.
Щоб глянути на пару, із імлі
Верхи Карпат дідами випливали.

Ми в парі йшли! Щоб молодість цвіла,
Я міг прийти до тебе навіть небом.
В нас щастя мить попереду була,
А більшого закоханим й не треба.

Вона була, як промінь у росі,
Була і зникла! Мов казкова віла,
Цвіт папороті у своїй косі
Несла комусь! Чекати не схотіла.

1969 р.

* * *

Ця легенда сумна...

Хоч великий був птах,
Що літав над Рокитою, бачив Яремче,
Та раптово упав! У глибоких снігах
Увостаннє здригнулось поранене серце.

Шелеснуло з грудей, покотилося вниз,
Бо шукало слідів ясноокої серни.
Та голодні вовки і на дереві рись
Чатували на здобич в гушині приозерній.

Ще не знала гора, хто з них серце зжере –
Дика радість світилася несамовито,
І на хижих дивилося сонце сумне з-за дерев,
І палала в снігах полонина Рокита.

Серна звилась й втекла у ліси-темеї
Через Прут і Говерлу за сині недеї...¹
Все! Легенді кінець... Смійтесь, гори мої.
Смійтесь, гори, і з мене, й легенди моєї.

29.11.2005 р.

¹ Недеї (діалектне) – дикі вершини гір.

* * *

Почалися березневі рухи,
Зблисло рясту листя молоде.
Скиньте, гори, білі капелюхи,
Бо п'янка весна у гості йде.

Полонинко-радосте! Веснарко!
Свої очка сонні протирай.
Першим громом пахне тепла хмарка.
Талі води Прут несе в Дунай.

Незабаром запарує скиба.
По траві овечка побреде.
Де потоком пре на нерест риба,
Лісом йде дівчатко молоде.

Зупинилось, як зійти на кладку, –
Бог на нього дивиться з вікна.
Ще дівчатко тихе, як зайчатко...
А в очах блакить, бо вже весна...

07.01.1981 р.

* * *

Була ти добра гáйса¹ молодою!
Та за минуле гірко чашу пити.
Селом ходила павою такою,
Що я не смів до тебе доступитись.

Не поставало: жити чи любити:
У юності я був не твій обранець.
Наважився до танцю запросити,
А ти мені відмовила той танець!

Я пляцком сів! Палав з стиду, зловтіхо!
А наша доля добре своє знала!
Як у відпустку з армії приїхав,
Ти солодко на вухо щебетала,

Аж на зубах зосталася оскома.
Але солдату по коліна море!
Сама сказала: «Проведи додому!»
Що там було – садочок не говорить.

Як розгубили пір'я твої крила!
Зник цвіт з обличчя. Що з тобою сталось?
Тепер здається: хай би ти й платила,
Та я би не пішов з тобою в танець!

Лишилось мало пихи – на копійку:
Хтось сватає, а хто такий – не знаю.
Прийду. Складу про тебе коломийку
І на твоїм весіллі заспіваю.

Без дати

¹ Гáйса (*діалектне*) – вертихвістка.

* * *

На лузі, коло білої скали,
Юначий спогад, наче кінь, пасеться.
Не ви отут княгинею були
Моїх надій, мого палкого серця.

Та все ж там, все ж княгиня вам була
За подругу, ну, а мені за милу...
Зостались гори. Доля, мов скала,
Надій юначих квіти привалила.

19.07.1992 р., Буркут

* * *

Це купальське шалене свавілля,
(Всі закохані нині праві).
О, нічне солов'їне весілля!
О, кохання в солодкій траві.

Двоє ніжних в зеленому лузі!
Меду місяцю носять зірки.
Дві руки...
І чотири...
Й галуззя...
І задумлива мова ріки.

10.01.1981 – 10.10.2006 рр.

* * *

Чи ти знаєш, які-то шафрани-крокуси?
Цеглові підсніжники весняні,
Що цвітуть у полонинських снігах...

А чи ти знаєш, що таке пізньоцвіт?
Це осінні квіти такі ж, як шафрани-крокуси.

Я не знаю, котрі з них цілющі, а котрі – отруйні.
Вони такі однакові, що їх розрізнити нелегко,
Пізньоцвіт і шафрани-крокуси,
Як старість і молодість.

Зацвіли по горах – і нема на то ради...

14.01.1977 р.

РОСИНКИ

* * *

А я твої ягоди
Так любив,
Та вже твої ягоди
Дощ побив.

20.07.2001 р.

* * *

Прилинь! Я все тобі прошу.
Почути хочу ніжний голос.
Впади, мов крапелька дощу,
На молодий пшеничний колос.

08.06.1977 р.

* * *

О, скільки тут сходили люди ніг!
Вони ненавидіти вміли і любити.
Блакитний небокрай на Чорний ліс приліг:
Від спеки хоче трохи відпочити.

08.07.2013 р.

* * *

Оце моя земля. Тут я сміюсь і плачу,
Отут моїх пісень гніздо і небеса,
Ще княжих воїв рать і подвиги козачі,
Звитяга – наших теж! – повстанців по лісах.

29.08.1994 р.

* * *

Була трава, а вже поліг –
Біжу з гори, а йшов угору.
Посеред літа білий сніг
Укрив зелену Черногору.

Без дати

* * *

Розженемо смутку темні хмари.
Серце виривається з лещат.
Наша зброя – то дзвінка гітара,
Та, яка роззброює дівчат.

Грай, гітаро, розганяй тривоги.
Де натхненню нашому межа?
Хай ідуть до чорта і до Бога
Всі, хто нам співати заважа.

Хай ідуть! Ми інші маєм теми.
Чисті станем перед нашим днем.
Ми на білім світі раз живемо,
І життя ми гідно проживем.

30.09.2000 р.

* * *

Веселе птаство дуріє від щастя:
Багато пуп'янків! Брості й рясту!

І край віконечка знов щось зновилося:
Листки на вишеньці аж забурилися.

І впали сонечка ясні промінчики
На груденята школярки-дівчинки.

02.03.1977 р.

* * *

Вже запахла мені дорога –
На летовищі мріє літак,
Та чомусь юне серце тривога
Затиснула, мов клешнями рак.

Я додому як птах вертаюсь,
Де Говерла і де Дністер.
Хто там нині мене чекає?
Я живий! Я в розлуці не вмер!

Темна хмара звисла, як грива,
Як волосся густе по плечах
А кохане дівча – щасливе,
Аж богиня таке дівча.

Так, епоха моя крилата.
Я гуляв! Я буяв! Я втих,
Бо вродливих жінок багато, –
Я вже вибрав єдину з них.

Не дають за любов медалі.
Багатьох полонив Степан.
Та за що нас кохають кралі?
Бо мене – все-таки за талант.

Недалека юнача зустріч
В поетичного слова меду.
Хтось жінок веде у розпусту,
Я ж кохану в безсмертя веду.

1969 р.

* * *

Плин Дністра, наче пісня дівоча,
В нім купаються білі вогні,
І збентежено-злякані очі
На дно серця упали мені.

Я лиш гість на вечірньому святі,
Не мани мене, о, не мани!
Твої очі кохання не зрадить,
Але зрадять кохання вони.

1970–2018 рр.

* * *

На ставочку качечка.
Край ставочка курочка,
Де верба заплакана
І щодня зажурена.

Не того пахучая,
Що вода глибокая,
А того плакучая,
Що все одинокая.

Посаджу там ясена,
Посаджу там явора.
Викличу із вирію
Молодого жайвора.

Хай співає в полі він,
Ніжкою притупує.
Хай верба здивована
Спів весняний слухає.

12.07.1976 р.

* * *

Дика донечко клятого батька,
Розкажи, виростала де ти?
Довгі ноги з-під синього плаття –
Я віддав би за них півпланети!

Білі перса прострілюють наскрізь.
Ось погратися б ними пів ночі!
І спіткнутись у грі і впасти
В райський сад... Може, цього хочу?

Я ж колись упаду, як солома,
Під оркестру печальний реквієм.
А хотів би, аби самому
Дали вибір: чи Рай, чи Пекло.

Я би вибрав! Я в тім ручаюсь,
Бо поки що смерть і не сниться,
А всі знають, як величають
Чорнокошу струнку чортицю.

Дику донечку клятого батька...

20.07.1976 р.

ЗАСПІВАЮ ТОБІ...

Не співайте мені тої пісні...

(Леся Українка)

Заспіваю тобі тої пісні, якої не чула,
Заспіваю тобі тої пісні, що в серці зросла.
Таку пісню колись накувала у лузі зозуля,
Таку пісню мені наспівала травнева роса.

Тая пісня пливе за птахами вгорі над садами,
Тая пісня теплом огортає осінні світи,
Тая пісня іде і твоїми, й моїми слідами,
Тая пісня моя, але добра і ніжна, як ти.

Тая пісня зійшла, як вечірня зоря на долину,
Тая пісня тобі забринить світанково вві сні.
А чому? А чому в пісні явір сумний без калини?
А чого? А чого дуже сумно без тебе мені?

Без дати

* * *

Синочку мій, баранчику,
Які ти маєш кучері!
Біжи до свого батечка,
Біжи мерщій на рученьки.

До тебе світ – калачиком.
Хай щастям дні цвітуть.
Не будь в житті баранчиком,
А мудрим левом будь.

14.09.1976 р.

* * *

Три півонії в вазі червоній
На каштаново-чорнім столі,
І схвильовані теплі долоні,
І два кучері на чолі.

І задума холодна, як мряка,
І мандрівка гірська на коні.
Я би гірко за всім тим заплавав,
Але й плач не pomoже мені.

21.05.1977 р.

* * *

Світ чарує весна вечорами.
Май потопом світи обійняв.
Ясенюк, як синок кучерявий,
Гладить листям мале цуценя.

Все у травні таке загадкове!
Так дощило – й уже не дощить!
Лиш над містом овалом підкови
Місяць юний яскраво блищить.

А яке він ворожить прийдешне,
Угадають хіба солов'ї.
Пахнуть радістю білі черешні,
Як найперші цілунки мої.

1977 р.

* * *

Сипле синій вітер позолоту –
Понад гори – завірюха зір.
А до тебе йти через толоку,
А до тебе стежка понад звір¹.

Топчу білу стежку, стежку топчу,
А гірка тривога, як полин.
Хоче моє серце, дуже хоче,
Щоб сягло кохання верховин.

Йду туди, куди лиш ходять лані,
Пугачі голосять на біду.
І веде мене моє кохання.
Все-таки вагаюсь, але йду!

Вірю я у зустріч – і не вірю.
Бачиш – місяченько засміявсь?
Поспішаю до твого подвір'я,
Дівчино-гуцулочко моя!

1969 р.

¹ Звір (діалектне) – вузьке міжгір'я.

ВИШИТА ХУСТИНКА

Де високі буки та ялини,
А у горах в'ється біла стежка,
Дарувала дівчина хустинку
З вишитою квіткою скраєчку.

У селі трембіти трембітали:
Легіня чекає полонина.
Щоб розлука серденько не рвала,
Біля серця примостив хустину.

В полонині вили буреломи,
Та сміялась ніжність над грозою.
І хустинка пахла рідним домом,
А червона квіточка – сльозою.

А сльоза – не крига, не розтане...
З милою й в розлуці – наодинці!
І кохання справжнє не зів'яне,
Як не в'яне квітка на хустинці.

1970 р.

* * *

Нам любов болить,
Нас любов пече.
Опаде вона жовтим листом.
Смуток розсічу золотим мечем
І заставлю річку гóрі¹ плисти,
Де ростуть-гудуть буки на скалі,
Де вуйки-вітри пестять струни...
А ромашка й мак на твоїм столі –
Я приніс тобі в подарунок.
Хай мені зима, хай мені чума,
А тобі – всі квіти літа...
Бо земля німа, як тебе нема,
І вогнем пече зимний вітер.
А чого все так – не збагну ніяк,
Тільки біль в душі непосильний.
На твоїм столі похилився мак,
А ромашка струщує росину.

1970 р.

¹ Гóрі (діалектне) – вверх, догори.

* * *

Синя пава, чорна нічка, наче кава!
Де подітись? Де схватись від дощу?
Чорні брови, карі очі – добра кара! –
Притягають і чарують, і печуть.

Чорна хвиля, чорні коси, чорна хмара,
Темне небо – ясний блискіт, синій грім!
Мов стоїть у чорній тиші повна чара,
Мов чарує погляд Божий із-під брів!

Вип'єм трунок! Темна нічка нам за свідка!
Бог налив хмільного трунку, тож затям:
Ніч кохання сипле зорі і позлітку,
Бо у полум'ї народжує життя.

Без дати

* * *

Сам не знаю, чом я не з тобою.
Не така весна ця, не така!
Тож зозуля сива за рікою
Ще торішню весну виклика.
Все кує!
Та тільки не прикличе.
Хай би не тривожила мене!
В тій весні коханої обличчя
В рамі спогадів, неначе кам'яне.

Без дати

* * *

Третю ніч не літають травневі хрущі,
Третю ніч не дримає засмучене місто,
Третю ніч, як солдати шеренгами, – сірі дощі,
Сяйво місячне хмари місить.

Третю ніч по сусідству пісні і пісні,
Третю ніч чути сміх за стіною.
Третю ніч, як не спиться мені,
Бо лягаю на сум,
А вкриваюсь журбою.

Без дати

* * *

Де нині ходять темні хмари.
У чоловічках¹ твоїх карих
Не бачу радості я нич²,
Немов її украла ніч.
Та штучна радість, як з нейлону.
Я хочу справжньої. Вагони
На мості гримають:
– Так-так.
Прости. Прощай.
Холоним вітром заритай,
Хай злість і горе охолонуть.
Тверді, міцні твої долоні.
Ти працьовита, як бджола...
Лише не маєш ти тепла,
Мала...

1970-ті рр.

¹ Чоловічки (*діалектне*) – зіниці.

² Нич, ніц (*діалектне*) – нічого.

* * *

Якщо станеш моєю дружиною ти,
Позаздрять тобі усі люди.
У щасті-радості будеш цвісти,
Грошей шкодувати не буду.

Розсердишся – все переверну на сміх.
Кричи – буду ніжно любити.
Коли ж ти не сприймеш поезій моїх,
То знай: нам з тобою не жити.

10.06.70 р., Москва

НАРЕЧЕНА СОТЕННОГО

В селі великім за Дністром,
Де ружа дика над потоком
Вдивляється у небо оком,
Іде бабуся із відром
По воду. Теж була, мов ружа.
Моторна. Нині тихий крок.
Безжальна куля зловорожа
Пересікла її вінок.

Отут була колись криївка.
В ній підірвав себе сотенний.
Її коханий... Божа Нене!
Вона ще дівчина? Чи дівка?
Так пильно дивиться на мене.
– Та не розпитуй!
А я мушу
Питанням сколихнути душу
Про нього, бо раніш не міг
Писати. Коси – білий сніг.

Та як мені її спитати?
Село... Дністер... Старенька мати...
– Три друзі і одна гармата.
– Я чув, я знаю, хто їх зрадив...
– Кому тієї треба правди?

05.04.1990 р.

РУЖА ЧЕРВОНА

Ружа червона, червона ружа
Край воріт.
Чи не від ружі червоний дуже
Білий світ?
Ружа чарує, ружа хвилює,
Нектар несе.
Мене ти любиш. Тебе люблю я.
Оце й усе.
Напились зорі хмільного трунку –
Тремтять-тремтять.
Завмерли ружі у поцілунку
І ледь стоять.
Побудь зі мною, мій любий друже,
Хоч день побудь.
Коли прийдеш, червоні ружі
Вже опадуть.
У синій вечір, червона руже,
Не відцвітай.
Червону ружу, колючу дуже,
Запам'ятай.

26.05.1977 р.

* * *

Ні, ти не та, яку я знав колись.
Під зорями до міста бігла Бистриця,
А я казав: «До мене пригорнись!» –
І чув я, чув: шалено серце билось.

В загровах погоріли вечори...
І що мені тепер казати птасі?
Я в юності багато говорив
І те вчинив, чого найбільш боявся.

Я сам палав до золотих заграв...
(Всім спогадів zostались повні скрині).
Я мрійник був! З собою в гори брав
І цілував на синій полонині.

Та є верхи, а є і болота...
Лелеки є – і є зелені жаби...
О золота!
Не та... Не та... Не та...
Серця вже від байдужості іржаві...

18.02.1970 р., Вікторів

РІЧКОВІ ПЕРЛИНИ

* * *

Тут цісар їв! Тут тишком-нишком
Світ пантрувала зграя псів,
Аби у ясного опришко
Не вцілив з кріса з-за кущів.
Стоять дуби! Гора лиш лиса,
Де шлях біжить у далину,
Де, кажуть, сів спочити цісар,
Як об'їжджав Галичину.
Дуби гілляками махають.
Дубам далеко вже за сто.
Вони таке про світ цей знають,
Чого не відає ніхто.

23.12.1982 р.

* * *

Ти була моя розрада і тепло,
Тобі рівної на світі не було,
Я казав: «Нехай уб'є нас ясний грім,
Але станем ти – моєю, я – твоїм!»
Відгріміли понад нами всі громи.
Розлетілись, розлучились, мила, ми.
Час калину обламав коло воріт,
Щоб комусь не заступала білий світ.

24.08.1978 р.

* * *

Знаю сам: наш парламент не вічний.
Незадовго й за ним, як за всім у житті, загуде.
Та під «Марш Запорозької Січі»
Плющ Іван до трибуни іде.
Ми тут горбимось не для слави.
Нас тримає свята земля.
Ми – стійкі будівничі Держави,
В нас не руки – душа в мозолях.

2 вересня 1993 р.

* * *

З Чорногори вітром дише,
Вітер буками хитає.
Чи та знаєш, товаришу,
Як я дівчину кохаю!

Я кохаю, товаришу,
Як лебідку вірний лебідь,
На колінах заколишу,
Обтулю від вітру небом.

Загриміло в горах глухо,
Після грому дощ почався.
А товариш не послухав,
А товариш засміявся.

Ой рипіли буки строго,
Хмари билися над лісом,
Хай не зводять нас дороги –
З другом нам віднині тісно!

15.09.1976 р.

* * *

Знаходять оправдань зо сто
На те, що всіх у очі коле, –
Я ж соловейкове гніздо
Не зруйнував ніде й ніколи.

Та знаю, що таке гроза,
Образи біль зазнав шалений,
Не раз котилася сльоза
Гірка жіноча й через мене.

Хоч був я чистий, наче скло,
Але і вікна часом плачуть.
Колись медовеє тепло
Солоним робиться й гарячим.

Пробач! – кажу.

Та не пробачить...

Не безпричинний жаль і гнів.
Хоч я не боязкої вдачі
І щось на білім світі бачив,
А вкотре тяжко завинив.

21.05.1988 р.

* * *

Біжить, тече бистра вода,
Дзвенить по каменях, бринить,
А ти така ще молода,
Та серце плаче і болить.

Не плач, дівчинонько, не плач,
Краса з водою не спливе,
Хай краще журиться пугач
В густезних нетрях, де живе.

А ти виходь в зелений сад,
Де ми стрічалися не раз.
Уже достиг наш виноград,
Уже зривати грона час.

Заграс молоде вино:
Наш сад, наш ліс і всі луги...
Нам все одно, нам все одно,
Що скажуть наші вороги.

06.08.1987 р.

* * *

І сонцю з-під крила –
Відлиги перші сльози,
І радістю тепла
Запахли верболози.

Задивлені в ріку
Хитаються, як люди.
Там в сизому вінку
Моє минуле блудить.

05.02.1984 р.

* * *

Над лісами, горбами і млаками
Небеса золотаві.
Хочуть млаки за квітнем поплакати –
Я ще тішусь літами.

Ось тепла би мені нациганити
І гарячого літа.
Встало сонце високе над Галичем,
Та не хоче радіти.

08.06.1969 – 04.07.1988 pp.

* * *

Лілеї білі у воді,
Між ними срібна рибка грає,
А сонця очі золоті
Мене вчорашнього шукають.

Лілеї білі у воді...
Зривати людям їх негоже.
Такі й дівочі перса, Боже!
Чи інше щось?

Мовчать святі...
Лілеї білі у воді.
Минає літо...
Скоро осінь...

20.07.1975 р., Ленінград

* * *

Прут із гірських об'ємів виривається,
А над Прутом кладка хитається.
Сонце завмерло, таке молоде,
Бо по кладці Серце іде.
І хвилюється,
Бо не знає,
Чи його
Мила чекає
З того боку
За потоком...

10.10.2006 р.

* * *

Жінка тішить. Жінка жалить.
Кожен день – новий виток.
Круглий дурень жінку хвалить,
Ганить – підлий до кісток.

Будь ти з нею ніжним й строгим,
Не бика ж корова б'є.
Перша жінка – то від Бога,
Друга – від людей, небога,
А від чорта третя є.

А як жити вже незмога,
Бо усе летить за борт,
Будь подібним сам до Бога –
Хай тебе боїться чорт.

19.12.1990 р., Київ

* * *

І ясних очей доторкається сонячна далеч,
Гостинець під гору – так в нас називають шляхи.
Ти їдеш додому. До тебе всміхається Галич,
Бо ти розгубила тривоги свої і гріхи.

Усе опаде, наче лист, і зів'яне, загине,
Та буде ще осінь і буде весна не одна,
Причується, може, що хтось тебе кличе: «Княгине!»
Не той вже, не той, що назвав тебе в горах: «Княжна!».

28.08.2009 р.

ТА ДІВЧИНА З ВИСОКОЇ ГОРИ

Не говори мені, не говори
Про річку Прут і золото Яремча,
Де дівчина з високої гори
Зійшла на верховину мого серця.

Вона змінила все життя моє.
Здається й сам, як чистий день, світаю,
Бо дівчина на Мак-горі встає
І промінь сонця в косу заплітає.

Купає в росах мрію золоту
І вірою до мене небом лине,
А я ту пишну косу розплету
І заберу дівча в гніздо орлине.

16.06.2006 р.

КОЛЮЧКИ ШИПШИНИ

* * *

Такий, як мідний казанок,
Компартії тупий синок,
Що кістки в молоці шука
Тепер у «Русі», як в ЦК¹.
Він справжній ангел! –
Свят! Свят! Свят! –
Народородний депутат.
Українське «-ко», українське «-чук» –
Личина лиш. Мовчу, мовчу!

Травень, 1993 р.

* * *

Поети збираються в зграї,
Як випити хочуть,
Як вірші читають.
А творять у тиші,
Аж світа не бачать,
Палають-горять,
Умирають неначе –
Але воскресають
Від слів сокровених:
І жінка, й дорога,
І горе – натхнення.

17 липня 1993 р.

* * *

Нині чуєшся так,
Наче диво горохове.
Вірні друзі твої, як гнилі кавуни:
Кожен пес може гавкнути,
Вслід свиня може рохнути,
Якщо ти не зробився
Таким, як вони.
Ну, потонемо – й хай!
Але ж всі не потонемо:
Підла нечисть і погань спливе догори!
Учорашні вужі поробились пітонами,
Динозаврами стали вонючі тхори.

29 серпня 1993 р.

¹ ЦК – тут: Центральний Комітет Комуністичної партії Радянського Союзу.

ПОЛОНИНСЬКА ТРАВА

Полонинська трава,
Полонинська трава
Під росою блищала.
Молода голова,
Молода голова
Веселилась й співала.

Віз дивився на ліс,
Віз дивився на ліс
Край Чумацького шляху,
А теплом твоїх перс,
А теплом твоїх кіс
Сині зорі запахли.

Поцілунки мої,
Поцілунки твої
П'яно ждали весілля
Та зелені верхи,
Та високі плаї
Враз тумани присіли.

Чи потрібні слова? –
Не потрібні слова,
Де є ласка і ніжність.
Полонинська трава,
Полонинська трава
Розцвітає, мов ліжник.

На високій горі
Ми – дві пташки живі.
Нас лиш небо почує.
В полонинській траві,
В полонинській траві
Сині зорі ночують.

Затужили вітри,
Полонини сумні,
Пізні, вбогі і голі,
Що музики тобі,
Що музики мені
Не заграють ніколи.

Полонинська трава,
Полонинська трава
Від морозів згоріла.
А моя голова,
А моя голова,
Як гора, побіліла.

02.04.2006 р.

* * *

Б'ють мисливці качок. Небо схлипує, мов наполохане.
Надпливає гроза, ніби синьої птахи крило.
Ось і дощ зашумів, луг шепоче листками вологими,
І задумався серпень, що літо було – й загуло.

І замислився я, зажурився своєю недугою.
О, сум'яття думок! Ви щодня на великій війні.
На високій горі серце мов огорнулося тугою,
Я вже зрілий давно і далеко до юних мені.

Ми тепер мудреці, хоч були молодими галáйками¹.
Проміняв самоцвіт на красу золотої пори.
Ми князями були! Козаками були. Наливайками!
Усміхнись, заспівай, юне серце, з крутої гори.

А воно, як вино, – юна птаха громами сполохана.
А вона, як вина, не зважає чомусь на роки.
Синій серпень мовчить... Мов шепочуться в лісі закохані.
Тихо падає дощ... Що він лічить? Опалі листки...

14.08.2007 р., м. Гусятин

¹ Галáйко (*діалектне*) – балакун, веселий жартівник.

* * *

Ми були вечірні добрі птахи,
Де сміялась молода краса,
Яблуневим цвітом гори пахли,
Яблуками – світлі небеса.

Там, на Верховині, – всі високі!
Май манив закоханих у рай.
Господи, звіряток яснооких
За гріхи невинні не карай.

Господи, верни мене у гори,
Де стоїть недéя¹ золота,
Де високі верховинські зорі
Повертають молоді літа.

1976 р.

¹ Недéя (*діалектне*) – дика вершина гори.

* * *

Ти щось миле мені сказала,
І відчув я доторк крила.
Білим янголом радість стояла –
Нас за руки взяла й повела.

І що далі було – не знаю,
І що буде – не знаєш ти.
У обіймах твоїх умираю.
Воскреси!
Чи забудь –
І йди...

1976 р.

* * *

Громи над ялинами
І полонинами
Кашляють грубо.
Пахнуть чорницями,
Пахнуть малинами
Милої губи.
Враз над ялинами
І полонинами
Вдарило градом.
Пахне люби-мене.
«Милий, люби мене.
Я – твоя Лада...»

Громи над ялинами
І полонинами...
П'яні джерела.
Вдарило зливою
Блискавка, синява –
Вмерла Говерла.

08.07.1979 р.

* * *

Гей, дівчино, з котрого ти села?
Ірже лошиця, й та відповідає:
«З того села, де хати і кола,
І меду, хлопче дорогий, немає».

А я кажу: «Ще буде, пташко, двір,
І ти сидітимеш княгинєю в фортеці».
А місяць усміхається з-над гір:
«Без тещі файний двір не обійдеться».

Як Пан-Біг дасть... На світі, врешті-решт,
Зятям і тещам треба жити в мирі...
І славлю я союз зятів і тещ
В раю і в пеклі... І в міській квартирі...

А коли тесть засвітиться талантом,
Йому довірим бути комендантом.

18.09.1981 р.

ІГРЕЦЬ

Це хто так росу збив
З високих трав віночком?
Там нявки танцювали уночі,
Босенькі, голі, навіть без сорочок.
Вистромлював хтось роги, як мечі,
І пригравав до танцю на флюярі,
І водоспад, як місячна гітара,
До танцю їм охоти додавав,
Коли Чугайстрин у колибі спав.

09.12.1983 р.

УМАНСЬКИЙ ПАРК

Я доріг немало перемеряв,
Та тече так рівно, як пісні,
З Умані на Гайсин і Немирів
Скіфський шлях по молодій весні.

Гонтин кінь десь тут губив підківку,
Сам Шевченко брів у шалі мрій,
Я також забрів у ту «Софіївку» –
Грецький рай в Сарматії моїй.

У гіллі пташок медові хори,
Каменю союз, Води й Землі –
Рай земний любов велика творить,
Коли з нею мудрість й мозолі.

Є й було в нас хлопство й горде панство,
Та в дугу, козаче мій, не гнись.
Куплене дівча за сто пістрів
Стало тут богинею колись.

Кажуть тричі продана невіста
Долею Потоцькому була.
Той Потоцький – українська кістка
(Згодом лоем польським обросла).

А жона його була грекиня,
І для неї створено цей рай.
Так тут світло, зелено і синьо!
Ти квітуй, «Софіє», не вмирай!

Виростай під українським небом,
Де не тісно сонцю і громам.
Парк оцей створив мудрець Заремба
На велику радість й вітху нам!

І коли сумні обсядуть думи,
Як у пеклі, а не між людей,
Я тоді лечу думками в Умань,
В парк, як рай, у парк – земний Едем.

12.05.1986 р., Умань

* * *

Так, найкращі слова я сказав тобі в молодості,
А сьогодні на голови наші впав сніг,
І квіти не пробиваються крізь панцир мерзлоти.
А оранжерейні, хоч і прекрасні,
Та вони не такі, як лісові,
Як польові, як садові.

Вони цвітуть десь посередині між мертвими і городніми.
То й мої слова тебе не хвилюють так, як першої весни.
А все ж я хочу тобі сказати щось таке,
Аби ти спогадом повернулася в нашу юність
І відчула, що сльоза радості пахне першим цілунком,
І в серці тьохкає той соловейко,
Що має колисочку на зеленім кущику
У великому лузі на меживодді.

18.11.2001 р.

ЧЕРЕМОШ

Поміж буки, поміж сосни та смерічки
Йде весна, немов гуцулка, до села.
Ніби стрічку, заплела у коси річку –
Золотого Черемоша заплела.

Йде весна зеленокоса, очі сині.

І так світло, і так легко на душі.

Як вона, є в мене любка в полонині.

Там в снігу цвітуть косиці-бриндуші.

Там усе хвилює і тривожить,

Бо ж чекали й дочекалися весни.

Принеси кохання юним, Черемоше,

Принеси, карпатський брате, принеси.

Вже барвінок розцвітає – синє зілля.

Буде щастя із води та ще й роси.

Ти до мене, Черемоше, на весілля

Всі Карпати, всю Україну запроси.

1970 р.

КРИЧАТЬ ЖУРАВЛІ

Над полем ранковим
Кричать журавлі,
Що буде холодна зима.
Над житом високим
Кричать журавлі,
Що в мене кохання нема.
Тривожно кричать,
Що втікають літа, –
За ними я ще не жалів.
Піду я, піду,
Піду у жита
Питати своїх журавлів.

Де ви зимували?
Та де ж ви були?
З якої вернулись землі?
А де загубили,
Куди віднесли
Кохання моє, журавлі?
Чи, може, зірвалось
Над морем із крил,
Бо важко було вам нести?
Чи, може, в пустині,
Як мрево, як пил,
Гуляє-шукає весни?

У полі широкім
Мовчать журавлі.
На холод мовчать, на біду.
Я швидше морозу
Іду по землі
Шукати кохання іду.

1969 р.

* * *

Грають вітри, як травневі горністи.
Вулиця подібна на ріку.
Ще зберігся вал посеред міста,
Древній вал у липовім вінку.

Бачу з нього сонця схід і захід,
А вночі все місто осяйне.
І мені здається: навіть птахи
Впізнають із-під небес мене.

Тож мені так радісно і чисто,
Наче душу вийняв з купелю.
В світі є вітри, немов горністи,
Є дівча, яке я так люблю!

1971 р.

* * *

Прийшла любов... Вона іще не пізня
(Життя іще не осінь, не зима)
Й несе себе, як щонайкраща пісня,
В якій ні слова зайвого нема.

Літа мої з любов'ю відмолодли,
Я чуюся, як легкокрилий птах.
Бо щό мелодія записана на ноти?
Вона жива на молодих устах.

04.08.1994 р.

ДАВНЯ ГРА

Ось тут, ось тут ми бавились в «бобра»!
Я був малий, а ти – малим-мале!
«Ховайся добре!» Ти сховалась добре,
Але мені чомусь без тебе зле.
Кричить «жмурко», що випускає лаю
І нас біжить шукати по кущах...
А де ж ти є?
Йй-Богу, сам не знаю,
Хто знайде нас й до купи поскликає,
Хто позбирає друзів по світах?
О «бобре», «бобре»!
Поховалось добре
Все товариство, миле і мале.
Дитинства друзі, чи усім вам добре?
Чи, може, комусь нині дуже зле?
Комусь нелегко: замела пороша,
І в білих тучах доли і верхи...
Давайте одне одному поможем:
Не прикидаймось, що сліпі й глухі!
Усі байдужі? Що ж це я торочу?
Та як життя в камінні не текло б,
З усіх по нитці – бідному сорочка!
Усі дмухнуть – й пилюки не було б!
Де ж ти, дитяча арміє хоробра?
І те дівча, біленьке і мале?
Ой, «бобре», «бобре», чи усім нам добре?
Чи може, десь комусь сьгодні й зле?

Без дати

* * *

Ніч... Безсоння... Дівчатко сумне,
І тривоги клубок попід груди.
Буде світ... Те дівчатко й мене
Він, можливо, й навіки забуде.
Обривається гомону нить...
Це солдатський «бенкет» чи «весілля»?
А саперна лопатка блищить,
Наче бритва... Кривав неділя¹...

1990 р.

¹ Вірш навіяний кривавими подіями 9 квітня 1989 року в Тбілісі, коли в часи горбачовської перебудови фашистським методом було розігнано мітинг за незалежність Грузії. 2550 солдатів і бійців загонів спецпризначення без вогнепальної зброї, тільки з гумовими кийками, саперними лопатками та сльозогінним газом з допомогою 6 бронетранспортерів, восьми бойових машин десанту та чотирьох пожежних автівок за 20 хвилин на майдані та навколишніх вулицях «справилися із завданням», залишивши на площі та навколишніх вулицях лише трупи й важкопоранених, більшість із яких були жінками й підлітками. Загалом постраждало більше чотирьох тисяч людей, які отримали поранення та отруїлись сльозогінним газом.

* * *

Ти говорила: людині потрібна людина,
Але потрібну людину прийдеться любити
В радісну днину й у чорну годину –
Чорну ж годину, мила, нам не зупинити.

Так, покладуть в домовину холодну, як човен,
Зверху нагорнуть щедро землиці сирої.
Я не люблю, коли ти одягаєшся в чорне,
Ти одягнися, кохана, в квітчасті строї.

Ще розцвітають очі! Грає ще кров червона,
Серце схвильоване пташкою дикою б'ється.
Що є миліше, як лоно торкнеться лона,
Ніжна любове, стань запорукою серця!

31.08.1981 р.

* * *

Сніг застеляє, Ганно,
Білу задуму дібров.
Щось мені так погано!
Може, я нездоров?

Квітнуло серце садом,
Цвіт його біль зімне.
Буднем зробилось свято,
Смутком прибило мене.

Вітер лякає свистом,
Падає з неба птах:
Деревом, хоч безлистим,
Вистою на вітрах.

Вистою і проб'юся,
Мов крізь граніт вода,
Вір лиш мені, Ганнусю,
Радосте молода.

1971 р.

З ТОБОЮ

Так довго ходили зелені, студені дощі,
Так хочеться крихту розради й тепла для душі.
Надією квіти всміхалися щиро до нас
Казали, що буде великої радості час.

З тобою, кохана, у парі крилаті стаєм,
З тобою і щастя, й нещастя – усе навзаєм.
О ворони чорні, з вишневого саду – гля-гля!
Вінок нам від Сонця в дарунок несе янголя.

Кохана! Ти снишся? Та я ж не дрімаю! Не сплю!
За стрічі з тобою усе я, усе віддаю...
Кохання! Кохання – і вищого дару нема!
Мені не страшні ані грози, ні люта зима.

05.02.1984 р.

* * *

Тепло душі відчули дві долоні,
Розлуки протяг ловить голова.
Прийшло й до нас прощання на пероні.
І ніц не вдіють мучені слова.

Ще п'ять хвилин – і я помчу-поїду
(Не раз в розлуці серце заболить),
Те, що було, вже й не залишить сліду –
Хіба відлунням в горах затремтить.

Напевне так, моя кохана, лучче,
Ніж витоптані буднем пелюстки,
І плаче почорнілий бук на кручі,
Аж на калину падають листки.

Прощай, прощай, моє щасливе літо!
Й тебе сніги загорнуть-заметуть.
Вітрище гучно грає на трембіті
Мелодію... але не золоту.

22.11.1980 р.

* * *

Де жито зелене горою тече аж за обрій,
Де небо в задумі схилило блакитне чоло,
Закоханій парі так мило, так любо, так добре...
Так щасно на світі нікому іще не було.

Неправда, що ходять світами недоля і лихо,
Що можуть під градом сконати високі жита.
Сьогодні неділя... Сьогодні у Господа тихо.
Свою перепілку десь перепел-птах пригорта.

Та сонце сідає... Заграва стоїть на півнеба,
На обрії гори бредуть чередою волів.
Краса несказанна! В ці миті нічого не треба,
Бо все зрозуміло закоханій парі без слів.

31.12.1983 р.

* * *

Лягла дорога передо мною,
Тривожно пахне розлуки цвіт,
Ми попрощаємось, мила, з тобою
Цієї ночі біля воріт.

Лишаю личко лишень на Бога!
О, як я палко тебе люблю!
Гей, зажурились душа, а ноги,
Затерпли ноги – крок не зроблю.

Та й щó ті кроки? Тепер машини,
Тепер вагони і літаки...
– Дай руку, мила! Прощай, пташино!
Дай росу випити із щоки.

Не будь сьогодні занадто горда,
Мене не гриють слова палкі,
Бо Вернидуби і Вернигори
В полоні жінки стають слабкі.

25.12.1973 р.

НІЧНА МЕЛОДІЯ

Текла вода тонесенько по ринві,
Весняно мріяла весела голова.
Зелений сон, немов під сонцем риба,
То припливав, то знову відпливав.

Чиєсь вікно о пів на другу дзенькнуло,
І молоко із місяця лилось,
Дивився я в минуле, ніби в дзеркало,
І в ньому все відшукував когось.

Знайшов, вмовляв не плакати, не сердитись,
Вставав, ішов до синього вікна.
І відчував життя своє, як серце:
Скресає холод й робиться весна.

1968 р.

* * *

Ні, не кривляння, а крива
Життя полита кров'ю й потом.
Людині треба два крила
Й для орбітального польоту.

Я промовляю знов і знов
Для тих, кого гризе цікавість:
Одне моє крило – любов,
А друге, теж моє, – ненависть.

За це людину не вини:
Вона – вогонь, вона ж і крига.
Притьмом лягайте до труни,
Як в серці обламались крила.

08.06.1969 р.

ВІДЕРЦЯ ПОРОЖНІЇ

Ой, чого тривожно так?
Ой, мені тривожно так –
Сталася пригода край села:
Йшов я до білявої –
З відрами порожніми
Чорноока стежку перейшла.

Чи це має значення?
Звісно, має значення!
Чи багато ж треба на біду?
Квапивсь до білявої,
Йшов я на побачення –
Опинивсь в чорнявої в саду.

І вагання вкралосся,
Трави захиталися,
Солов'ї озвалися з дібров.
Хмуре небо хмарилосьь,
Щось зі мною сталося –
До криниці з іншою пішов.

Робиться тривожно так...
Та ж мені тривожно так!
Місяць у криниці догорів.
Що зі мною, Боже мій?
Відерця порожнії.
Йшов я від чорнявої на зорі.

1968 р.

* * *

Він біг. Здригалася земля.
Пекла душа. Боліло тіло.
Йому коханої ім'я
Квітуха липа шелестіла?

У горах річки течія
На білім камені кипіла.
Йому коханої ім'я
Вона промовити хотіла?

«Вона твоя і не твоя –
Щось через щастя перебігло».
Чому коханої ім'я
Світило чорно, а не біло?

29.12.1969 р.

* * *

Хай під ногами терня, грань
Чи буря пилява, чи стужа.
Кохання без випробувань –
То не ріка, а лиш калюжа.

Ти не живи, як хтось «живе»,
Будь з тими, хто в нещасті мужній.
Що ж – риба з рибою пливе,
А жаба з жабієм в калюжі.

1978 р.

* * *

Наскакався! Нагулявся! Більш не хочу...
Ось наважусь! Може, радо чи й не радо
Проміняю свою волю парубочу
На троянду і два грона винограду.

Що ж, пора мені орати власне поле,
Засівати, щоб родило рясно й тучно.
Попід хату на світанні ходить олень,
Золоте копитце має (на обручки!)

А в тумані на світанні тихі лані,
І одна стоїть-чекає – добре знає,
Що стрільці в карпатському краї непогані –
Найцільніше поціляє, хто кохає.

20.06.1970 р.

* * *

Де ж то приспано вітра,
Що уже й не шумить?
Чом так біло на світі,
Що аж серце болить?

Хай дріма собі вітер
Там, де місяць звиса.
Задивлялися вікна
У задумливий сад.

А він чорний і голий
І стогнав, і зітхав,
Що нікого ніколи
Так, як я, не кохав.

Ця зима, наче гуся:
Іній, стужа і сніг.
Знову я повернувся
Із далеких доріг.

Знов із сірого неба
Сніг летить і летить...
Серце рветься до тебе
І пече, і болить,

Озивається, тисне,
Аж скипає сльоза,
Бо опришківським свистом
Обіззався вокзал.

1970 р.

ІНІЙ

Бреде у хмарах сонце-лев,
Мруть на снігу холодні тіні,
І тихо падає з дерев,
Мов білі бджоли, – білий іній.

Гукну з жалю: «Пу-гу! Пу-гу!»
І поламаю в парку тишу,
Ще тепле слово на снігу
При стежці-міточці залишу.

Та вітер снігом загребе
Слова мої і стежку білу.
А я надіявсь, що тебе
За мною серце заболіло.

Вже я таким жорстоким став,
Як той мороз посеред грудня.
Тебе щосили забував...
А ти і досі незабутня!

29.12.1969 р.

ЛЕТИ ДО МЕНЕ

Лети до мене, ластівко, лети,
Лети до мене, чорнобрива казко,
Ти зіткана з самої доброти,
З неспокою, із ніжності та ласки.

Лети до мене, ластівко, лети,
Мені твої сади щоночі сняться,
Опуклість яблук стиглих, золотих!
Ти ж сум і радість, щастя і нещастя.

Лети до мене, ластівко, лети,
Нехай розлука стопиться, як крига.
Втікаймо від мізерій сусти!
Кохання – наша сила, наші крила.

Одне крило – це я, а друге – ти.
Лети до мене, ластівко, лети!

15.05.1971 р.

* * *

Я не винен і ти не винна,
Що допите кохання вино,
Що береза, як грива левина,
Сипле золотом в літнє вікно.

Ти ще юна! Я – молодий ще!
Посумуєш, березо, сама.
Наше щастя вітрисько просвище,
Нашу радість уб'є зима.

Нам насипле у душі снігу,
Заморозить блискавку й грім.
І усім ворогам на втіху
Спорожніє наша гражда на горі.

03.07.1971 р.

* * *

Так жалісно чайка кигиче,
Аж по тілу біжить мороз,
Грудьми припадає до хвилі і кличе –
Покривджено кличе когось.

В задумі стою над водою,
А ляк мене мучить і мене.
Здається: десь плаче й сьогодні за мною
Ота, що кохала мене.

Ота, що несла мені ласку,
Та я її – ні, не кохав, не любив,
Я льодом скував її казку,
Надію на щастя убив,

Бо іншій віддав своє серце
(Було це, було це давно!)
А чайка кигиче, мов плаче, аж перце
Зронила (прибилось до мене воно).

25.11.1985 р.

БІЛЕ ПАСМО

Заплелося біле пасмо в чорні коси,
Уплели його тривоги чи біда.
Так буває, не печалься! Ще не осінь!
Ти ще мила і вродлива, й молода.

Ще не гасить сніг холодний літа барви,
Хоч цвіте все й відцвітає, наче мак.
Кажуть люди: помагає косам фарба.
Та навіщо? Не фарбуй! Хай буде так!

За це срібло не осудять мудрі люди.
Це ж не злочин – благородна сивина.
Є – хай буде! Хай так буде! Хай вже буде!
Нам же світять ясне сонце і весна.

1996 р.

* * *

Вже сумує цей берег без тебе,
Почорніли піски золоті,
А дерева і хмари, і небо
Перевернуті в чистій воді.

Моя молодість в думках і злетах —
Не повториться ані на мить...
На високих розлогих трепетах
Сухе листя тривожно тремтить.

1984 р.

* * *

Тривога заснути мені не дає,
Бо десь загубилося щастя моє,
Можливо, гуляє в чужому краю
Й не згадає змучену душу мою.

Я пісню заплакану вирву з грудей,
Пошлю за порадою в добрих людей:
Чи хтось моє щастя в світах не стрічав?
Я, може, на лихо його проміняв?

Є люд благородний! Є люди лихі!
Прямуй, моє щастя, на світлі шляхи!
Нехай я спіткнуся! Нехай упаду!
Та я тобі, щастя, назустріч іду!

17.12.1975 р.

* * *

Я так люблю жовтневі дні!
Я так люблю травневі ночі!
Коли сміються милі очі
Й русалки плачуть в тишині.

Я не люблю лихих очей,
Не зустрічайся їм, кохана.
На вулицях і на майданах,
Вір серцем в доброту людей.

Дорогу щастям освяти,
Будь вірною в ділах і слові,
Бо згасне світ без доброти
І без високої любові.
Нехай на зорі світанкові
Повік не ляже знак біди.

30.09.1982 р., Джанкой

* * *

Я піду в синій сон передмістя,
Аж туди, де вже сонця встає,
Вічні спогади гострі, як вістря,
Б'ють прицільно у серце моє.
Ти – і літо високе, зелене.
Ти – і гусячі крики: «Го-го!»
А натхнення, велике й шалене,
Мене вкрило по очі – всього!
Де воно? Розкотилось, як центи
Біля вогнищ вечірніх пожеж.
Час усе укриває брезентом,
І до юності вже й не дійдеш.

22.02.1977 р.

* * *

Все вистигло, усе перегоріло.
Лише тліє ватра на краю села.
Душа ще юна – тіло постаріло,
Незборима карма літ перемогла.

Що мені сьогодні кали чи левкої?
Що мені шукати в горах, між людьми?
Таж краси на світі не було такої!
І таких не буде, як з тобою ми...

Але що зосталось? З туги серце трісне,
І не вийде сонце з-за чоренних хмар,
Лиш про нашу юність я залишу пісню,
Хай її заграє молодий кобзар.

03.02.1991 р., Київ, готель «Москва»

* * *

На дивнім Поділлі
Є ліс на високій горі,
Під лісом, у зіллі.
Заплутався промінь зорі.

А ще під горою
Джерельце мале, як сльоза.
І радість з журбою,
І рясно – розкішна роса.

А в мене вже верес,
І вересня стиглого сміх.
Та правнука Велес
Під сміх той покликав на гріх.

Я дикий! Я п'яний!
Тут відьма кохала мене.
О, Віщий Бояне,
Хоч ти не осуджуй мене.

05.07.1984 р., Тернопільщина

* * *

Дні осінні притерті, мов шини,
Кущ шипшини, мов кадр із кіно.
А навшпинечки дружно жоржини
Колядують комусь під вікном.

Причаїлась зажурена птаха.
Одинока, забута, сумна,
І хмарина загубленим лахом
Їй лепече, що завтра зима.

Є ще літо у жовтому листі!
Є ще теплі осінні світи!
Дня такого вже завтра у місті
Ні купити ані віднайти.

Лиш у пісні зостався лелека,
Що недавно ще в лузі бродив.
Так тут легко і дуже нелегко
Словом спогади я розбудив.

1984 р.

* * *

Пахнуть сіножаті сіном скошеним
І косарським духом молодим,
Де стежина, хмаркою зарошена,
В'ється по горі, як з люльки дим.

В'ється стежка! Ким вона протоптана?
Дівчиною? Дідом? Юнаком?
Пахне день гарячою картоплею.
Пахне вечір свіжим молоком.

Пахнуть поцілунки... Мов приснилася
Молодість моя і все життя.
Пахне світ усім, що віддалилося,
І чому не буде вороття.

03.02.1981 р.

* * *

А голос той – не той... Не так росте трава.
Не так шумить вода... Не так цвітуть дерева.
Десь дівчина стоїть, неначе нежива.
Ще місяців зо три – і стане королева.

А Бог мені шепоче: «Не твоє!» –
Бо й ватра серця має догоріти.
Чом все для мене каменем стає?
Дерева, трави, почуття і квіти...

Та я засвічу спогадів вогні.
Зберу своїх бажань потужну силу,
Й не королеву викую. О ні!
А Вітерницю, щоб мене любила.

27.06.2010 р.

* * *

І повені дикі, бо дуже сердитий Купало,
І я у зажурі, мов сокіл сумний без крила.
Чи ти на Купала із берега в Прут не упала,
Коли опівночі десь папороть-квітку знайшла?

Сховай – не показуй, бо чорт квітку здатний украсти
Чар-цвіт затоптати під сміх язикатих бабів.
Ця квітка не має стосунку до нашого щастя.
Та має стосунок до клятих і чистих скарбів.

Не бійся, багата, я щастя твоє не наврочу.
Розкопуй, де квітло, і золото й срібло горни.
Нічого не візьму! Я скарбу такого не хочу,
Бо втратив той скарб, що не має на світі ціни.

06.07.2010 р.

* * *

Де чекала мене молода королева,
Тут сьогодні в снігах колядує Дідух,
А високі, старі, чорно-білі дерева
Сині тіні під місяцем стелять на пух.

О цей місячний сніг! Він глибокий, зірчастий
Модна пісня летить не про цей снігопад.
Ти ж не чуєш нічого, замріяна Насте,
За твердою стіною промерзлих Карпат.

28.12.2010 р.

* * *

Ти маєш ноги, як мечі
(У тих ногах – краса вся),
Ти маєш груди, як м'ячі,
А хто вже ними грався?

Ти маєш те і маєш се
(Невинну з себе корчиш),
Але який мені хосен,
Як ти грішити хочеш?

22.07.1976 р.

* * *

Де колись стояли ми з тобою,
Попливли листочки за водою.

Я хотів би... Але що хотіти,
Вже ростуть, неначе квіти, діти.

Вони стануть кращими, ніж ми...
Виростуть людьми поміж людьми...

Знатимуть, як ще роками світять
З Чорної гори листки тендітні.

07.08.1980 р.

* * *

Черлене вино і чорне вікно,
І пара в кімнаті.
Не нині... Не вчора...
Давно, йой, давно,
А мило згадати.

Згадаймо...
Закохано по дворі
Стелились юначі мрії.
Ми довго дивились, як дві зорі
В холодній воді лебедіють.

Мов оклику знак
Метеорний слід
Летить й на очах вмирає.
Лиш тиша – і двоє,
Й дурний сусід
За нами вночі підглядає.

Він, мабуть, безсонням страждає.

06.05.1980 р.

* * *

Коні дрімають на пасовищі,
Хлопці відлежали в травах боки.
Пташка чи жабка, чи коник свище,
Червень малює червоні квітки.

Пахне врожаєм у нашій сторонці,
Віршем виблискує радість без меж.
Пишуть, що рік цей – активного сонця.
Знаю, що й серця активного – теж.

08.06.1980 р.

* * *

Засумував я за тобою.
Моя веселість спить й не спить,
Весь час струною золотою
Твій голос спогадом бринить.

На щó надіюся? Не знаю.
Безсонням мучуся вночі.
Красо Карпат, мій гаю-маю,
Цить, не шуми й не щєбєчи.

1970 р.

* * *

Скільки від садів квітневих світла!
Хрущ гуде, немов старий дзвінок,
Яблуня під вікнами розквітла,
Проситься із вітром у танок.

Проситься, як дівчина, на руки
В платті білому новому, як весна,
А над нею гуком-перегуком –
Парубоча пісня голосна.

В пісні тій моя юнача радість
(Кожен був, немов весняний птах)
І кохана, наче на параді, –
З голубим букетиком в руках.

Тут і я, неначе безголовий,
Бо тепер нема плачів і снів.
– Дівчино, ловлю тебе на слові,
Що зі мною будеш до півнів!

Дівчино, ця зустріч не остання,
Ще багато незабутніх стріч.
Чи розмови треба про кохання,
Коли квітнем квітне біла ніч?

1990 р.

* * *

Ще холодом черемха пахне
В сусідськiм бiлому саду,
Ганнуся зараз вийде з хати,
I я до неї пiдiду.

Всмихнусь, як вчора, стану поруч,
Ще й зажартую: «Люб – не люб»,
Покличу аж на тиху гору,
Де у дiброви чорний чуб.

Де рiчка тулиться до поля
I каже: «Боговi молись», –
Два погляди в єдиний погляд
Колись на цiй горi сплелись.

Тут рiдне все: каплиця, хата,
I нави́ть цвiту бiлий дим.
Кохати – рiдний свiт сприймати
I серцем, й поглядом ясним.

27.05.1980 р.

ЛАСТІВКА І ЖУРАВЕЛЬ

Над морем голубим пустельний небокрай,
Туди пташиний шлях нелегкий і далекий.
Летіли ластівки додому, в рідний край,
А ластівка одна стомилася у леті.

Не бачити весни, не бачити гнізда,
У крилах сил нема, а серце хоче жити.
Летіли й журавлі, і ластівка одна
Просилась в журавлів на крилах відпочити.

Один сказав: «Беру! Далеко ще земля».
І з ластівкою він високо небо оре.
І ластівка мала на крилах журавля
Із вирію летить через широке море.

А білий світ кружля, неначе карусель.
Безмежний Всесвіт наш, нема для пари горя.
Я був тобі не раз, як сірий журавель,
Ти ж, ластівко моя, не бійсь зі мною моря.

25.04.2005 р., Відень

* * *

Галицький вальс для вас,
О, кароока пані.
Вами я снів не раз
Звечора й на світанні.
Плив над Дністром туман,
Ми вальсували в парі.
Стільки на серці ран
Через ці очі карі!

Може, це тільки гра,
Може, ми тільки п'яні.
Тихо пливе гора.
Кличе до замку пані.

Галицький вальс для нас
Хвилі Дністрові грають.
Тихий вечірній час –
Очі очей шукають.
Все, що було, сплигло,
Наче вода дністрова.
Вальсу м'яке крило
Нас обнімає знову.

09.10.1991 р.

* * *

Впала зірка у річеньку,
Як невірна любов.
До коханої дівчини
Може, інший прийшов.

Гомоніли під буками
У тривожній пітьмі,
А зозулі підслухали
І сказали мені.

Прошуміла яличенька,
Про щó чула вві сні.
Зоре моя, Анниченько,
Дуже тяжко мені.

Ніч до мене ще тулиться,
Та не горнешся ти.
Легше, певне, ніж тугу цю
Чорногору нести.

1970 р.

ВАТРА ГОРІЛА

За містом під лісом ватра горіла,
Там листя за вітром осіннім пливло.
Вона нас не гріла, а просто ятріла,
Нам навіть без полум'я тепло було.

Ще пахло від лісу сухою травою,
А ніч підкрадалась ледь чутно до нас.
Так добре було говорити з тобою
Про друзів, про місто і просто про час.

Ти хмизу у ватерку все підкидала,
Шукала минуле в червонім вогні,
А птиця у темряві дуже кричала,
Тривожно кричала тобі і мені.

Усе проминуло. Не все одлетіло,
Не все спопелилось в житейським огні,
Та знову сьогодні чомусь закортіло,
Щоб ватра палала тобі і мені.

07.11.1969 р.

ВЕЧІРНІЙ ВІРШ

Так синьо за вікном і так на світі тихо,
Що тиша – так здається! – аж нещира.
А ти заграй мені, сумний музико,
Про дівчину із карими очима.

Тобі підтягнуть сосни і ялиці,
І буйний вітер, що дрімав за гаєм.
Заграй мені, товаришу, на скрипці,
А я тобі всім серцем підспіваю.

Так тихо за вікном, замовкли сови,
Втопився місяць в бризках водограю.
Заграй! Заграй! Болять мене три слова,
Скажу тобі їх: «Я її кохаю».

Так тихо, що аж дивно, аж нещиро,
І тиші цій на білім світі тісно,
Бо стала дівчина із карими очима
Моєю мукою, зате людською піснею.

1969 р.

* * *

Мені далеко йти крізь віхоли та грози,
Ще душу молоду не раз печаль зімне,
Та десь росте дівча, яке у Бога просить,
Щоб долю їй послав. – І Бог пошле мене.
Я бачу ночі й дні у ласці та у казці.
Таке буває раз на золоті віки,
Не знаю, чи життя ми проживем у щасті,
Бо притягаю я громи і блискавки.
Та не про це тепер! Є в Бога вибір долі,
Прожити нам життя – не поле перейти,
І три шляхи лежать в далекім дикім полі,
А я тим шляхом йду, яким навстріч йдеш ти...

1968 р.

* * *

Зустрів тебе, Анничко-Ганно,
І сам злякався, щó казати.
Твоє ім'я зі словом «гарно»
Мені так мило римувати.

І радість розпирає груди!
А знаєш, Ганно, в цю хвилину
Гойдають гори хвилі Прута,
А вітер... вітер гне калину.

19.06.1977 р.

* * *

Весна почепила блакитні знамена над містом,
Весна осіяла зеленим промінням сади.
– Лети, моя пісне! Лети, моя думо провісна,
Туди, де не був я! Єдину мені приведи.

Ти чуєш, кохана, як слово сполохано б'ється?
Ти чуєш, далека? Чи, може, забула мене?
Коли моя пісня в дорозі важкій розіб'ється,
Нехай розіб'ється об серце твоє крижане.

Хай вибухне пісня! І крига на серці розтане!
Холодна розлуко, чом двоє сердець так гнітиш?
Весна мене кличе! Ти чуєш, далека кохана?
На поклик любові з далеких світів прилети ж!

Немає! Не буду до тебе дороги питати
Ні в сонця, ні в птахів, ні в травня, ні в добрих людей.
Пошлю свою пісню до милої шлях відшукати,
Бо серце віщує: лиш пісня дорогу знайде.

13.04.1970 р.

* * *

Затремтіла рука у руці. В небеса
Паровоз кинув диму разóчки.
Поповзла з твого ока неждана сльоза,
Наче нитка з тісного клубочка.

Ще хвилина – і все, і – нема, і – межа.
Тобі стримати розпач несила.
А було би найкраще, якби ти не жаль
А любов у дівочому серці носила.

Погляд, потиск твоєї руки.
І вербова галузочка з сірими котиками.
При прощанні всі сльози солоні й гіркі,
Та при зустрічі стануть солодкими.

Тільки де ще та зустріч? Де той день? Де той рік?
Я не знаю, щó маю казати.
Поцілунок прощальний. Квапить нас провідник.
«Машиністе! Не треба свистати!»

11.03.1973 р.

* * *

Серед спеки зривається вітер.
Душно. Хмарно. Надходить гроза.
Дощ почне тупотіти й шуміти,
Розчухатиме грім небеса.

Будуть юні безпечно гуляти,
Мов дітей, їх сваритиме Бог.
Сам-один у під'їзді стоятиму,
Де колись ми стояли удвох.

Нам так добре у парі стоялось,
Я благав: «Хай ще більше ливне!»
Блискавиць і громів ти боялась,
Не боялася тільки мене!

Вже громи й блискавки не лякають!
Ми з тобою далекі й чужі.
Що так сталося: каюсь – й не каюсь,
Та не вмерла гроза у душі.

14.07.1982 р.

* * *

Три Музи зійшли до мене з небес.
І та русява, як карпатське світання, –
Її обличчя, як ранкова зоря,
Що огортає крилами гору Маковицю,
Де має гніздо.
І та білява, як полуднева днина.
Пішла б на край світу – тільки поклич.
І та чорнява – осіння нічка.
Колись я заблудився в її косах
І блуджу й досі.

16.11.2005 р.

* * *

Синя мла прилягла
Верховинські ліси золоті.
Але двоє закоханих мовчки стоять,
Як стоять на найвищій суді.
Ту Любов
Судить Бог.
Він її посилає,
А тоді милує
Чи карає.
Та вже,
Як знає...

16.11.2005 р.

* * *

Усміхнена хмарка по небу моїм пропливла,
Враз сонце закрила й посунулась далі за гори.
Вона зупинитись-зостатися там не могла,
Розвіялась. Знаю: вона не говорить
Ні сміхом, ні громом, ні тишею в сонній пітьмі.
Немає! Була чи примарилась раптом? Не знаю...
Стою, як під інеєм клен у суворій зимі...
Стою... Мене сонце не гріє... І я замерзаю,
Неначе в далекім дитинстві.
Багато забув...

Та пам'ять дитинства, як Бог, дорога й знаменита.
Колись школярем я уперше закоханий був
І мріяв ту хмарку у рученьки білі зловили,
Й віддати дівчатку, всеможний, як галицький князь!
В мені оживало убите ординцями місто.
Я кози й корови на хмарах під Галичем пас,
Я їздив по небу, і бризкали зорі, як іскри,
В коня вороного з-під кованих срібних копит,
І золотом щирим для милої грали стремена.
А нині волосся морозом карпатським кипить,
Та дівчина з хмарки, сміється, мов сонце, до мене.

Сміється і сходить, і в рученьку руку бере,
І каже: «Не треба у ріднім краю сумувати».
І я розцвітаю на тлі білокрилих дерев.
– Дівчатко, сідай на коня, помчимо у Карпати.

13.03.2001 – 12.12.2005 pp.

* * *

О, не треба... Не треба тут слів,
Де багато високих дубів.
Де між сосон зелених, ялиць
Час шукає твоїх таємниць.

Осінь золотом й міддю кипить,
А з беріз жовте листя летить,
Та останній листок-танцюрист
Ще не вірить, що вже падолист.

Хай не вірить... І біла, й німа
Засміється із нього зима.

Бач: сніг мертво травичку накрив,
Де багато беріз і дубів,
Де багато твоїх таємниць
Знають мову небесних зірниць.

23.10.2005 р.

* * *

Вивірка принесла золотий горішок.
– Візьми, – каже, – й подаруй верховинці,
Нехай посадить
На Маковиці,
Нехай огорне
Житньою соломою,
Щоб зима не зморозила.

На горі горішок
Виросте високий
І буде дивитися
В бік Дніпра.
Він буде перемовлятися
З високими деревами,
Під якими стояла
Пара закоханих:
Галицький князь
І княжна синіх гір.
Там князь наспівував:
«Ой ти дівчино –
З горіха зерня», –
І бавився косою,
Що пахла росою,
Красою,
Сльозою,
А, може, й отавою
У карпатським оборозі.
Гей, чого-то серце моє
В тривозі?

08.10.2005 р.

* * *

Ти вже за верхами, сиза горлице,
Ти забула, як горить душа.
Ти до мене більше не пригорнешся,
Хоч мені й в розлуці не чужа.

Каже серце: цього, певне, хочеш ти,
Але сонце кануло у ніч.
Я зумію гори перескочити.
Тільки на побачення поклич.

Ми з тобою тихо поговоримо
Про минуле наше й майбуття.
Я засвічу сонечко над горами.
Щоб тобі світило все життя.

12.12.1975 р.

* * *

Осеніють дерева, віддаляємось ми,
Жовте листя-долоні осипається з кленів,
Лиш плакуча верба ще не чує зими,
Грає нашим літам водограєм зеленим.

А про щó вона грає – ніяк не збагну.
Її віти для мене байдужі й холодні.
Надивлюся на диво і важко зітхну:
Нам наснитися весна опівночі сьогодні.

А прокинусь й побачу: зима настає.
Вже не зможе ніщо моє серце зігріти.
Загубилось останнє кохання моє
У вербовому царстві і бабинім літі.

08.10.2010 р.

* * *

Стираються дати, старіються думи,
Час нитку життя перерве,
Та сміх не боїться великого суму.
Допоки людина живе.

Допоки живі у душі сподівання,
Життя – не концерт і не сон.
Сильніше за смерть на планеті кохання
І глибше за Дніпр і за Дон.

1979 р.

* * *

Добрий вечір, замріяна юнко,
Обніму тебе гаряче,
Крізь юначий вогонь поцілунків
Ще не створена пісня тече.

Небо зоряним блиском налите,
З неба Господа мова свята.
Хочу слово «коханий» зловити,
Що зронили дівочі уста.

Хоче серце солодкого болю,
Бо журитись і плакати не час.
Заспіваємо пісню обоє,
Що створило кохання про нас.

04.07.2009 р.

* * *

Знаю: станеться зустріч раптова,
І засвітиться щастям краса.
Тільки де ж ви, мов місяці, брови?
Де ж ви, очі, як синь-небеса?

Нам весільної хлопці заграють,
Стану князем, княгинею – ти,
Бо на світі такого немає,
Щоби долю хтось міг обійти.

Так, непросто лишатись поетом.
Та не хочу я пісні без слів.
Хочу пісню співати дуєтом
Ту, що я в твоїм місті зустрів.

23.10.2009 р.

* * *

І була Людмила добрим людям мила,
І були з Людкою зорі та й луги,
І мені Людмила стиха говорила,
Що луги сховають мряки і сніги.

Що ж, сніги упали і красу сховали,
І високу дамбу, і широкий луг,
А льоди залізні річку закували...
Я вже їй не милий... Я вже їй не друг...

Холодом війнуло, стали ми чужими.
Гарно скрипка грала – врвалася струна.
Ой, приходять зими та й відходять зими,
А в людини юність лиш одним-одна.

Без дати

* * *

На високій горі
Пере дівчина білизну,
Розвіщує на шпагатах,
Щоб вітер майовий сушив.
А до білого ловляться
Голоси іволг, зозуль і соловейків,
Які називають її сестрицею.

А коли вона їде до міста,
То в студентській кімнаті,
Гуркотять гірські потоки
І не дають заснути їй
Голоси гірських пташок.
Та вона снить соколом,
Що літає у піднебесі
Й з-під сонця посилає їй слова:

«Милий твій народився в орлиному гнізді,
То й тобі пасує бути орлицею,
Що п'є водицю
Із самородної криниці
Живої, цілющої, вічної,
В якій зорі купаються,
До молодика всміхаються,
Але бояться єдиної зірки,
Що називається Сонцем».

20.05.2006 р.

* * *

Ластівки літають...

(М. Рильський)

Ластівки літають понад воду,
Ніби косять в заводях осоку:
Так вони літають на негоду,
На погоду лет у них високий.

Каже осінь: «Веселитись годі!
Їхня радість піде за водою».
Над водою я стою з журбою
Перед осінню і лютою зимою.

Але поборімось з холодами,
Не співаймо юну пісню слізно!
Мила, бачиш? Ластівка між нами
Пролетіла... Може, ще не пізно?

20.08.1984 р.

* * *

Тепле літо прийшло, а тебе в цьому місті немає,
Нині сонце спекотне, але туга сильніше пече.
Моя річка тече до Дністра, а твоя – до Дунаю,
Зате думка до тебе через гори високі тече.

Телефонна любов. Ночі й дні пролітають, мов кулі.
Чисте золото липи купається в дзвоні бджоли,
Стиглі трави мовчать під крилом молодої зозулі,
А широкі луги соловейками вже відцвіли.

Та не хочеться знати, що луги і діброви – не наші,
І не хочеться вірити в те, що ворожить сова.
Вона мудра, та все ж... Мені коні миліші на паші,
Де лежала в траві на колінах п'янок голова.

І такий я неправильний! Хто мене виправить, мила,
Як не ти над рікою, що з гір узяла свій розгін?
Як не виправиш ти, то не виправить навіть могила,
Лиш уста... білі лебеді-перса... і радість колін...

Мені каже ріка, що Карпати і ти – недалечко...
Я неправильний! Чуєш? Я страшенно й безбожно пустий.
Нині мій соловейко летить до твого гніздечка,
Ти його під сердечко й на гніздечко до ранку пусти...

25.06.2006 р.

* * *

В царині весна, немов царівна.
Пахнуть сосни, верби і вільхі.
До царівни дихають нерівно
Бриндушка́ми¹ всіяні верхи.

На землі гірській не вічні зими,
Я у сонці сам себе втоплю.
Бо весна сніги зганяє сиві,
Знаючи, що я тебе люблю.

07.01.1981 р.

¹ Бриндушки, бриндуші (*діалектне*) – проліски, первоцвіти.

* * *

Божі радощі п'є далина,
Повне серце липневої втіхи,
Наче сонце, горить дивина,
Тичать дідькові дулі горіхи.

Пахнуть яблука в теплих садах,
Пахне в полі достигле поліття,
А джмелище сп'янів на медах
І бджолу відганяє від квітки.

І я теж тут п'янію, як джміль,
То мовчу, то кричу, то співаю.
Чую радість осінніх весіль
І тривогу я передчуваю.

Не бажаю осінньої мли!
І не прагну морозів осінніх!
Люба, чуєш? Біжи, постели
Ліжник нам на пахучому сіні.

06.08.2001 р.

* * *

З трепетом, трепетом, трепетом
Згадую рідний Дністер.
Де ти там? Де ти там? Де ти там?
З ким ти тепер?

Плакало, плакало, плакало
Небо потойбіч Дністра.
Наче розстріляний дракула,
Горбилась мокра гора.

В теремі, теремі, теремі
Хтось уночі награв.
В дереві, дереві, дереві.
Серце озвалось твоє.

Брамами, брамами, брамами
Замкнені входи туди.
Каменем, каменем, каменем
Став я посеред води.

Рибку побачив веселою,
Зграйки пташок переліт.
Сам залишаюся скелею,
Може, й на тисячу літ.

Стелиться, стелиться, стелиться
Низом води течія.
Знаєш? А бачиш, на скелі тій
Пісня розквітла твоя.

17.01.2010 р.

* * *

І відпливають золоті пожежі
Бабиного літечка й тепла,
Ще пісень про тебе намережу
На папері білім край стола.

Ми не діти, ми давно не діти,
І життя – не казка і не гра.
Та в душі донині м'яко світить,
Днів осінніх незабутній рай.

05.10.2002 р.

* * *

Дихнули гори холодом,
Воює вітер з липами –
Й вони осіннє золото
По всій землі розсипали.

Листки шумлять і пахнуть так,
Як вміє жовтень пахнути.
Летять хмарки не птахами –
Пливуть старими лахами.

Ні, я вже не замріяний
Іду, впаду, як лист отой,
Де горизонту лінія
Арканом горло стискує.

Ще попліткує паморозь
З оголеною липою
Про те, що десь далеко хтось
Про мене всіх розпитує.

Та чи не та лукавая,
Що мов змія на камені?
Колись була цікавою,
Колись була коханою
Вона мені...

вона мені...

26.10.1979 р.

* * *

Ось-ось – й перескочу я гірку малу,
Де буки, ялиці і граби,
Та й випущу з лука тугого стрілу,
Й постане царівна з жаби.

І зробляться раєм години і дні
Нічного великого свята,
І буде царівна весела мені
Пісень українських співати.

І зорі причепить собі до чільця,
А місяць – нічний безсоромник –
Про юну царівну й гірського стрільця
Навигадує щось нескромне.

23.11.2006 р.

* * *

То ще година не пізня –
Спить за недеями¹ день.
Ти, мов найкраща пісня,
З-поміж карпатських пісень.

Ти така світла, мов радість
Для осягання мети.
Серце говорить, що й правда,
Чиста і світла, як ти.

Вечір настав, галичанко,
Місяць з криниці п'є.
Нічка...
– Доброго ранку!
Серце моє....

15.07.1998 р.

¹ Недеї (*діалектне*) – дикі вершини гір.

* * *

Галок чорна зловтіха.
Мряка. Сирість. Пітьма.
Стогне грудень без снігу,
Бо й зима не зима.
Не стежки, а болотня.
Не життя, а тертя.
Зорі – вівці голодні
Над полями тремтять.
В лісі й звірі похмурі:
Від зайців – до лисиць.
Юне серце в зажурі:
Вогники таємниць.
Де ж те радісне горе,
Молоде, вогняне?
Де смереки і звори,
Де сніг Горгани гне.
Я програв свої свята.
Не дзвони! Не зітхай!
Тепер буду мовчати,
Наче в інеї гай...

12–17.11.2006 р.

* * *

– Ти де була?
Гай-гай! Не відповіла.
Хоч запитав, здається, жартома.
Розсердилась, майнула, полетіла,
Немов за вітром віхола-зима.

Я теж хотів погратись юним серцем
І з іншою пішов гуляти в парк.
А ти по воду бігла із відерцем...
Гукав, гукав в душі: «Постій! Не так,
Як думаєш». Багато ревність може.
Вона не раз доводить до біди.
Та що поробиш,
Як відро порожнє,
А треба животворної води?

17.08.1962 р.

* * *

Сказала, що снівся я їй –
Студентці стрункій, чорнокосій.
Що вірші читав я свої
Про щастя, кохання і осінь.

А я був здивований: «Так?»
Ми довго на небо дивились,
Яке перекреслив літак,
Бо в сон мені інша явилась.

18.08.1962 р.

* * *

В думках мій братик
Такий хороший,
В думках і мати,
Сестра й сестра.
В думках мій Галич,
Лісів сторожа
І плин поважний
Ріки Дністра.

Усе далеко!
Усе у мріях!
Тому й про мрії
Свої пишу.
Ще серце юнки
Так щемко гріє...
Про неї й матері
Не скажу...

26.01.1963 р., с. Яворів

* * *

У парку тихому
Вже осінь дихає,
Де ми обое
Були не раз
Було нам солодко
З тобою, золотко,
І осінь жолудем
Стріляла в нас.

Приспів:

Мила, в осінньому золоті сині світи,
Падає листя жовте, брунатне й багряне.
Мила, до мене в цю сонячну днину лети.
Хай там попереду люті морози й сніги,
Наше кохання листком золотим не зів'яне.

Години пізньої,
Години ранньої
Тебе у серці,
Як дар, ношу,
Бо я коханням
Твоїм поранений.
Від рани ліків я
І не прошу.

У парку тихому
Вже осінь дихає,
А ми тут парою
Голубів.
Мені тут солодко
З тобою, золотко,
Хоч осінь жолудем
Стріля з дубів.

Убитим падати
Ще не пора мені,
Коли закохана
Смієшся ти.
Ми любом-любчиком
В серця поранені.
Світи нам, сонечко,
В серця світи.

А небо зорями
Вночі засіялось.
Куди ми, золотко,
Удвох йдемо?
Про що задумався
Великий Сіріус,
Туди лиш думкою
Долетимо,

2005–2009 рр.

ОСТРІВ КОХАННЯ

Плесо дримає, верби поснули,
Плачуть високі зірки.
Листя опале пахне минулим,
Але майбутнім – бруньки.

А над водою в соннім смерканні,
Пробує качка крило.
Мила, далекий наш острів Кохання
Дихає давнім теплом.

Мила! Я сам. Тут нікого немає –
Свічкою скапує час.
В сутінках мріє острів кохання,
І відпливає від нас.

25.10.2005 р., Київ, Феофанія.

НЕНАПИСАНА ПІСНЯ МОЯ

Не страшні нам ні спеки, ні сльоти,
Ні лютневих снігів крутія,
Бо десь близько замріяна ходить
Ненаписана пісня моя.

Я зустріну її, наче свято,
Хай сміються і буря, і грім.
Я повинен колись заспівати
Пісню ту, що у серці моїм.

Спаленіють троянди червоні,
Зникне сум, як холодна пільма.
Є пісень про кохання мільйони,
Та подібної пісні нема.

У годину високого болю,
Коли нам веселитись не час,
Пригадаймо цю пісню обоє,
Що створило кохання про нас.

08.03.2010 р.

* * *

Чого ж то моє серце в травні журиться,
Коли сміється молода весна?
У нашім місті сто чотири вулиці,
Вулиця Закоханих – одна.

І я один щоранку попід вікнами
Годую соняшником сизих голубів.
Лиш той мене сьогодні розумітиме,
Хто горлицю на відстані любив.

Не треба, хлопці, ахати і охати.
П'яніти треба завжди від краси.
Посеред озера в нас острів є закоханих,
А далі – поле, річка і ліси.

А далі – кряж Карпат до Сонця молиться.
А там зірок зо два мільйони грон.
А там чистенький двір красуні-горлиці
І сон вікон, і сонний телефон.

1970 р.

НАД ЧЕРЕМОШЕМ

Тут пелюсткова садів пороша
В краю зеленим над Черемошем.

В потоці кучері мис вечір.
Цілує голі дівочі плечі.

Ще й місяць мліє – вона не чує,
Солодка хмарка кудись кочує.

Весна закоханим вірші пише
Над білопінням садів і вишень.

Та хто не знає, які хороші
Весняні ночі над Черемошем?

Хребти карпатські, неначе струни...
Цимбалить місяць ззято, юно.

Цимбалить місяць! А хто це чує?
Вже й Всесвіт чує! Тому й танцює!..

23.07.1963 р.

* * *

Те, що було, уже не повернути.
У Господа незвідані путі.
Та все ж... та все ж дається нам збагнути
Кохання... Наші ночі золоті...

Велике й ніжне, та міцніше криці, –
То не торгаш-жебрак із авеню.
Є подруга в коханні – таємниця,
Яка боїться зради, як вогню.

Обмов боїться – рота не зашити,
А заздрощі не визнають межі.
Тож не роби із серця гуртожитку,
Не ший діряву торбу із душі.

20.03.2001 р.

* * *

Біжимо, біжимо мерщій,
Щось я мушу тобі сказати,
Коли затяжні дощі
Облягають Карпати.

Полетиш... І загубишся десь
За дощами в своїй сторонці.
Милій Господи, дай нам днесь
Трохи щастя і півднини сонця.

20.06.2001 р.

* * *

Блискавка миттєво розцвіла,
Загриміло грізно, де Войнилів.
Господь з неба ціле море вилив.
Як мені дістатись до села?

Як мені побачити тебе?
Словом обізватись – і мовчати.
Передгроззя неба голубе
Понесли, як проліски, дівчата.

20.06.2001 р.

* * *

Є вирішальні в людському житті моменти.
Хочеться дуже коханій про це сказати...
«... Зараз відсутній зв'язок з абонентом», –
Голосом милим мобільник старається співчувати.

Хай співчуває. Від цього ні зимно, ні тепло.
Вчора я був астронавт, а тепер – перебендя.
З ким ти до раю пішла чи до пекла –
«Відсутній зв'язок з абонентом».

Я ще до дідька тебе не послав – я думками з тобою.
Сонце осіннє. Квіти тепличні, як в банку проценти.
Старий листопад пахне дуже строкато – юрбою:
«Зараз відсутній зв'язок з абонентом».

Вечір. Я буду тинятись, як пес, вулицями.
Так на душі самотньо і сиро, і гірко.
Зараз, напевно, відсутній зв'язок між серцями.
Чом ти мовчиш? Чому ти не озвешся, мобілко?

17.11.2006 р.

* * *

Нічка із золотим гребінцем місяця у волоссі,
А соловейко з великим болем у серці
На високій Мак-горі у Карпатах,
Там, де ластівка спить-не-спить,

Бо коли зйдуться Прут і Ломець,
То настане тоді світу кінець,
І під Маковою горою
Судитимуть Його і Її.

А за що? Я не знаю.
Земні суди страшніші, ніж небесні.
Він скаже, що весняні сади чудесні,
Він скаже, що соловейко їх підмовляв,

Він скаже, що Бистриця не хотіла Дністра,
А хотіла злитися з Прутом,
Та Горгани, мов Горгони, погрожували,
Що перетворять обидвох у каміння,

А Чорна гора казала, що замкне до печери,
У якій скарби незліченні,
А Дністер казав: не віддам.
Наш Дністер сильний,

Він проорав гори.
Бо знається з Чорним морем,
Як Чорногор із Чорномором.

09.05.2006 р.

* * *

Ти – юне зілля.
І не повіриш
У досвід сивих.
На світі білім
Вродливих більше,
Аніж щасливих.
А що то – щастя?
Ніхто не знає.
Воно миттєве,
Як сонця промінь,
Було – й немає,
На смак солодке.
На слух приємне,
А ще – таємне,
А ще – стодзвонне.
П'янить,
Возносить,
Як стіл весільний.
А після всього –
Гірке похмілля,
Як мертва зона.

24.08.2005 р.

* * *

Чому мовчиш? Хоч словом озовись.
Плин спогадів. І схлип дзвінкої тиші.
Мені зірниця есемески пише,
Що ти не та́, яку я знав колись.

Невже мені молитись до зірок,
Що в небесах, мов краплі водограю?
Є нинішнє і завтрашнє в жінок –
Минулого ж ніколи не буває!

02.05.2011 р.

* * *

У лісі зеленому
Золоті олені скачуть,
Рогами сягаючи
Чумацького шляху,
З якого синьопера пава
Перламутрове пір'ячко ронить
Та й співає,
Що молода дівчина
Княжича любить,
Та й піде за княжича
До Галича,
Де срібний Дністро грає,
А Русалка Дністрова співає.
І мідні човни пливуть
До моря Чорного
Вниз за водою.

05.02.2003 р.

* * *

І рветься пісня, наче срібна нить,
І болем повертається до мене,
Сміється королева і біжить,
Заманює відважно в луг зелений.

А я її соромлюсь і боюсь,
І що робити, я іще не знаю.
Говорить страх: «Взадгузь тікай, взадгузь!»
Та сила серця страх перемагає.

Говорить гай: «Лови її... Лови,
Бо пахне луг вербою», – й затихає,
І падає корона з голови.
А ти б її посмів зловити, гаю?

25.07.1987 р., с. Східниця

* * *

Піду, піду по вулиці Шевченка,
До парку вгору, що уже як ліс,
І зупинюсь, де білий цвіт студентка
Вичісувала мило з чорних кіс.

Я натрусив на неї того цвіту.
Просив одне: «Не треба! Не чіпай!
Бо вже весна минає. Буде влітку
Нас кликати щодня зелений май».

Та ось і липи в цвіті, наче дзвони.
І вже розмай зробився золотим.
А білий цвіт небесної корони
Встелив студену землю, наче дим.

Чом небо стало хмурым і холодним?
Чому воно тепер таке сумне?
Усе не те! І все не так сьогодні!
Вже й парк стрічає студінно мене.

Я лебедів не бачу білокрилих...
Де ж коси? Перса, білі і тугі?
Я цвіт трусив. Налякано і мило
Дивились оченята дорогі.

11.05.1970 р.

* * *

Мов молоко, парує озеро,
Туман під сонцем розтає.
Погідний серпень щедрій осені
Гарячу руку подає.

Легенькі хмари, мов кораблики,
Пливуть і зорять на красу,
Як у садах великі яблука
Спивають сонячну росу,

Як по доріжечці за віспою,
Де сон дерев, туману, вод,
Іде дівча – таке невиспане!
Йде до роботи, на завод.

Вже покохала – усміхається!
Що молоде – то золоте.
А сад під ношею здригається,
Бо невмолима осінь йде.

31.08.1983.

Історії Батра
говорить

СКІФИ

Діти наших степів! Мав до ніг їм вклонитися світ:
Сильні коні низенькі й короткі мечі-акінаки!
І дійшли у поході вони до єгипетських аж пірамід.
Відкупивсь фараон – повертались назад небораки.
У пустелях чужих полишали сліди колісниць
І у Біблії слід, а точніше – в Старім Заповіті.
Так, були вони сильні! Почують нащадки колись:
Син Протодія Мадій бичем був для цілої Мідії.
Проминула в поході тяжким двадцять восьма весна,
Тож вертались з Єгипту старими, багатими, злими,
Де над морем чекати би мали і степ, і жона
Із батьками, якщо ті живі, і рабами сліпими.
Вони пасли стада! То в сусідів – на полі воли.
Скіфи бранців вели. Скіфи мали аж бронзове тіло,
Бо ж великі майстри до коня, до меча, до стріли:
Уся молодість буйна на шквальних вітрах золотіла!
Скіфи! Скіфи! Вживали у свята чимало вина,
Та за відступ і підлість карали і свата, і брата!
Не було у них зрадників! Зрадила тільки жона,
Яка має родити, а тому неспроможна чекати.
Завойовників шлях кров'ю, пилом й пісками пропах!..
За далекими ріками і берегами крутими
Їх кохані, полишені у припонтійських степах
Зачинали синів з молодими рабами сліпими.
Юні гарні сини! Буде батьком для них Бористен,
Ойкуменою – степ від Танаїсу-Дону до Істра!
«Не раби – ми!– твердили. – Ми вільними, друзі, ростем!»
Але ось про повернення скіфів долинула звістка...
Взяли зброю сини! І кінноту дозорець уздрів,
Що верталась з походу – блищали щити і горити¹,

¹ Горити – луки зі стрілами в сагайдаках.

Та на тілі півострова горб піднімався і рів –
Нині Керченський вал (Аж від Понту до Меотиди!)
У таврійський степах заіскрилися знову мечі!
Йшла домашня війна: степ скидався на справжнісіньке пекло.
...З царських скіфів сміялись в Гелоні брати-орачі,
А в містах припонтійських кепкували торгуючі греки...
Як боролися скіфи, господарі чистих степів!
А така в Геродота, у грека, записана байка,
Ніби вождь тоді мовив: «Не караймо мечами рабів –
Завелика це честь. Якщо раб, то потрібна нагайка!»
І – злякалися юні, бо рабська не винесла кров,
Як з нагайками ринули в їхні шеренги вояки.
«Так цар Мадій над Понтом все військо юначе зборов», –
Написав Геродот. А була це психічна атака.
О, багато було і походів, і зрад, і атак.
Скіфи сіяли хліб, а овець і волів випасали.
Убивали брат брата!

А може, було щось не так!
Як хотіли, історію нашу нам греки писали.

28.05.1983 р.

ЛІТОПИСЕЦЬ

Лиш правду лишити нащадкам! Сучасникам – зась! –
Будь пильним, що пишеш!.. Та хліба дають і до хліба.
Покличе до себе сп'янілий озлоблений князь:
«Ану покажи, що про мене у келії ліпиш?»
І вирве пергамент володар із праведних рук,
А поруч стоятимуть служки стоокі й стоносі.
Розлючений князь на підлеглого гняне, мов крук
На кістку голодну, в страшному, як смерть, передгроззі.
Аж правда остудить, аж правда лице обпече.
«Поправити», – скаже. – «Не станеш?» – не буде просити.
«І кат хоче їсти! З дворучним чоренним мечем
Готовий умах твою голову мудру скосити,
Аж птиця одягне холодне плече,
Голодний собака прийде твою кров полизати».
А те, що створив літописець, вогонь обпече
І з'їсть його правду, щоб правди нащадкам не знати.
Князь золото має! Найме собі зграю писак,
Що зроблять із білого – чорне, а чорне – червоним!
Та літопис вибризне іскру, як мак,
І в попелі вугликом правда навік захолоне.
Нехай найпродажніший з-поміж продажних писак
По княжій вказівці історій рівнятиме кроки,
Обидва сконають... А вуглик знайдеться... «Не так
Було там!» – розкаже комусь через тисячу років.

Без дати

САГАЙДАЧНИЙ

А був поет такий, що бачив
Усе, що вкрито нині сном,
Як славний гетьман Сагайдачний
Стояв на смерть під Хотином.
Тут він рубав турецьку зграю,
Та шабля – більше не сестра,
І він, поранений, вмирає
На гострім березі Дністра.
Уже наш гетьман за імлюю,
Де лік історія веде,
Та в пісні ярм-долиною,
Та в пісні «А попід горою...»
Іде позаду він, іде.
Іде чи їде? Пісню хором
Несе козацтво, як вогонь,
Де на Підгір'ї, під Самбором,
Родинні Кульчинці його.
Живе у пісні славний батько,
Здається, в сніп тебе згребе
І запитає: «Ну, нащадку,
На щó ти проміняв себе?
Ти – сокіл чи дністровська жаба?
Ти – син України чи свистун?
Я жінку проміняв на шаблю,
Лиш не на люльку і тютюн.
Я в братство записав козацтво!
«Учіться!» – я їм казав.
Я – не міняйло! Все багатство
На рідну школу записав.
Шаблями захищали школи,
Бо я нових людей хотів,
Щоб не соромились ніколи
Своєї мови і батьків.

Ми землю дорогу любили,
Стояли твердо за своє
І щось для вас таки зробили,
Коли ви ще на світі є!»

15.01.1988 р.

* * *

Я син Григорія, я син Марії
Мій сивий батько золото віє,

До Сонця Дощик у гості йде,
А мати золото в хаті пряде.

А я на радість мамі й вітцеві
Читаю книжку при каганцеві.

Намріяв човника золотого
І відпливаю від дому свого,

Бо річка наша в Дністер впадає,
Вона дорогу до моря знає.

Я не втоплюся в ріці й струмочку,
Бо маю з золота чисту сорочку.

Я не потону у Чорнім морі.
Втопитись легко у чорнім горі.

Втопитись легко на денці чарки,
Чи бути вбитим стрілою з хмарки.

Не бійся смерті на полі бою,
Бо невмирущі ті, хто з любов'ю.

Не бійсь відважних, а бійсь лякливих,
Не бійсь правдивих – бійсь зломисливих.

Той непоборний, хто слово має.
Хто не боїться, той не вмирає.

05.07.1998 р

СМЕРТЬ КОНЮХА

Сколихнулась тиха далина,
Похилив голівку жовтий сонях,
Невесела сталась новина:
Вчора вмер старий колгоспний конюх.

Хату вечір вкрив, як чорний плащ,
Конюха сусіди нарядили,
Жінка постелила сльози-плач
І воскову свічку засвітила.

Згадую, як то було давно.
Рук в селі тепер зосталось мало.
У порожнім клубі йшло кіно:
Глядачів і правди бракувало,

Хоч були в тім фільмі біль і жаль,
Дні гіркі й п'янки, скорботні ночі...
А в селі, в конюшні, кінь іржав,
Та ніхто не знав, чого він хоче.

А за ним лошак малий почав
Теж іржати, наче на тривогу.
Щось блищало срібне в їх очах,
І копита били об підлогу.

Вже й коли поснуло все село,
Поки перші півні не співали, –
Спокою в конюшні не було,
І це дуже сторожа лякало.

Привидом являлась біла тінь...
Щось таке приснилось на світанні:
Ніби то вже був останній кінь,
І той конюх ніби теж – останній...

Без дати

ПОХОРОН

Вже дрімав в серпанку синім ліс,
Настромлений на білий спис дороги.
Тривожний крик на крилах вечір ніс
І чорний крик жбурляв мені під ноги.
Останні дні травневої весни
Пливли дощем, великою водою.
На цвинтар коні батька відвезли,
А я вернувся з ними сиротою...

Без дати

* * *

Я бачив рай і пекло дике,
І сам себе на суд віддам.
«Прийміть маленьке за велике», –
Скажу шановним читачам.

В нас кажуть так, коли з приносом
Йдуть на весілля у селі.
Життя коротке. Був я гостем
На дорогій мені землі.

Але були й до мене предки,
Нашадки будуть, як не є.
Найвища радість для поета –
Ім'я залишити своє.

А ще пісень бентежне слово,
Якому з кожним днем рости.
Ти – вічна, невмируща мово,
Безсмертна, Україно, ти!

26.02.1973 р.

* * *

А Москва як Москва,
Підмосков'я – воно ж не Карпати.
У моїм найріднішім селі
Моя мати свої мозолі
Повезла на базар продавати.
Та кому про це все розказати?

Тут рахитні найкращі слова.
Мене взяла з гір клята Москва,
Щоб від мене себе ж захищати.
Їй щоденно рости-виростати
З мозолів матерів і моїх мозолів...
Заберіть мене звідси, Карпати!

06.10.1967 р.

* * *

Дерева ростуть на каменях
У затінку крил сокола.
Дерева стогнуть обламани,
Бо мали бути високими.

Цієї доби шаленої,
Прекрасної і проклятої
Вчися правди зеленої
У природи-матері.

Дерево життя – Батьківщина,
Вона – над щастями щастя.
О, скільки за неї, дитино,
Полягло українців прекрасних.

Їх убивали, палили, вішали,
На палі настромлювали живих і мертвих...
Героїчна пам'ять світить ясніше
Завжди по смерті!

Не живи задля свого черева,
Що б не з'їв, все одно минеться.
Рости Сонячним Деревом,
Яке ніколи не гнеться!

1963 р., с. Яворів

* * *

В відпустку повертаюся до гір.
Де все мені любов'ю серця пахне.
Цілунок милої, у гаврі¹ – дикий звір,
У любощах на полонинах – птахи.

Там сонця музика! Там водоспад співа.
Тісні міжгір'я ріками прорито.
Прощай до літа, пеклище Москва,
Тобі не можна правду говорити.

Багато знаєш звірів і людей.
Та все, що думаю, ховає серце в грудях.
Є Переделкіно, Останкіно – гей-гей!
За праведні слова Москва поетів судить.

Та ще моя не сива голова,
Життєвий плай не заглушило терня.
Ростуть, ростуть, ростуть мої слова!
Мов сіє хтось душі моєї зерна.

Здолаю сумніви й гірку біду,
Душа побита плаче, та відплаче.
Букет рожевий мрій моїх юначих
Ще вибухне в божественнім саду.

Нехай помучиться, ще стане легше їй.
Ще радість на журбу піде війною.
І розіллється раєм-далиною
Столунний сміх зозуль і солов'їв.

13.01.1970 р., Москва

¹ Гавра (*діалектне*) – дрімучі хащі, непрохідні буреломи.

* * *

Ходив і я у Літній сад
Слідів Тарасових шукати.
Поїду поїздом назад –
До рідної вертаюсь хати,
Нема в чужій землі тепла.
Стою над чорною Невою,
А град жорстокого Петра
Мене обдурює красою.
Я тут – не лиш залітний птах.
Я знаю, на чиїх кістках
Воздвигли це камінне диво:
На українських, на козацьких.
А плем'я пітерське лайдацьке
Не згадує про це. П'є пиво...

20.07.1975 р.

* * *

Доволі, доволі коритись недолі!
Доволі, доволі стогнати в ярмі!

У чистому полі на волі тополі.
А хлопці нескорені в'януть в тюрмі.

А хлопці-молодці в надіях великих,
Державну Україну леліють в піснях.

Їх мертвими часто знаходять у ріках,
В петлі, під колесами, в ямах, в лісах...

1976 р.

* * *

Україно моя зелена.
Ти – найперша моя любов.
За сто років після Верлена
Я боротись за тебе прийшов.

Будь прихильна до мене, Музо!
Я згорю в поетичнім вогні:
Що колись дозволялось французу –
«Старший брат» не дозволить мені.

Та чи буду просити в «брата»
Його дозволу? Дуже файно!
Він потягне мене на страту? –
Що ж, не перший я і не останній!

24.02.1976 р.

* * *

Мережу-нотую думки на папері.
Важкий, мов по горах високих, мій шлях,
Коли підлі душі будують кар'єри
На крові невинній, на трупах й кістках.

Порадь мені, друже, скажи мені, брате,
Як терня рубати, що лізе на путь?
Доволі стогнати! Не смію мовчати!
Я здатний всю правду про час наш сказати,
Хоч підлі сказати її не дають.

Паскуди бояться правдивого слова
І серця, що світиться правди вогнем,
Ще буде на світі велика онова!
І встане Україна! І стане ніч днем!

18.03.1977 р.

РОЗТЕРЗАНИЙ ЛЕБІДЬ

Там, де вербичка коси спустила на став,
Білого лебеда чорний собака терзав.

Пір'я лишилось і кров на вологій землі –
Лебеді гірко ридали в беззвучній імлі...

Ще перед тою картиною місяць завмер.
Друже мій, друже! Я – мов той лебідь тепер.

Друже мій, друже! Чом я на все не плюю?!
Чорний собака облизує нюргу¹ свою...

Без дати

¹Нюрга (*діалектне*) – паша, писок, морда.

ВАТРА

Наш місяць тепер уповні,
А сонце скотилось нижче.
Зостались листи любовні,
Як попіл на пожарищі.

Лишився порожний погляд,
Якого не розумію.
Чому такий зимний холод
З вчорашньої ватри віє?

Хоч воду бери з трьох бродів
І вір у повір'я казкові,
Що ватру живу розводять
На збитій кінській підкові.

Щоб град не бив, блискавиця,
Яку називають «мовня»,
Цю ватру гасить не годиться,
Бо ватра, що згасла, – гріховна

І лихо вступає відразу
На луку гірську – полонину,
Тоді й відлітають з казки
До ирію птиці сині.

Летять крізь тумани, хуртечу,
Летять, як зірки, небесами.
Та знаєш: вони щебечуть
Досі
нашими голосами!

29.08.1984 р.

* * *

Я так люблю, як в горах трави пахнуть,
Коли їх вже торкнулася коса.
Хребти Карпат, немов блакитні птахи,
Зависли попід сизі небеса.

Стою, стою на верховинським вітрі,
Не відчуваючи: наплічник їсть плече.
Мені крізь очі чорногірське літо
Медами і молóками тече.

Більш не почувте ніде такої мови,
Яку я чув тут в молоді літа.
О Верховино! Ти моя любове,
Колиско смереково-золота!

02.09.1977 р.

* * *

Читачу,
Коли ти почуєш або прочитаєш
Про Чорта, що був колись Чорнобогом,
Чи що Арідник з пекла задзвонить кайданами лихо,
То знай: він має багато імен.
Він – Триюда, він – Ирод, Лукавий,
Зманійник і Яведа – підлий наклепник.
Та спершу не був він таким.
Йому очі та вуха дав Господь,
Господаря світу назвали Сварогом,
Коли він на небо вознісся.
Бо небо – це сварга,
Яку прикрашають дванадцять сузір'їв далеких.
Його називали ще Дивом і Вітом.
Від Віта і «світ», і «привіт», і «Вітчизна»
Або Батьківщина, бо Віт – це і «тато», і «батько».
І дєдьо, і лєльо – багато
Імен є у бога Сварога.
Його так назвали, коли на Господній планеті
Навчилися люди мечі та орала кувати
З металу, який зі святої землі добували.

Без дати

* * *

І що сказати їм?
І що вчинити їм?
Забagli, щоб з України
Залишилась могила.
Придумали статтю
«Сто дев'яносто, прим¹».
І тюрми нашим цвітом засадили.

16.09.1966 р.

¹Прим. – скорочено: підписаний Юрієм Андруховичим Указ Верховної Ради СРСР від 16.09.1966 р. з примітками, в якому було оприявлено нові статті Кримінального кодексу 190', 190'2, 190'3 про тюремні покарання за політичні злочини, під які підпали дисиденти.

* * *

Додому лісами із міста самотній іду я.
Ні, я не самотній! Бо з рідними зустріч гряде.
Тут трави у росах! І липа у гущі медує
І дзвоном джмелиним над Дровничем густо гуде.

Ще крок – і я в ріднім селі, і далеко курортам
Зимовий кришталь відчувати цілющих криниць.
І тільки уява малює загублені борті
І діда, що влітку на пасіці спить горілиць.

А де його баба? Мо', вилізла в лісі на граба?
Чи зжала пшеничку під лісом залізним серпом?
Усе це – уява, як в горах карпатських дараби¹,
Бо вимер з Кремля аж до Тиси весильний партком.

Багато змінилось! Та тільки не радісні весни.
Не чути вже й коника голосу в росній траві!
Але Україна навіки, назавжди воскресла
І дулю тепер вона здатна скрутити Москві.

19.06.2018 р.

¹ Дараби (*діалектне*) – плоти, якими Черемошем, сплавляли деревину.

* * *

А колись ходили ми до танка
(В Пасічній стояв він напоказ).
А від нього в лівий бік – Кабанка
І такий самий Дем'янів Лаз.

Сотні трупів хлопці відшукали
У вісімдесяті восени,
Що лишили сталінські шакали
В перші дні великої війни.

Тільки пам'ять здатна не проспати
Дику мову автоматних черг.
Є такі ж під Мінськом Куропати,
Сандармоху так сльоза пече.

В Лазі розчинили, а місили
На Кабанці окупантські пси.
Чуєте? Ще й нині там могили
Видихають болю голоси.

18.04.2018 р.

* * *

Де ще є краса така на світі?
Ліс, поля, хаги, сади, вода,
Росянисті трави соковиті,
По коліна в травах – череда.

Хлібом й огірками пахне серпень,
Потічком, як золотом, дзвенить,
І здається: йде Господь до церкви,
Чи вона – до Господа летить?

Таємниць людських старий тестамент¹
І сум'яття радощів, журби.
Глянь – у полі черепок з орнаментом –
Посланець трипільської доби.

Січень, 2013 р.

¹ Тестамент (*архаїчне*) – заповіт.

* * *

Для дітей обдарованих шкіл я не знав,
Мене доля у розкошах не колихала.
У тринадцять удару під серце зазнав –
Костомаха в нас батька забрала.

Я – тринадцятилітній колгоспний пастух,
У п'ятнадцять – вантажник кормів на підводі.
Ще мережу пісні вечорами й читаю, расту.
І пливу, наче кинутий костур у воду.

Так, зазнало чоло моє ранніх зажур,
Коли мати злягла (брат і сестри – молодші).
І тріщали морози, а зими – як мур!
Аж не вірю сьогодні: невже так було це?

Я підвозив корми і вивозив гної,
Мав холодні гумовці й стару куфайчину,
Примерзали онучі до ніг й мозолів,
І ніхто не питав: «Чи ти їв щось, хлопчино?».

Наш завфермою був і злодюга, й пияк,
А його я додому підвозив, як пана.
Він ходив по корівнику, наче штрамак¹,
Злісно пика його посміхалася п'яна.

Як за перший мій вірш перші гроші поштар
Мені раптом приніс із газети до хати,
«Що, писако, з газети дістав гонорар?
Купиш пачку цигарок», – сказав той пихатий.

¹ Штрамак (*діалектне*) – фраєр-герой, якому все дозволено.

Я не знав, що він скоро втече із села,
Бо за ним плаче в місті і суд, і в'язниця.
Коло скирти завія мела і мела,
А ми різали січку у піст і в м'ясниці,

Щоб худоба не вигибла. Сам годував,
Як підмінний скотар. Все це наче наснилось.
Ні, не знав я дитинства! Та добре я знав,
Звідки брага і жом, конюшина і силос.

Й ще коли маєш нюх! І коли не осліп!
І коли пережив ту колгоспну годину,
То найперш розумієш, як твориться хліб,
І увесь колообіг довкола хлібини.

Пам'ятаю, як нині, засніжений день,
Бо блищали сніги аж до обрію чисто,
Розірвала матуся мій зошит пісень:
«Я тебе не готую на гімназиста!

Йди! Немає ні січки, ні дров.
Коровина реве, а ти наче не чуєш.
Ти римуєш собі про гаї і любов.
Ти ж не станеш Франком! Час навіщо марнуєш?»

Гімназист... Гімназистів тоді й не було...
Та супутники вже запускали. Ніколи
Не забуду: літав аж на друге село,
Наче бджілка по мед, до вечірньої школи.

04.08.1979 р.

* * *

За озером вечірня птаха плаче.
Вона й жінок доводить до плачу
За тим, чого ніхто іще не бачив,
За тим, чого ніхто іще не чув.

І я несу свої осінні думи,
І я іду (не знаю сам, куди).
Здивований, що вересневі струни
Заграли про майбутнє молодим.

О ні, не про смерічки та потічки –
Боями вже відлунює цей час,
Нехай ростуть Надійки та Марічки
Й народжують нащадків після нас.

Так, ми любили! І не мали й гадки.
Що розгуляється війною лютий Вій.
Та виростуть, як ті дуби, нащадки
На славу Україні дорогій.

І їх любов чекає та робота,
Тож ворогів всіх перетруть на мак.
Ти знай, кацапсько-путінська дурното,
Що нас не розтолочить твій кирзак.

Не мрій нас підкорити, сухоребрый!
Війна – це не хокей і не футбол.
Бо слово «Українець» – це «Син Неба»,
А у монголів й тюрків – ще й «Хохол»!

Без дати

* * *

Стою. Шум лісу слухаю.
Говорю грізно й ніжно:
– Березо, межі буками.
Тобі не дуже тісно?

– Скажу тобі по щирості:
А кинь на мене оком.
Бо де, скажи, я б виросла
Така струнка й висока?

Ні, нарікати не час мені
Чи плакати з розпуки,
Бо де такі є красені,
Як поряд сиві буки?

Ми тихо їм промовимо,
Що зветься Україною,
Ліс, що стає дібровою,
А край – ще й Буковиною.

02.07.1976 р.

* * *

Над Франківськом гроза,
Над Чортковом гроза
І над Києвом.
За Путилою
Арідник з чорних кайданів зривається.
Тасмниця була,
Що впивалася мріями, –
Що ж тепер залишається?

Над Франківськом громи,
Над Чортковом гроза
Й над Карпатами.
Та у білі завії сховається літо із грозами.
Я хотів би втекти.
Заховатись від світу.
Заплакати.

Сто страждань розливаються озером...
Я у полум'ї весь.
Як мені із душі його вигнати?
Що робити з собою?
Куди мені йти або їхати?
Попливти?
Полетіти?
Могилу у камені вирити?
Щоб лиш вітер співав
Й веселилась, танцюючи, віхола.

О заскоро тобі
Ритуали творити з трембітами,
Бо роботи по серце,
По вуха
І по небеса!
Я, здається, збагнув,
Що на білому світі найкращим є
Боротьба за Україну –
І в цьому найвища краса.

28.08.1984 р.

* * *

Прожив весь вік
У щасті та у горі,
В сльозі гіркій
Не утопив свій сміх.
У Бескидах, Горганах,
В Чорногорі
Зосталися сліди
Од стіп моїх.

Так, я помру!
Але думки нетлінні
Зостануться.
Любов моя і гнів
Служитимуть
Довічно Україні,
Бо найсильніша зброя –
Зброя слів!

23.12.2001 р.

* * *

Був я за Невою, був за Тисою,
Був я на Севані й на Обі.
Віз гостинці! Навіть дідька лисого
Міг, голубко, привезти тобі.

Дідько веселив би, щоб не плакала,
Радість щоб буяла навкруги!
Знай, що всюди й скрізь дідьки однакові
І кругом – однакові боги.

Лиш не треба ахати і охати!
(Знав я вас на світі багатьох!)
Глянь на мене мило і закохано
І повір, що з дідька стане бог.

Без дати

ТРИ ЖІНКИ

Жінок трьох вродливих дівчатами знав,
До них, вам признаюсь, симпатію мав,
А може, і більше!
Було що було!
Зосталося спогадів миле тепло!

Та маю я вдачу погану таку:
Спитати, як склалось життя на віку.
Зустрілася перша: «Чорнявко, пробач!
Пануєш, напевно: твій милий – діяч!»

Чорнява всміхнулась мені спроквола:
«Якби ти узяв, я б і нині втекла,
Бо ж хоч не гуляє, не п'є і не б'є,
Кохання між нами було – і не є!
Він любить посаду, але не мене:
Отак і мій вік з цим Столом промине!»

Зустрів балакунку русяву – і теж
Спитався: «Чи добре з коханим жиєш?»
«Усе, що захочу, дістане мені,
Бо ж він мене любить, а я його – ні!
То добре, що є ще курортні мужі:
На ролі коханців здадуться й чужі!»

«А як там білява подружка твоя?»
«Не знаю! У неї сім'я, мов шлея,
Бо ж діти обсіли! У неї – пияк,
Та з ним розлучитись не хоче ніяк.
Я б вигнала геть! То – сміття-чоловік,
Змарнує з ним вроду жіночу і вік!»

Балакав з білявою теж про сім'ю.
Сказала: «Муж – добрий, за це і люблю.
А щастя жіноче у праці, в сім'ї,
А радість – то дітки хороші мої.
Якби я з тобою сьогодні жила,
То я б тобі вірна і добра була,
Та мрії й надії зійшли нанівець.
З ким йшла під вінець,
З тим хай буде кінець!»

Жінок трьох вродливих дівчатами знав,
До них, вам признаюсь, симпатію мав.
А може, щось більше!
Було що було!
Зосталось до третьої в серці тепло.
Якби-то її чоловіка я знав,
То дурня того я б щасливцем назвав!

Бо чув я на світі від мудрих не раз,
Що доля неписана в кожного з нас.
Ще й інше говорять на грішній землі:
Ми долі й любові самі ковалі!
Можливо, що й так! Та життя, наче даль,
І різні то люди – поет і коваль!

Без дати

МІЙ ЧАС

Ти питаєш мене:
Це вже вечір
Чи мить до світанку?
Проклинаєш бандитську епоху
(Та ну її мати!)
Бо ж карпатські ліси
Осідають «зеленими» в банках,
Українські степи
До чужинців ось-ось полетять.

Тьма російських книжок:
Власний розум своїми не мучмо!
Україно, ти знову повторюєш долю вдови.
Є в нас уряд не наш!
Є в нас Зрада Верховна!
Був Кучма!
Та під кучмою, кажуть, не видно було голови.
Знов ще гірші часи!
Я удома ізгой-сіроманець.
Не герой наш Бандера.
Шухевич – також не герой,
Бо під дудку московську
Гарант наш продовжує танець.
В нас «героєм» Табачник,
А ти, мій народе, – ізой?

Знов дурні самоїди
На похорон кличуть Свободи.
Та невже тільки зрада й покора
Вінчають твій шлях?
Підступ, брехні,
Наквацянні всюди біг-борди
І могили в полях,

І земля не у наших руках.
Нині Кримом торгують –
І ні в кого про це не питають!
У неволю ведуть,
Наче стадо покірне волів.
Мій народе, проснись,
Нехай воля тобі засвітає
І достаток у домі.
Борись, мій народе!
Борись!

02.07.2002 – 23.04.2010 рр.

* * *

Мерзота з мерзот.
Підлабузник.
Мафіозного клану оскалений хорт.
А коли йому вигідно,
То й патріот.

Вчи-не-вчи – не балакає:
Рохкає, квакає.
Та ще при кожній нагоді
Чесну людину обкакає.
Сучого тата суча дитина.
Вуса стирчать, тарган тарганом –
Маріонетка, гном,
А на дурній голові щетина.
З щербатого писка
Бризкає слина.
Із чорним піднебінням –
Не свійська воно худобина.
Ні на молоко не годиться, ані на заріз...
А смердіти – аж у пресу заліз.

08.08.1991 р.

* * *

Українонько! Настав високий час
Відродження й народження держави.
Складна й розумна праця квапить нас,
Не тільки крики: «Україні слава!»

Я так боюсь, що Рух утратить дух,
Зостануться лиш гасла і параграфи –
Та й буде Україна для злодюг
І для попів, що б'ються за парафії,

Що стане дермокрадом демократ,
Страшніш за комуняку-партократа.
Ні! Люди житимуть, як з братом брат,
Як верх із верхом на хребті Карпат,
Одна ж єдина в нас Україна-мати.

05.05.1992 р.

КРИВІ ДЕРЕВА

Я довго слухав шум дібров густих
І запитатися хотів у пісні:
Чому криві дерева є у лісі?
Мб', інші заважали їм рости?

Чи старші молоденьких заглушили?
Чи ранній сніг на гілля важко ліг?
Не вистачало кореням поживи?
Чи люта буря покривила їх?

Та не про бурю мова, Бог із нею,
Задумався я нині над одним:
Коли скривив хоч раз в житті душею,
То можеш вирости високим, а кривим!

Без дати

* * *

Усе я знав! І сміх, і плач, і бійку...
Я дух напружував, як лука тятину.
У зрілості не жив я без копійки,
А нині призвичаївсь – і живу...

Хоч соромно! Бо волос маю сивий,
А у кишені віє вітрюган.
Та я здоровий! І тому щасливий
Літературний пролетар Степан.

Такий мій льос! Таке вже маю віно!
Та чую часто я шпильки панків:
«Що? Масш самостійну Україну?
Такої ти, письменнику, хотів?»

Так, я хотів! І хочу, і не зверну
З путі до волі! Час вперед зове!
Я не боюсь за Україну вмерти,
Лиш хай вона для правнуків живе!

Пощезнуть всі жахіття і примари,
Нам стане краще на своїй землі,
Не продавайтеся, українці, за доляри
І не продайте матір за рублі!

27.07.1994 р.

ВЕСНАРКА

В обличчя й груди вітер вдарить шпарко,
Де Попиван¹ високий випив воду
І задивилась в небеса Веснарка –
Розкішна полонина первородна.

Навколо ліс, немов вінок зелений,
А в хащах розкошує дід Бурмило,
Де осені багаттям підпалена
Аж шкорух-горобина світить мило.

І вуйко-вовк чатує в соннім зворі –
Макар пасе телят і в цих вертепах.
Звір писаний – це рись під Черногору
Сховалася від мене і від тебе.

Зустрінешся в цім царстві з глухарями.
Тут кіт у хащах дикий виживає.
Тут гордий беркут бореться з вітрами,
Ніхто не визнає, де гніздо він має.

Обсерваторії старої мури
Понад Веснаркою безбоязно ступають,
І вже не вірить люд, що градобури
Тут град кують й верхами розсипають.

Тут гарно так вітаються: «Ци дужі?»,
І ще розкажуть про Чугайстра танці.
А влітку? Влітку, мов червона ружа,
Цвіте пастуша ватра на Веснарці.

Без дати

¹ Попиван – гора Піп-Іван, одна з найвищих Карпатських гір (2020,5 м), інша назва – Черногора.

* * *

Найкрасивіші люди в коханні,
Наймужніші – в жорстоку пору.
Що ж, колись я дихну востаннє,
Та не все на той світ заберу.

Я зостанусь бодай любов'ю,
Бо все решта – вітри й порохи.
Буде край мій прощатись зі мною,
Ріки, гори, зелені верхи.

Будуть дужі людиська і люди,
І широкі, й вузькі плаї¹,
Та по них вже ходити не будуть
Перетруджені ноги мої.

Ні, не жив я рабом в павутинні
І не йойкав, як п'яний дебіл, –
Піднімав Україну з руїни
У щоденній роботі, як віл.

03.06.1979 – 08.11.1995 рр.

¹ Плаї (*діалектне*) – гірська стежка.

* * *

Що життя – політична корида?
Що літа – ківш в дірках німоти?
Що життя – білі двері відкрити?
Що життя – в чорні двері піти?

А для кого я вірші мережу?
Хто сказав, що поезія – жарт?
Ще не спалені гради і вежі!
Не усіх ще охоплює жах!

Не підемо з брехнею до шлюбу!
Злодій підлість возносить до зір?
Ти, епохо, поетів не любиш,
Бо не любиш ти правди, повір!

Я увічно цей час на папері,
І ненависть свою, і любов,
Бо в цей світ відчинив білі двері,
Але в чорні – іще не пішов.

22.04.1976 р.

НА РУЇНАХ

Було спалено місто, перебито усіх,
Вороги веселились – танці, хвойди і віна.
А старий музикант, вже без рук і без ніг,
Погасав між румовищ, як остання жарина.

Ворог впевнений був, що тут вигибло все.
Завтра знову бенкет і веселість опісля...
Але що це?.. Немов гелготання гусей,
Наче плач, ніби сміх, пробивається пісня!

То співали руїни про лихо цих днів
І про гордих орлів, що зростуть для відплати.
Заціпив завойовників страх, потім гнів,
І пішли вони пісню в руїнах вбивати.

Музиканта знайшли, що вже сили не мав,
Та обличчям своїм повернувся до сходу,
Він вмирав, але піснею ще віщував
Люту смерть ворогам, а безсмертя – народу.

Без дати

* * *

Боже, Боже, чого ліг на груди
Днів тягар і катує мене?
Та невже сонця більше не буде?
Та невже мене доля зігне?
В дні і ночі тривоги й розпуки
Затамовую стогін душі,
Гнізда звили у серці гадюки,
Горло тиснуть холодні вужі.
Але сонце засяє над нами
В вишиванках проявиться код
І України сакральний орнамент
Оприлюднить безсмертний народ.

03.06.1979 р.

* * *

Ввесь я немов побитий:
Холод, байдужість, сум.
Що мені, мамо, робити
За темними хвилями дум?

Хмари словесних плетив!
Тьма їх сьогодні, тьма!
І серед справжніх поетів
Нині щасливих нема.

Ні перед ким на коліна
З відчаю не упаду.
Маю тебе, Україно,
Вірю тобі, Україно,
Люблю тебе, Україно,
Грізну і молоду!

06.09.1981 р.

* * *

Отак ми живемо у ласці та в любові!
«Прийшов» нам комунізм – майбутнє золоте:
Саперні рискалі і палиці гумові,
Убиті юнаки ударом карате.

Таке тепер «чуття єдиної родини»!
Могили по лісах! Понищили тебе,
Україно дорога, чорнобильська руїно, –
Кати, кати й кати з гестапо й КаДеБе.

Он сталінський байстрюк у Києві Щербицький,
І Каганович-кат, що досі ще не здох:
Обидва – мавпії з гримасами на лицах,
Лише: «Із нами Маркс!», як Гітлер: «З нами – Бог!»

До кого нам іти? До чорта чи до Бога?
Не смієм вдома ми назватися людьми.
Кийки, наруга, кров! Це – «сонячна дорога»?
Раби! Мовчать раби! Але раби – не ми!

Вставай, хто ще живий! Не спи, ледачий хруню!
Лиш в єдності й борні надія і життя!
Май мужності на гран! Ніхто не подарує
Свободу і любов, і дітям майбуття!

18.08.1984 р.

* * *

Піна панує! Піна!
Радість ілюзій вбито.
Матінко Україно,
Що нам тепер чинити?
Знов бузина при плоті
Глушить вербу й калину,
Діти лжепатріотів
В найми пруть на чужину.
Служать за долар, марку
Чи за рубель в Росії,
Ідоли – чарка й шкварка,
Злодій – замість месії.
В затхлості серце тухне,
Де я живу? – Не знаю!
Піп від «духовності» пухне –
З голоду геній вмирає.
Господи! Що робити?
Сили дай перебороти!
Вірю: ти, ясний світе,
Мудрих синів народиш.
Та над поемою регіт!
Чинять діла гріховні.
Рекет! Суспільний рекет!
Рекет духовний...

1996 р.

ОЙ, ЛЕТИЛА ПІСНЯ

Композиторові Денису Січинському

Ой, летіла птиця
Понад гору Лису
І несла на крилах
І кохання, й муку.
Непроста дорога,
Привела Дениса
До села між ріки
Луквицю і Лукву.

Ой летіла пісня
Понад гору Лису,
Ой летіла пісня –
Падала в долину.
А була та пісня –
Ластівка Денисова
Про дівчину милу,
Про його пташину.

Пісня виростала
З вечора до рання
То немов бунтарська,
То чарівно-мрійна,
А були слова в ній
Про його кохання, –
Шепотілись люди:
«Це – про Україну!»

1986 р.

* * *

Що каже серце, те й роблю,
Як доля пише, так і буде.
Не раз гірку сльозу проллю,
І запече вона у грудях.

Я на землі, а не в раю.

Ні, не церковний парастас
Мої слова! Обжинки болю,
Бо завтра буде кращий час,
Братерства справжнього й любові.

Я знаю: так було й до нас.

Який Пегас? Який Парнас?
Коли твій вірш – єдина зброя!
Це все про інших! Не про нас!
Мене в свій полк узяв Тарас –

Мій Бог Святий над головою.

25.08.1981 р.

* * *

Романові Іваничуку

Лишити все! Приїхати до Львова,
Упасти, наче з неба синій грім.
Ходімо, брате, на чотири слова,
Я щось тобі приємне оповім.

Я розповім, як мається Ганнуся,
І пошепки, щоб чув лиш львівський брук,
Шепну тобі, що вчора повернувся
Із таборів уральських Мельничук¹.

Ходім по чарці випити, мій брате,
Не тільки дурні мед-горілку п'ють.
Не зможуть всіх нас кинути за ґрати,
Не витопчуть усіх!
Не переб'ють!

1975 р.

¹ Мельничук – Тарас Мельничук, автор знаменитої збірки «Князь ро-
си», лауреат Державної премії імені Т. Г. Шевченка.

* * *

Село моє над річкою в долині,
Ліс на горі, мов кучерявий чуб,
В потоці габи¹ грають на камінні
Ту ж музику, яку мій предок чув.

А книгу жнив читає в полі серпень,
Рум'янить сонце яблука в саду,
І падкаються кучеряві верби,
Чом я з гори до матері не йду.

Тут родять хліб заорані могили,
Забувши і престоли, і столи:
Один помер, а іншого забили
За княжий жезл й жебрацькі постолі.

Але ж були в нас люди мужні й вперті,
Що йшли за волю, поборовши страх!
(Цей зайдами засуджений до смерті,
Той чверть століття – по концтаборах).

Не всім вмирати гордо і картинно.
Та пам'ятайте, земляки мої:
Або загинемо за волю України,
Або – нарешті! – вибором її.

07.08.1991 р.

¹ Габи (діалектне) – хвилі.

* * *

Де ліс тебе брав у зелений полон,
Гора облісила, як вліті кульбаба.
І думає думу старий плотогон,
Що вже Черемошем не плинуть дараби.

Дараби, дараби! Чи просто – плоти.
Вони вже не «нині», вони вже – «учора».
Хоч всі облітаєш далекі світи,
А казку знаходиш удома, у горах.

Твоя Верховани! Твоя дивина!
Тут люди і дідька рогатого зроблять!
Тут ягоди пахнуть, гриби і сінá,
Тут родяться діти і файна картопля.

Тут кільчаться пісні безсмертні слова!
Тут очі здорові, тут серце здорове!
Тут гривною кінь полонину вкрива
І місяць на головах носять корови!

Фіалково квітнуть в снігах бриндуші,
А сокіл стрімкий долітає до неба.
Тут завжди присутні нові Довбуші,
Бо горам високим таких людей треба.

Без дати

А ГАЗДИНЯ НА ВЕСІЛЛІ ЗАГУЛЯЛА

Білі гуси на вулиці ночували,
Бо газдиня на весіллі загуляла.
Як скінчила працю в полі,
То відчула радість-волю,
Гостилася і співала
І з хлопцями жартувала,
Музикантів підмовляла:
«Музиканти золотенькі,
Заграйте нам коломийки...»
Цілу нічку танцювала
Ще й дарунок дарувала
Молодій і молодому.

Співаючи йшла додому.

Йшла додому газдинька, як світало,
Білі гуси на вулиці гелготали.
«Ой, газдинько статечна,
Ти – байдужа, безсердечна!..»
А вона зловила гуску,
Білу гуску, як подушку,
Обнімала, цілувала,
Сіла собі й заридала.
Та й ридала жінка дуже,
Що живе одна, без мужа,
Вже вертався – не простила,
Не простила, хоч любила.

«Що я, гуско, наробила?..»

Білі гуси на вулиці ночували,
Бо газдиня на весіллі загуляла.

Без дати

* * *

В Коломию карточка з берести
З табору привандрувала, з Воркути,
Де бараки шкіряться на дроти,
Звідки ні вернутися, ні прийти.

І на все дивився там добрий Бог...
Раптом! Раптом сталося:
Сталін здох!
І надія зблиснула на любов,
Бо перемикував світ Хрущов!

Громом ясным вдарило ізгори,
З скрипом відчинилися табори,
Бо ж Батицький – Берію...
(Бог простить...)
А мільйонів з сорок десь
Спить і спить...

Лиш дірки залишилися в черепах,
І над ними каркає чорний птах.
Магадан і Ваніно, й Воркута...
Вічна пам'ять... Вічна мерзлота...

В Коломию – карточка-береста...

27.11.1989 р.

БАБКА

Коло гаю хатка скраю,
В хатці бабка вік жиє –
Та, що з вечором лягає,
А із сонечком встає.

Що питаєш, «– Я не знаю,
Бо світами не трясу:
Грядку маю, цапа маю,
Кілька курок і козу.

У колгосп загнав нас „батько”,
Щоб за ним і слух пропав!
А Хрущов з нас зняв податки,
Брежнев пенсію нам дав...»

А сьогодні бабка сива
Має радості до п'ят:
Бородата народила
Троє білих козенят!

Бабка носить, бабка гріє,
В бабки мекання – концерт!
Так, мабуть, що не радіє
Й в день присяги президент.

Бабка навіть без обіду
Розспівалась на весь край.
Та якби ще бабці діда –
Був би в хатці справжній рай!

Був і дід – давно немає.
Він лежить десь, де Берлін.
Тільки Бог святий знає,
Як ходив в атаки він.

Нині бабка ледве тепла,
Руки наче не свої.
Нащо раю? Нащо пекла?
Був би з нею муж її!

Була б файна хатка скраю –
Та, де бабка ще жиє,
Та, що з вечором лягає,
А із сонечком встає.

Заглядає в шибку місяць,
Наганяє турму¹ снів.
Коби дідо бабці місце
Хоч у пеклі, та зігрів.

А настане час вмирати,
То й на цвинтар відвезуть,
І чужим залишить хату,
Кізок, цапа і козу.

Отакі-то наші справи!
Вчені – всі, розумні – всі,
А годують півдержави
Бабусі і дідусі.

Гей, поважні та моторні!
Що несе новітній час?
Лиш Бабанки та Дідорні –
Колоритні села в нас.

¹ Турма (*діалектне*) – тисяча; в переносному значенні: дуже багато.

Ти ж загинеш, Україно!
Ти погрузла у біді!
Бо не родять й півдитини
Мудрі, вчені, молоді!

На веселість – пісно й прісно,
Хоч буяє всюди рунь.
Знає бабка рідну пісню.
Ти що́ знаєш, мудра юнь?

Без дати

* * *

Впав на койку: не воїн – макуха.
За вікном стогне небо сире,
Місяць виліз на хмарку й слухає,
Чи не чути виття сирен.

Тихий промінь гойдає вітку,
В мене ж птаха-душа болить,
Місяць цілиться в сонні вікна
Й прямо в серце. Казарма спить.

Спи хоч вічність. Немов пілотка,
На казармі шиферний дах.
Пахнуть яблука, груші солодкі,
Та не тут – в українських садах.

Синьопері та злотопері
Пави ходять і павичі...
Хто там? Хто там хитає двері
У казармі моїй вночі?

Я три літа солдат. Я знаю,
Як розлука пече терпка.
В хаті цій, де жінок немає,
Де не знають двері замка.

З азіатом живу, як з братом.
Тут навчають: «Упадь й не зрадь!»
Тут вирішують справу матом,
Або в пику – мать-перемать.

Я не граю з себе героя,
Хоч три літа спалив у прах.
Ким я був? І сьогодні хто я?
«Хрін моржовий» в чужих руках.

26.09.1967 р.

* * *

Місяць на небі нічний.
Так йому синьо й широко!
Вітер гуляє нічий
І – одинокий.

Щось мою душу пече,
Плаче пугач у лузі.
Друже, підстав-но плече –
Я нахилюся.

Річки швидка течія
Хоче скупати тіло.
Пошепки... Пошепки я
Мовлю про наболіле.

Друже, і ти нахились,
Нині не треба крику.
Шепоти грому колись
Зроблять грозу велику.

15.01.1976 р.

* * *

Пахне вереснем кожна галузка,
Жде рілля, де шуміли хліба.
І тремтить, як обскубана гуска,
При долині старенька верба.

Вже в душі мені чорно – не біло,
Навіть небо холодне, як сталь.
Знову серце мене заболіло –
Знову душу зім'яла печаль.

Так давно вже душа не сміялась:
Час прийшов, наче вітчим з ремнем.
Хай би серце моє й розірвалось,
Лиш би мало за чим, навісне!

05.09.1976 р.

* * *

А вечір знов у білім місті в фракці.
О, самотінь! О, мій юначий біль!
Не хочеться розваг ані вина, ні танців.
Та друг на вечір тягне до «бабів».

Пішов би він!.. Їдальня світить більмами.
Пияк ковтнув чи думку, чи слова
І на буфетницю дихнув: «Налийте білої...
Налийте білої, бо трісне голова».

Куди подітись від держави-ватянки?
Зрівняйлівки, нудьги і комариних крил.
Найвище щастя – сорок градусів у затінку
Від Світязя і Тиси – до Курил.

Потрібен владі не народ, а вівці,
Не велети відважні – карасі.
А мислячих потоплять у горілці,
Усі як всі. Усі як всі. Як всі.

Сидять Ікари. Прометеї вимерли.
Пішов Антей на службу в КДБ.
В кривих дзеркалах, у потворнім вимірі
Ти є – й тебе нема. Нема тебе.

06.06.1969 р.

* * *

Бачу: ревність палить твої груди.
Не ревнуй до жінки, не журись.
Думай: може, класиком я буду,
І її згадає хтось колись.

Геніїв на цій землі негусто!
Диваки – це мрійники й мужі.
Муза – божество, а не розпуста.
Не ревнуй! Шануй і бережи!

03.02.1976 р.

* * *

Карпатський світ! Яка краса!
П'ють небо синьо-жовті гори,
Берези в золоті в лісах,
Як бані київських соборів.

До сіл худоба з гір пливе –
Дзвіночки грають, гомін лине,
Але риковище живе –
На Луковицькій полонині.

16.09.1976 р.

* * *

Всього сподіватися міг від хохлів,
Що п'ють, що жеруть, що живуть в безтолков'ї,
Але щоб свинарник з козацьких хрестів
В Марійськiм побачити, у Подніпров'ї?

І в нас, в Придністров'ї, «герої» були,
В нас церкву Покрови також завалили,
А дерево з церкви на дрова взяли,
Бо свиням колгоспним обіди варили.

Сільський голова чи колгоспний – іржав.
Чи, може, й обидва сміялися радо...
Та першому син у живіт впхав ножа,
А другого син, кажуть, око утратив.

Скажи, Україно, чи ти на добро
Народу народиш великого мужа?
Чи буде ревіти й стогнати Дніпро?
Чи висохне й вмре, як болотна калюжа?

Чи маємо ми непокірних мужів?
Чи маємо силу, надію і владу?
Чи кодло масонське із-за рубежів
Готує уже для вкраїнців загладу?

14.05.1991 р.

БАЛАДА ПРО ОЛЕНЯ

Явори край звору оголіли,
Вітер свище у заляклі пальці.
Веселилось серце – і зімліло
В оленя стрункого на Веснарці.

Вже сезон мисливський у гуцулів,
Вже верхами сніжниця заграла.
Вилили з свинцю для серця кулю,
І вона в стволі його чекала.

Що ж? Для смерті досить кілька грамів.
Досить пальцем на гачок – і крапка.
Ще почули гори: «Ненько-мамо!»
І не чули вже про дедю-татка...

30.01.2010 р.

КАГАНОВИЧ

Виплодивсь на горе, як поганка,
Не вхопив його триклятий біс!
Кажуть, що сестра – вождя коханка,
Ну, а він на купі гною зріс.

Ось і виріс – Каїна дитина!
Як топтав народи і краї!
Вождь послав його на Україну,
Щоб домучив, страдницю, її.

Як напився каїненко крові,
Майже до ста років жив-здоров!
То прокляття віку – Каганович,
Ієгуда, Берія, Єжов!..

Під рукою Сталіна зростили
Легіони блазнів і катів.
Цвіт народу стлумили, як звірі,
Юнь терзали ради «світлих днів»!

Як вони перед кавказцем гнулись!
Кров людську хлебтали, наче пси!
Пильні будьте, щоб не повернулись
Їх криваві «золоті» часи!

Без дати

* * *

Сонце й зелений вітер
Тихо трави колишуть.
Прагнуть заснути віти –
Вітер не хоче тиші.

Птаства далекий гомін.
Хмари, як білі пави.
«Хто ми? А хто ми? Хто ми?» –
В неба питають трави.

А під крутою горою
Вбиті лежать герої.
Небо питає: «Хто я?»
В Бога питає: «Хто я?» –

...Плаче карпатська Троя...

21.05.1981 р.

* * *

Вовк скажений вкусив тебе, ница Росіє,
Бо ти нашої крові забагла чомусь.
Хто тебе оправдає і хто зрозуміє,
Психопатко? Україна – це Київська Русь!

Ти лишень убивала й кров ріками лила,
Божевільно п'яніла від злочинства твоя голова.
Ти для світу любові й добра не вродила.
«Гниловоддя» – в перекладі слово «Москва».

18.012015 р.

БИКІВНЯ

Невже цей ліс для того ріс,
Щоб тут зробити огорожу
Й тіла праправнуків Дажбожих
Із Києва звезти в цей ліс.

Єжов і Берія, і Сталін –
Кривавоморді упирі –
Сім грамів кинутим в підвали
Гарантували на зорі.

Чекіст – це той, хто шито-крито
Вбиває, плодить сатанят,
Що мріяли вокзал зробити,
Де цвинтар в'язнів – Биківня.

Брехали, що це гріх фашистів
Німецьких. Ні, свої страшніші!
– Коли ж ти їх засудиш, Христе? –
Питає Биківнянський ліс.

Бо що трава? Бо що слова?
Глуха, німа й сліпа Москва,
Коли Україна запитала,
За що синів її вбивала
І дочок, то вона не знала!
Про це не знала ані-ні!
Бо як свинюка у багні,
Паскуда, сном катівським спала?!!

Але на сполох вдарив дзвін:
Це мій народ встає з колін.
І запитає! Запитає!
А хто забув, тим нагадає
Від Тиси, Сяну – аж за Дін.

Без дати

* * *

Пробудись і вставай!
Оновися тепер!
Не заснула вкраїнська душа.
І не висох Дніпро!
І Дністер не помер!
Аж до Дону Донець поспіша!

До загину любі
Українські степи,
І Карпати й Донеччину-край.
Чисті очі морські,
І сільські, і міські,
Українські серця захищай.

Без дати

* * *

Країна буків, тисів і ялиць,
Гірських плаїв, де неймовірно круто й слизько.
Звідсіль далеко дуже до столиць,
Зате до сонця золотого близько.

Тепер зима, та навіть влітку сніг
Не раз лежить. Втім, не про нього повість,
А про героїв й зрадників своїх,
Які запродали чужинцям душу й совість.

Не кращі, ні, заморські авеню.
Що Бог нам дав, за те кажи спасибі.
Бо гріс жар українського вогню
В окопах, бункерах і криївках-колибах.

Без дати

* * *

Якби ми, друзі, менше пили,
То тверезіші б ми були,
То ми б, як інші люди, жили
І власну гідність берегли.

Була б в нас пам'ять не коротка,
Була би й доля не гірка,
Ми шанували б Полуботка,
А з ним – Шевченка і Франка.

Якби козацьку вдачу мали
І самоїдство не плели,
То край би наш не плюндрували
Століттями «брати» з Москви.

19.04.1992 р.

* * *

Ми прийшли і підем. Нас покличе далека дорога.
Ми не сироти-діти. Над нами возноситься Бог.
Наші предки колись твердо вірили в Дива й Сварога.
Бог один! Десь – Аллах, а у нас Він – Всевишній Сварог-Саваоф.

В Бога сотні імен! І про нього є тисячі версій.
Ми подібні до нього, тому ми не пил і не мох.
Бог – це той, хто любов'ю великою світиться в серці,
І натхнення до праці – це сила, це – вічність, це – Бог.

Він нам скинув із неба Сокиру і Чашу, і Плуга –
Золоті, як сонця, і таке ж золотисте ярмо.
І Геракл юну Либідь зустрів, де пороги край Лугу,
Її батько був сивий Славутич – могутній Дніпро.

Це пізніше уже юна Либідь сюди прилетіла
І зробилась Змією, коли з нею разом Святковіт
Народив Таргітай¹ із Божого теплого тіла,
А дружину з вербички привів наш Господь на сей світ,

21.11.1986 р.

¹ Таргітай – родоначальник скіфів.

* * *

Я каменем кину у власний город,
Бо в серці гiркоти набралось по вiнця.
Чи є десь такий безхребетний народ,
Як ми – українці? Вiрнiш – обкраїнці!

А хвалимось, нiби культура у нас!
Лишень нарікаєм: погані умови!
Та ж мови не зрiкся пiгмей, папуас –
Українці ж, вкраїнці зрiкаються мови!

Такі патріоти при чарці й столі,
Такі самоїди! Такі словоблуди!
Та хто поважатиме нас на землі,
Коли ми свого не шануємо, люди?

28.04.1988 р.

* * *

Вересень бабам подолки гріє,
Сонце сліпить ще ліси, сади.
Гілля слив, мов качурині шиї,
Повгиналися від рясноти.

Пахнуть сливи!
Так синіють мило!
Підгорів край саду гордий бук.
І козацьке серце затужило,
Що на нього жде багато мук.

Так на цьому світі складно й важко!
Чим той тин життєвий городить?
Чи піти в опришки за ватажка,
Бо цей світ міщанством аж смердить?

Всіх осудить лесбіянка-секса!
Але хто де жив – і не грішив?
Як любив одну з красунь Олекса! –
А за це лиш кулю заслужив.

Вкотре лиш сексот і злодій в моді!
(І дурна словесна каламуть!)
Не цвітуть троянди на болоті –
Пліснявою «генії» цвітуть.

14.09.1976 р.

БІЛА

Гнали пасти корову Білу
На луки, де ріка і кладка,
А вона туди не хотіла
Без малого телятка.

Упиралась, рикала-мукала,
Поверталась назад до стайні.
Виганяла газдиня з мукою:
– Йди вже! Йди, бо дістанеш!

А ударила – і зітхнула,
Бо світилися очка з куточка.
Там забляяло – і лизнула
Корівчина свого синочка.

Пахли гори теплом й росою,
Світ п'янів від васильку й м'яти...
Та господар прийшов із косою
До малого теляти.

А воно злякалось, як птаха!
А воно оніміло. Невинне!
А теля різникові пахло
Молоком, як грудна дитина.

Надлетів понад лугом ворон
І накаркав білій корові,
Що купається сонце чорне
У червоній калюжі крові.

15.06.1970 р.

ОМЕЛЮХ

Гніздо на липі – літа капелюх –
Наловить снігу до різдвяних свят.
У сірій мряці сірий омелюх
Обдзьобує засохлий виноград.

Він ще до мене прилетить не раз,
Подасть свій голос посеред зими.
Співучі птахи полишили нас,
А він із нами... Бо такий, як ми!

01.11.1984 р.

ПЕЛЮСТЯ

* * *

У косицях лужок,
Край води лопушок,
А де бистра вода, –
Стала сарна гніда.
Перескочила б річку,
Та завмерла...
Водичку
Там пила бджола...

15.02.1980 р.

* * *

Пливуть тумани над землею
І завмирають в хмарнім морі.
Ти стала мрією моєю,
Ти стала радістю моєю,
Не стань, не стань для мене горем.

25.05.1977 р.

* * *

Мені байдуже, де похоронять.
Може, буде горбик, може, ні.
І не дзвони, яблука червоні
За Дністром відзвонять по мені.

Відсумують вишні та калини,
Відспівають птиці у саду.
Може, не впаду на Україні,
Та за Україну упаду.

14.06.1969 р.

* * *

Між двома садами старе гніздо –
То наша хата під стріхою.
Там колиска скрипить...
Там «Вічную пам'ять» співають
Моєму батькові...
А під крилами матері-чайки
Четверо пташенят:
Два братчики й дві сестрички –
Аж сині й жовті від голоду.

23.06.2002 р.

* * *

Оновилося дерево пряме і криве,
Розмовляє весна квітучою правдою,
А буйвітер зелені листочки рве,
І тішиться, дикий, своєю владою.

Листочки ж повірили сонцю, вітрам!
Лежать під ногами! І серце стривожене,
Не дай лишень, Боже, такого синкам
В цей час, коли блиснуло Сонце Відродження.

23.04.1990 р.

* * *

Мудре слово силу має –
Всяка мудрість од життя.
Знаю я: як ліс рубають,
То тріски лише летять.

Спіть, розумні, – мудрі дбають,
Мудрі крадуть в дві руки.
Ліс рубають і рубають:
Вже й Карпати – лиш тріски...

18.05.1984 р.

* * *

Налиймо, друзі, повні чари
В сутужний і відьмацький час,
Аби прокляті яничари
Не затесались поміж нас.

За неньку вип'єм, за дружину –
Щоб їм поменшало турбот,
І за безсмертну Україну!
За її волю і народ!

17.04.1992 р.

* * *

Всі подурили чи не всі?
О, де ви, мужніх предків тіні?
Були у Галичі князі,
А на сьогодні – тільки свині.
Свиня й хахол. «А как харош!» –
Москаль сміється. Хитра справа.
Туди запрошують «Данош»,
Де грала грізно княжа слава.

2018 р.

* * *

Що багато говорити?
Ми дорослі – не малі.
Відрами горілку пити
Нас навчили москалі.

Вчили діда, вчили тата –
Тож багато маєм втіх!
І, звичайно, крити матом
В Бога, в чорта і в усіх.

* * *

Життя – не шахи і не райський сад:
Як хід зробив, то не вертай назад.
В житті жорстокім часто королева
Своєму ж королеві ставить мат.

10.10.1984 р.

* * *

Хоч дурням каші не соли!
Їх з пекла не тягни до раю.
Грай краще дурня в час, коли
Всі дурні надто мудрих грають.

Без дати

* * *

Привіт вам, високі дуби –
Легенди зеленого краю,
Привіт вам, пологі горби!
Тебе, батьку Дністре, вітаю.

З криниці зірки дістаю
І лину думками в Карпати,
Від них, знаю, в пісню мою
Вливається сили багато.

20.05.1984 р., Вікторів

* * *

Скільки Бог мені відміряв літ
На оцій святій землі ішачити?
Плачучи прийшов на білий світ,
А піду – то плачте чи не плачте,
Бо мені вже буде все одно,
Навіть якщо й музика весільна!
Що життя? – Комедія! Кіно!
Та кінець трагічний в цьому фільмі.

Травень, 1993 р.

ДЕЛЬФІН

Вмирав дельфін на білому піску –
Він викинувся на берег опівночі,
Коли баклани зажмурили очі
І лис заснув у тихому ліску.
Співав, аж плив до сонця ясний степ,
Шуміла хвиля, плавали медузи,
А він ще бився. Бився...
І затерп...
Уранці хлопчик побоявся, що вкусить,
І обійшов, і далі відійшов,
І зупинивсь, і довго так дивився...
А море хвилювалося, як шовк,
І дивувалося...
Та рух не зупинився,
Великий рух на морі й на землі.
Пливли медузи, риби, кораблі,
Збирались люди там, де вмер дельфін,
І сперечалися:
Чом викинувся він?
Чи був поранений?
Чи інша тут біда?
Чи й у морях забруднена вода?
Чи, може, вже й дельфінів косить рак?
Тож він й збагнув, що краще вмерти так
Тут, на піску... Лишень не у воді,
Аби не бачили нащадки молоді
Його останніх передсмертних мук
Він став загадкою (Й поживою для мух).
Ще ворон подивитись прилітав.

Піском дельфіна вітер замітав.

04.10.1982 р.

* * *

Вишні червоні краплями звисли на вітах,
Квіти рожеві рвуться назустріч увись.
Колосом стиглим дзвонить задумане літо.
Я вже не той, що стояв тут з тобою колись.

Той і не той! Таємничий, як наші поети
Ігор Антонич, Бабинський, Ірчан,
Плужник, Малишко, Тичина. О, де ти,
Суду Страшного години?! Чому по ночах

Серце моє кам'яніє від болю й тривоги:
Їх прирекли, затоптали у кров і лід...
Все покоління згубили, згубили епоху
Ліриків, ніжних романтиків, цвіт

Нації нашої, нашого древа-народу –
По Соловках, Воркутах і у концтаборах.
Плаче бандура, як жінка-вдовиця виводить.
Явним стає все приховане, явним! Пора...

Без дати

* * *

Нам кинув Гете гасло,
Бо так він розумів:
«Хто жив для свого часу,
Той жив для всіх часів!»

А я скажу: «Людино,
Було ще з правіків:
Хто жив для Батьківщини,
Прожив той сто життів!».

21.08.1987 р.

* * *

Співець – сліпець? О ні, сліпці – ті люди,
Які не слухали співця пророчих слів.
Життя коротке. Може, не успів
Дійти туди, куди веліла доля.
Можливо, не зорав всього він поля,
Але зробив, що зміг і що зумів.
Будив, термосав, кликав бузупинно
Творити-будувати Україну,
Відчувши предків мужніх сильні плечі.
Й вам вистачить роботи... Ще не вечір...

10.10.1991 р., Київ

* * *

Я дихаю, братове! Я не вмер!
Я з вами завжди.
Оце мій час!
Так, нелюди! Так, люди!
Плугами серце зоране тепер!
Ми сіємо! Врожай великий буде!

Вже Україна зводиться з колін,
А доля нас поставила спереду.
Йдемо! А свист і крики навздогін?
Кричіть й свистіть, вчорашні, на череду.

Цей грізний рік народжує віки –
Україна є і житиме віки!
У наші вікна дивиться Свобода.
Хоч ще плетуть терновії вінки
Від Півдня й Півночі,
Від Заходу до Сходу.

І поки ще дрімає динаміт,
То нині Мудрість мусить говорити.
Все валиться! Старий вмирає світ,
І стіни здатні насмерть придавити.

А Дон реве! Дніпро реве! Дністер
Зі сплячки будить Прип'ять, Крим і Тису,
І літописець молодий тепер
Історію вже синьо-жовтим пише.

27.05.1991 р.

* * *

Час настав відверто говорити
Без величних і помпезних слів,
Ми зуміли аж таке зробити,
Що до нас ніхто ще не зумів!

То була не слава пустодзвінна!
Всю планету сколихнула вість,
Як проголосили Україну
Самостійну триста сорок шість¹!

Так! Ми скористалися моментом
І пішли Богданами в прорив!
То ж мовчіть, духовні імпотенти,
Хто б то з вас щось нині говорив!

Ми були предтечами дороги...
Україно! Руш відважно в путь!
Ще нащадки нам під наші ноги
Вдячно п'єдестали покладуть.

07.08.2000 р.

¹Триста сорок шість депутатів проголосували за незалежну Україну.

* * *

А де ж Україна? Все далі, все далі...

(Василь Стус)

Мій Галич в тумані,
У мряці мале Берестечко,
Убивче проміння
Розсіяв Чорнобиль-полин
На Київ, де Стус спочиває;
Тепер недалечко
Олекса і Юрій –
Той Тихий, а інший – Литвин.
На Байковім вічність!
Та палять й могили нахаби,
Ще й попик фальшивий
Відслужить не раз парастас.
А там, на Уралі,
Стоїть ще цілісінький табір,
Аж до Магадану
Стоять табори,
Бо залишили їх про запас.
Печуть гіркотою
По вінця наповнені чаші.
Живі самоїди –
Себе і своїх поїдять.
Своя Україна
Немов би і ніби не наша!
А тюрми – всі наші,
Бо наші по тюрмах сидять.

Є нашого брата
По всіх континентах, як маку.
І сонце у морі кривавім
Не бачило дна!

Та з хвиль впливають
Дружинники княжі, князі, гайдамаки,
Козацтво, повстанці...
Й Україна, як завжди, сумна.
Піднімемось, люди,
До рівня Швейцарій і Грецій!
Досвітні вогні засвітились!
І шлях заяснів!
Підніметься мати зі смертного ложа, хитнеться
І твердо покличе на праведний суд
Усіх вірних і сучих синів!

12.11.1991 р.

* * *

Сльози, немов горох...
Соловки й Сандармох.
Ленін здох.
Сталін здох.
І Каганович,
І Ворошилов,
І Молотов,
Ісгуда (той, що Ягода!)
Єжов,
Берія...
Наче обри!
Лиш згадки недобрі.
Розстріляний ними
Наш цвіт...
Пам'яті лід
Рушив,
Забуття крушить,
Пливе від покоління
До покоління.
Мовчить каміння.
Мовчать дерева.
Мовчать ліси.
Мовчать піски.
Везуть вінки
На Сандармох,
На Соловки.
А куди дивився Бог?
На Медвежогорськ,
На Совгавань,
На Воркуту,
На Магадан,
На Норільськ,
На Красноярськ,

На Караганду.
Бачив криваву біду –
І чому під землю
Не пішла Москва?
І чому убиває ангелів ще
Це чорне пеклище?
Убиває Небесні Сотні!
Плачте, небесні дзвіночки,
І дзвони Великодні.
Найбільший кат сьогодні
Путін-Ліліпутін.
Він нічим не кращий
Ульянова, Джугашвілі,
Тамерлана,
Гітлера.
Чорні вони, чорні.
А якщо червоні,
То обов'язково з чорними крилами!
Бо хіба ж бувають
Катюги білими?

04.04.2016 р.

НЕЙТРОННА ЗОНА

Світ хоче цвісти! Світ не хоче вмирати!

Та творяться нині нейтронні гармати.

І знову тривога у серці, мов рана,

Бо є вже снаряди нейтронні з урану.

А в полі українським нагадують маки

В'єтнамському напад і жахи Нагасакі,

І нині запитують в нелюдів люди:

– А що іще буде?

– А що іще буде?

Чи всі континенти й старенька Європа

Повернуться знову до пітекантропа?

Невже від потопу від водяного

Дійде до потопу до вогняного?

Сьогодні весь світ у тривогах і ранах,

А хтось ще говорить про зброю гуманну!

Та я закричу, мов Кассандра у Трої:

– Сторожо! НЕМАЄ ГУМАННОЇ ЗБРОЇ!

Я знаю! Я знаю! На кожну голівку

Готові зо двадцять тон вибухівки!

Я знаю! Я знаю! Спинитися треба,

Бо трісне Земля і розсиплеться небо,

Бо ми за півкроку до катастрофи...

А в Азії хліба благає дистрофік,

А хлопець у Космос мандрує на ризик,

А світ галасує про нафтову кризу.

І що ми залишим для доні й синочка?

Цю кулю Земну, наче з порохом бочку?!

Ми вже побороти холеру і віспу,

Та як побороти загрозу зловісну?

У мене є діти! У тебе є діти!

Не хочу в нейтронному пеклі горіти!

Є діти в Нью-Йорку! Є в Києві, Бонні...

Не хочу! Не треба нейтронної бомби!

А ви нині граєтесь, президенте!
У вас і людина, й планета на центи,
А я, можновладцю, одне лише знаю:
Такого нащадки повік не прощають!
Гадаєте, пане, що ви лиш на троні?
Ви ж перший у пеклі нейтронної зони!
У день знаменитий ви роль свою грали,
Коли на ту бомбу указ підписали.
І бомба новітня вже робиться-грає:
ВОНА НЕ РУЙНУЄ – ВОНА УБИВАЄ!
Та ви, президенте, скажіте, будь ласка,
Чи вам знадобиться дитяча коляска,
Дитячі штанці ще й сорочка дитяча,
В якій покалічений хлопчик заплаче?
Садок без дитини, а сад без пташини!
Живе все загине... Порожні машини,
Порожні озера, порожні квартали,
Бо смертю такою іще не вмирили!
Виходить, що краще, ніж ниву орати,
Вбивати й палити?! Палити й вбивати?!
Я зброї не маю, лиш серце і душу,
Та я ще свій голос і пісню долучу
До голосу праці, до голосу миру!
Хай пісня ввірветься у ту штаб-квартиру,
Де й нині убивці ламають кебети,
Куди розмістити новітні ракети,
Новітні ракети! Новітні гармати!
Не треба стріляти! Не хочу вмирати!
Хай буде планета, дитина і сонце!
Немає на світі нейтронної зони!
І мертвої зони на світі не буде!
Так хоче майбутнє!
І так хочуть люди!

Вересень, 1982 р.

* * *

Уже овець пустили в толічкі,
Зазеленіли щіткою озимі,
І свистом крил сполохані качки
Розвеселили зимне небо синє.

Та ще мороз не хмуриє грізно брів
І рибі ще на хвіст не сіла крига,
Лише осінній холод нагострив
Інстинкт птахів і вдарив їх по крилах.

Дзвенить-бринить металом далина,
Ворона чорна нишпорить-старцює.
Зате дуби танцюють аркана,
Як верховинці в кожухах, танцюють!

10.09.1984 р.

* * *

Ні, ми не сміття і не пил!
Щоденно, повсякчас
Великі предки із могил
Навчають жити нас.

В глибоку таїну століть
Нить поколінь веде,
Чим вище дерево стоїть,
Тим глибше корінь йде.

То з крові предків – жар калин,
А роси – сльози вдів!
Не мамин син, а сучий син
Соромиться батьків,

Бо мову предків сучий син
За шварку проміняв.
Бо ж не один поганий свин
Честь втратив та ім'я.

То свист у лист і пил без крил –
Без кореня свого.
Мовчання предківських могил
Не заболить його.

Сконає. Скажуть: «Пес іздох».
Хто стане сльози лить?
І виросте чортополох,
Де гидь і гнидь лежить.

Без дати

* * *

А був Лукрені – чоловік,
Чи, може, біс – агон, поете!
Цей італієць в правий бік
Напильник впхав Єлизаветі.

Ще не лилася наша кров.
Йшла «Казка про царя Салтана»,
А Мордко Гершкович Багров
Стріляв в Столипіна з нагана.

Іще війна всесвітня спить,
Іще Франц Йосиф на курорті,
А Мордко Гершкович висить
На Лисій в Києві, у форті.

Всі фарисеять про любов,
Але шліфують вбивць таланти.
В Сараєві уже готов
Гаврило вбити Фердинанта.

І кров! І кров! Не видно дна
У морі сліз. Й нема Месії.
Є Ленін! Цього шпигуна
Зліпили німці для Росії.

Кричать на цілий світ про мир
Червоні, що здолали білих.
І морить голодом упир
Українців – Йосип Джугашвілі.

Європу ділить Сатана,
І не боїться навіть Бога.
І вкотре знов прийшла війна
До українського порога.

Політики вогненний ліс:
Усе згорить, що юне й любе,
Бо світ узяв вже на заміс
Кривавий фюрер Шікльгрубер.

І сокоти чи цокоти,
Найперше – ми, живі і мертві,
В епоху блазнів і катів
Кладемось на олтар як жертва.

Ведуть Україну на заклін
Із катастрофи в катастрофу
Й кепкують: «Уставай з колін,
Це лиш Чорнобиль – не Голгофа!»

1990 р.

* * *

Чи пам'ять є?
Можливо, що й нема.
Усе, як віз,
Що мчить з гори без дишла.
Є Хелм на мапі,
І нема Холма.
Є Пшемишель –
Не бачу Перемишля.

А наша то була колись земля.
Були князі.
Кришилась в січах криця.
Є пам'ять про Данила-короля,
Що заснував відважно дві столиці.

Кремлівський щур підніс сусідам дар,
А ти складаєш, пам'яте, екзамен.
В Перемишлі і Рюрик, й Володар
Сиділи непокорено князями.

А далі що? Невже сумна пільма?
Сянок і Пряшів, і Криниця, й Кросно,
І Жешув є, а Ряшева нема,
І Ярослав зробився вже Ярósлав.

Були літа на світі дикі й злі:
Мовчало небо. Як воно не трісло?
Зганяли лемків з рідної землі,
А злочин той назвал гарно – «Вісла».

Я вже не бачу там церковних бань:
Понищили і плем'я, і собори.
Та ще поглянь з Карпат аж на Кубань,
По-нашому там стогнуть інші гори.

А Таганрог, Воронеж, Курськ і Дон...
Та прийде час – і люта крига скресне,
І ми здолаєм летаргічний сон,
І все, що українське, те воскресне.
Поставим на нарузі вічний хрест,
В Дніпрі омием лица від безчестя,
І Біла Вежа скаже: «То не Брест!
Воно звучить по-нашому – Берестя».

07.11.2001 р.

* * *

Афоризми вільні,
То й кохаймось в них:
«Зраджують не сильних!
Зраджують слабких!»

Тішся, мій народі!
Тіштесь, карасі...
В цьому ви рекорди
Вже побили всі.

Сильним йшли служити
На шляху пустім.
Що ж слабким робити?
Де подітись їм?

Я усе приємлю,
Хай вам буде грець,
Ще продайте землю –
Й буде нам кінець.

2003 р.

ВИСТАВКА СОБАК

Сьогодні виставка собак.
Так-так!
Так-так!
Хоч дощик сіється, як мак.
Так-так!
Так- так!
І хоч у небі повно хмар.
Ох-ох! Ох-ох!
Несе медальку сенбернар,
Аж дві – бульдог.
Он спаніель! А пікенес
Стоїть, як бог.
В дам розгорівся інтерес
До них обох.
Ще привели веселі хлопці
Напоказ
Ньюфаунленда –
Це собака-водолаз.
І гордо дивиться на суддів,
Наче пан,
Безхвостий пітчер –
Двopодний доберман.
Оте вухате й клишоноге –
То басет,
А мо', басетка? То є светрик
Чи корсет?
Ротвейлер з лайкою, сетер –
Ще й інших тьма!
Лиш полонинського собаки
Тут нема.
Таж він без паспорта!
Не знати,
Хто був дід,

А в цих породистих –
Прекрасний родовід!
І ці собаки п'ють-їдять,
Як паничі.
А полонинський
Сторожить
 овець вночі.
А полонинський не яйце –
Жентицю¹ п'є.
Його у місті, як бродягу,
Гицель вб'є.
Візьмуть для дослідів
Студенти в інститут –
Порода, брате, небагато
Важить тут.
Його не водять з полонини
Напоказ.
Його бояться: чи не хворий
Він на сказ?
Немов соромляться собаки,
Бо ж своя!
Така, псяюхо,
Вдома доленька твоя.
Нічого! Вже не нинішні
Тут ми!
Подібне щось
Трапляється й з людьми.
Повторюю для себе я
Щокрок:
Ніхто в своєму краї
Не пророк.
Повторюю, –
Чи літо, чи зима,
Що геніїв удома «теж нема!»

¹ Жентиця (діалектне) – сироватка.

Чужому – честь!
А свій... хай вибача?
Пробачте!
Але свій – не собача!
Спиніться!
Дуже підла та душа,
Що брата рідного
На людях зневажа!
Але немає в тому новизни,
Що б'ються
За медалі,
За чини,
Трапляється й такий собакогад,
Що й брата рідного не визнає,
Як брат!

12.09.1984 р.

* * *

Підсніжник – білий піонер –
Сніг пробиває.
Будяк не вилізе тепер –
Будяк чекає,
Аби зійшли льоди, сніги,
Щоб сонце гріло,
Аби поля, ліси, луги
Зазеленіли...
Тоді й полізуть будяки,
Чортополохи...
Довкола нас ростуть такі ж
«Синки епохи».
Ми, як підсніжники, колись,
Зуміли встати,
Та скоро будяки знайшлись,
Щоб панувати.
Невже вони заглушать нас,
Гнучкі, зміїні?
І знов гряде будячий час
Для України?

Без дати

ГАДЮКА

Пташат проковтнула – і сита повзла
Погріти на камені тіло.
Зустрілися очі –
Її і орла –
Ляжливо уся затремтіла...
Звивалася, билась, шипіла...
Тепер
Шпаринці вона була б рада.
Та падав з високого неба орел –
На гада.

Без дати

КЛИЧ ЗАХИСНИКА ВІТЧИЗНИ

Мамо, я поранений! Я – не п'яний.
Мені нині холодно і гаряче.
Моя кров на столичнім Майдані
Вже четверту годину
з голови тече.

Мамо! Ми беремо зброю у руки!
Мамо! Світ у тривозі затерп.
Цей чортополох – Янек і Путін
Кличуть смерть у Крим і Донецький степ.

Та ми встаємо селами й містами.
З історичної пам'яті сила зроста,
Коли їхні предки за гілля тримались хвостами,
Наші вже будували трипільські міста.

Бо ж ми від них вищі духом і розумом.
Бо на їхніх законах уже росте мох!
Мамо, не треба за мене тривожитись –
За мною – Україна, за мене – Бог.

Без дати

* * *

А люди добрі, люди чесні,
Вельмишановані й прості –
Так пише книга – сина теслі
Живим розп'яли на хресті.

Карали! Глумились, мов круки,
Аж піна сохла на губах.
А щó Пилат? Пилат вмив руки:
Не він в цім винен, а юрба!

Не торжествує мудре слово!
Тут все – софістика, всі «за».
Не ти сплітав вінок терновий,
Не ти хреста Йому тесав.

15.04.1990 р.

* * *

Достигають трави – скоро сінокоси,
Достигають трави – скоро копиці.
Згодом – листопади і дзвінкі морози,
На снігу стверділому холоду синці.

Достигають трави – добре спати в сні,
І отава ляже на різдвяний стіл,
І запахне квітнем на черешнях іній,
І відправить бузьків на Україну Ніл.

А озвуться вдома грози й хмароломи,
То й зазеленіє український степ,
І згорить в прокляттях карлик-фараончик,
Що в степу Донецькому грав кривавий реп.

Розумівсь на крові, тільки не на мові,
Тільки не на правді, а на злі вини!
В серці мав ненависть, та не мав любові,
Був сліпорожденним учнем Сатани.

Без дати

* * *

На Україну упала біда!
У Донецьку – московська орда!
У Луганську – московська орда!
Сталь і кров! Смерть... Пожарища... Дим...
В дике рабство затягнуто Крим.
І одягся у «Градів» вінець
Невмирущий козацький Донець.

Предки наші в боях тут лягли!
З нього шоломом воду пили.
Не отямилась внуки, коли
Вороги споконвічні прийшли,
Нам велику біду принесли.

А Москва – це гнилая вода.
Ой біда! Та не вічна біда!
Буде горю кінець!
Буде радість і сміх!
Їх чекає загибель усіх!
Бо в них темінь в очах,
Бо вони – саранча!

На Донеччині і в Криму
Кануть вбивці у вічну пітьму.
І розвіється лихо, мов сон.
Буде воля від Тиси по Дон!
І згадають України сини,
Як стояли за правду вони
Проти сил Сатани.

Без дати

* * *

Тепле вітання по телефону,
А по бетону шум підошов,
Запах черемхи і запах хрону –
Знову Великдень до нас прийшов.

Були, як невільники, наші весни,
Та усміхалося сонце з небес.
День наш великий! Україна воскресне,
Так як Христос на Великдень воскрес.

15.04.1990 р.

МІНІАТЮРИ

* * *

І ось у мене середина літа
Між горами Карпатами й Дністром.
Я – воїн! Так! Завоювання світу
Спроможний здійснити піснями і пером.

19.04.1990 р.

* * *

Під Карпатською грядою
Свідки плакали й зітхали:
Ті – померли, як герої,
Ці, як жаби, поздыхали.

22.04.1990 р.

* * *

Ми живі! Ми не во гробі!
Радуйтеся, хатини:
Ходить Ангел по Європі
Волі України!

23.04.1990 р.

* * *

Юність – віра, юність – сила,
Юність – цвіт буремних літ.
Справедлива і красива
І красивим робить світ.

Без дати

* * *

Спочатку була ідея,
А потім уже – Вандея,
Хоч, знаю, серед ідей
Не передбачалось Вандей.

Сіддали пігмеї Антеїв,
І коронувалося зло.
Та лиш голоду на ідеї
Ніколи й ніде не було.

15.03.1990 р.

ХАРКІВ

У слобожанським Харкові
Мільйони два людей.
Заводи аж відхаркують
Тяжкі дими з грудей.

А місто ще й з характером:
Козацький гарт й азарт!
Верстатом, танком, трактором
Могутніше встократ.

Для миру і для армії
Знак якості трима.
...Жаль, мови української
У Харкові нема.

02.03.1984 р

* * *

Пече образа. Пече тривога,
Бо знову ділять Святого Бога,
Хоч українець повинен знати,
Що Рим – не батько,
Москва – не мати.
Нас об'єднає славетний Київ,
Князь Володимир, й узвіз Андріїв
І храм Софії...

Тільки на дереві каркає птаха:
«Де поховали ви патріарха?
У під-во-ріт-ні...
Дурні всесвітні...»

16.07.1998 р.

* * *

Гуляв-буяв, горілку пив,
Мав, як в коня, здоров'я й сили,
Пів міста я перелюбив,
Пів області мене любило,

Чверть України і Союз –
Він через те і розвалився,
Що я, заручник мудрих Муз,
Лиш для любові народився.

О, як я в юності співав!
І працю знав – не тільки гулі,
Бо пів планети облітав
Поет Північної Півкулі.

Хай знають упирі й відьми,
Що галичанин – хлопець впертий.
Я назавжди поміж людьми
Живим зостанусь і по смерті.

Та байдуже, чи покладуть
Букет троянд, вінець з ялини.
Нащадку, на землі цій будь,
Достойним сином України.

22.03.2002 р.

ПНІВСЬКИЙ ЗАМОК

У Пневі ліс на дошку і на платву –
Хоч зараз з тих смerek будуй хаті,
А на підгір'ї замок Куропатви,
Аж манить, щоб до нього підійти.

Таке варилось в замку, що й не снилось,
А все забулось – куций розум наш.
Колись опришкам це гніздо скорилось –
Узяв його Григорій Куриндаш.

І хто іще? (Татари йшли даремно:
Твердия віку в глибині століть).
Тут вічний біль Кончевського Яреми
Застиг в підвалах чорних – і стоїть.

Із кобзою послав його у далеч
Богдан Хмельницький, щоб на захід йшов
І за Дністром, де славний город Галич,
Двір Височанів у лісах знайшов.

Як розшукав розвідник Височана,
Сказав йому: «Настав високий час».
У Грабівці зустрів отця Івана,
Цей теж сприйняв ту звістку, як наказ.

Завурилось збурене Підгір'я,
Коли Хмельницький йшов поза Дністер!
У замку шляхта збилася, як звір'я.
Та полетіло з кровопивців пір'я,
Бо Височан закликав: «Ми тепер

Прийшли сюди катів своїх карати,
Щоб аж здригнувся Пнів й усі Карпати!...»

Вмирили хлопці-козаки від ран,
Але здобув цей замок Височан.
Зосталися на пам'ять лиш руїни –
Безмовні свідки слави України.

11.10.1986 р.

* * *

Гарячі у юності, часто помилки ми робимо,
І кожен наш огріх іржею їсть силу душі.
Не знаєш, де дітись! Сконав би! Згорів би з сорому!
Нешадним огнем очищається сталь від іржі.

І ким ти не будеш, життєве завершення – сажень
І снігу могильне мовчання, й кожух мурави.
Як жити – ніхто не розкаже тобі й не покаже.
Живи не для себе! Для інших на світі живи!

Тебе вже не буде, та інші народяться люди,
Побачать дорогу, яку ти для них прокладав,
Зазнавши огуди, страшного словесного бруду,
Все ж вірив, що час усе змиє, як чиста вода молода.

Вересень 1986 р.

* * *

А пані Європа стоїть у руках із терновим вінком,
Бо хочеться крові людської всесвітнім гульвісам.
А в Львові вмирає епоха – Великий Франко –
І потяг Верхарна колесами в Бельгії місить.

І скорчилися в чорних пожежах і села, й міста.
Ведуть Україну на торг! Установлена такса.
Народ-богоборець, що дав всім за приклад Христа, –
Щоб вбити життя, посилає нам Енгельса й Маркса.

І сплодиться гірше, ніж обри, ніж дикий той гун,
І зробить стайнями собори величній Божі:
Жорстокий Ульянов – В. Ленін – німецький шпигун –
Та Лейба Бронштейн, він же Троцький, з масонської ложі.

Вкраїну уб'ють! І Петлюру й Бандеру уб'ють!
І знищать усіх, хто стояв за народ свій горою.
А потім під ноги і славу, і подвиг візьмуть,
Аби утоптати в смітник українських героїв.

Горітиме правда! Та поки розвіється дим,
І поки нового воскресне зелене поліття,
Червоною кров'ю цісарських і царських родин
Розпишеться в Книзі Епохи двадцять століття.

А потім розпишеться знов на червонім столі
Про смерті мільйонів вкраїнців від голоду й воєн,
Але поставатиме сонцем у синій імлі
Народ невмирущий – співець, Божий вісник і воїн.

Йому убивали вождів і вбивали його:
Хто мислив, той був небезпечний чужинським катюгам.
Гасили, та знов оживав наш незгасний вогонь
На ратному полі Безсмерття з мечем або плугом.

16.05.1999 р.

* * *

І я колись з колін вставав,
А не лежав, як пес на сні.
Гукав і кликав, і кричав:
«Братове! Слава Україні!»

Любив високий, світлий час
І був від щастя майже п'яний.
Знав: Україна буде в нас,
Коли живі ще галичани.

Я не чекав собі вінка!
(На лаври будуть мудрагельці!).
Лиш... Україна не така,
Яку я виплекав у серці.

А геть, облесники й курви,
Що «соб-цабе» і вправо-вліво,
І тягнуть нас то до Москви,
То на на задвірки Тель-Авіва!

Доба – не корчма й не курорт,
А в моргу санітар в бахилах:
Не в тім'я битий мій народ,
Щоб викопать собі могилу!

15.08.1999 р.

* * *

Тріщить від морозу Небесна Дорога,
Тремтить перемерзла у лузі лоза.
Планета вступає у дім Козерога
І входить з Вертепом до хати Коза.

Приходить під хату Звіздар з Колядою,
А далі – веселі Маланка й Василь.
Йде мати щаслива з-під церкви з водою...
Кутя і кропило, і запах весіль.

Діждались Щедрівки із Дідовим духом,
Що генде¹ в куті заховався за сніп.
А сонце над світом летить капелюхом
І падає з неба холодного в сніг.

І все те – з глибин! Наше справжнє коріння!
Бо й нині ще пам'ять тривожна не спить,
Хоч злющий, із чорним, як в пса, піднебінням
Спліснявілий дурень гарчить і шипить.

Народна поезія не до вподоби –
Йому повернути би сталінський гніт
І гнати би нас в Магадан, як худобу,
До білих ведмедів або й на той світ.

Ще є такі, є! В них єдина потреба:
Душити, в'язнити, карати без меж.
Лиш зась їм до нас і до нашого неба!

А все ж, чоловічку: куди ж ти ідеш?

16.01.1988 р.

¹Генде (*діалектне*) – ген де, ось, он.

* * *

При дорозі цвинтар – темно-чорні хрести,
Та між ними є білі, що й в темряві світять.
Я хотів би чинуш на той світ одвести
І вернути назад з того світу.

То лишень на землі білий день і п'ятьма,
І рабині-повії, й царівни.
На тім світі, напевно, такого нема –
Там всі рівні...

13.12.1972 р.

* * *

Плаче зоря над водою,
Золотом плаче верба,
Де ми ходили з тобою, –
Бродить зловтішна журба.

Гілля плакуче вербове,
Ніби дівоча коса.
Сила і радість любові
Згасли, як рання роса.

Згасли-зів'яли, як ружі,
Мрії твої і мої,
Стали ми зовсім байдужі,
Наче зимові гаї.

Де ж ті верхи піднебесні
Й сила моя молода?
Дуже далеко, у веснах,
Гасне зоря золота.

1980 р.

* * *

Селемени¹ й весільні вінки
На цідилко-фату проміняли.
І забули старі співанки,
Що на гойних² весіллях співали.

Був же князь-молодий й молода,
Вперемішку і бойки, й гуцули –
Є грузинський сміхун-тамада,
Про сакральні обряди забули.

Викинь, мудрий поете, перо,
Бо комп'ютер став виміром часу.
А скажіть, чи реве ще Дніпро,
Як у добу Тараса?

Йдуть в майстри нині круглі нулі,
Вже співці – й королі, й генерали.
Це ж вони в зореноснім Кремлі
Нашу волю і кров продавали.

Все б складали в торби золоті,
Але ми не зібрались вмирати,
Бо сьогодні далеко не ті,
Ким у рабстві
ми значились
в «старшого брата».

1970 р.

¹ Селемени (*діалектне*) – весільний обряд у хаті весільних князя чи княгині.

² Гойні (*діалектне*) – прекрасні, унікальні, дивовижні.

* * *

Гушиво. Цвітиво. Вруна.
Небо цвіте молоде.
Що се? Громовими лунами
Травень Вкраїною йде.

Вітер втішається квітами,
Першим дзвінком на плаю,
Дримбою і трембітою
У верховинськiм краю.

Працею тішиться сила вся,
Тішиться Пушик Степан,
Що Чорногора вклонилася
Морю й широким степам.

Рідні Волинь, Слобожанщина,
Рідні Карпати і Крим –
Серце всієї Слов'янщини
З норовом добрим й крутим.

Жду у Міжгір'ї я верем'я¹,
В небі зірниця тремтить.
Між Попиваном й Говерлою
Несамовите² спить.

20.05.1986 р.

¹ Верем'я (діалектне) – гарна сонячна погода.

² Несамовите – гірське озеро в Карпатах.

* * *

Ридала Україна! Стогнала Україна
– Що робити? – запитували розгублені.
– Не спіть! – говорили генії. –
– Ставайте під заповіти Шевченка, Франка, Грушевського.

Їх хапали й душили в мордовських таборах.
Їх знаходили повішеними, утопленими, вбитими.
Та коли повіяло весняним вітром,
То піднялися сини й дочки
За рідне слово!
За прапор!
За тризуб!
За самостійність!

Їх били на майданах,
Вони голодували,
Умирили від інфарктів у парламенті.
А нині,
Коли ми вибороли Україну,
З цього користають злодюги й пройдисвіти,
А генії і фанати
Голодні, голі, потоптані,
Зневажені пройдисвітами,
Вкотре думають,
Як від цих дермокрадів
Знову рятувати тебе, Україно.

15.03.1992 р.

* * *

Полонинко в німбі золотому,
Місяцю, ти в казку гір пливеш,
Я не хочу з Буркута додому,
В політичний млин – не хочу теж.

Я косив би і громадив сіно,
Дарував свої пісні вітрам.
Та мені говорить Україна:
– Ти повинен завтра бути там...

Де серця синів любов'ю повні,
Де з нас кожен роль і місце знав,
У Верховній Раді, у Верховній!
– Час тебе і твій народ обрав.

19.07.1992 р., Беркут

ЛЕГЕНДА

Степанові Хоробу

І є на планеті помічені Богом місця.
Там нудно й паскудно буває лише безголовим,
А в справжніх людей там прискорено б'ються серця:
Знак роду, історії клич, пам'ять генів і крові.

Тут думу глибоку несе крутохвилий Дністер.
Можливо, що й камінь блискучий повитий думками.
Де Сонце – у золоті Велет виходить на верх
І небо блакитне над світом тримає руками.

Тут Місяць з Чумацького Шляху змітає іржу.
І чути між зорями грім чи Всевишнього кроки.
А там, коло церкви, опівночі коні іржуть
Під дубом, що має не менше, ніж тисячу років.

З цієї гори аж на третю стрибають вітри.
Де спалено город Батиєм, де тисячі вбито.
Там княжа дружина на конях у лоні гори.
Тож має звитяжців хлопчина малий розбудити!

У ріднім краю він наслухавсь невиданих див.
Що завтра гряде? Що іще в нашім краї чувати?
А може, хлопчина тих воїнів уже розбудив
І коні готові? Лиш треба раз-два підкувати!

29.04.1997 р.

* * *

Різдвяний ліс у інеї,
В снігах різдвяний ліс.
Там електрична лінія,
Де я родивсь і зріс.

І памороззю горбиться
Туман по Дикий Степ,
Ісуса й Богородицю
Несе селом Вертеп.

Над білими Ангéлами
Промініться зоря,
І я в Вертепі селами
За перського царя.

А плигне Ірод жабою
На місце смерті-сну –
Я словом правди й шаблею
Голов¹ йому зітну.

Табу Кремля імперського
На колядницький Рух –
Та у царя у перського
Український сильний дух!

Сніги, сніги аж на́хилом.
До волі – зим і зим!..
Та чуєм голос Ангела:
«Мир Україні й всім!»

07.01.2009 р., Моршин

¹ Голов (діалектне) – голова.

МОВА

Невмирущо мова сяє
Весняним теплом.
Глибше мови не сягає
Жодне джерело!

Піднімись з колін, калино,
Сили дай синам!
Бо німої України
Не потрібно нам!

Гнули нам брехні підкови,
Й досі дехто гне,
Що народи зникнуть й мови –
Буде щось одне!

Досить, досить вже колгоспів!
Логіки заброд!
Не дрібниця і не розспів,
Мова – це народ.

Не з намови, а з любові
Вчи слова й чужі,
Щоб відчути, скільки в мові
Правди чи олжі.

Скільки вміщено у слові!
Кожне – віщий знак.
Вмре, хто зневажає мову, –
Хрунь і потурнак.

Перешиванці зловражі,
На ваш сказ – громи!
Невмируща мова наша,
Й невмирущі ми!

Мій краяне – рідний брате,
Завше пам'ятай:
В кожного – найкращі мати,
Рідна мова й край!
Ми – не згряя безголова,
Тіні межові!
Доки є в нас рідна мова,
Доти ми живі!

1988 р.

* * *

Ці – лагідненько, ті – тупо й різко
Пограбовану Україну ведуть на невільничий торг.
Івано-Франківськ міняють на Сан-Франціско,
Київ і Новгород-Сіверський – на Нью-Йорк.

Гвалтують Україну, безробітну і п'яну,
У парламеті олігарх демонструє свій тлустий зад,
Лиш в покутському Русові хрест Дідуха Івана
Кровоточить, як сто років тому назад.

І задушені зайдами стогнуть таланти,
І невинні сидять у тюрмі від дзвінка до дзвінка,
Очі заплющу – бачу: етапом новітня банда
Веде під конвоєм самого Івана Франка.

22.05.2000 р.

* * *

Уже і сонце нижче й нижче,
І не поможе «ах» і «ох»!
Наш край – народів боевище
І перехрестя всіх епох.

Високим духом непокори
Свобода кличе знов на рать,
Кричать степи, волають гори:
«Умри! Впади, але не зрадь!»

Бо невмирущий дух державний:
Є булава, є голова,
У нас, окрім права, є ще й шабля
І є історія жива.

Тримає нас на світі віра,
Іде відважно рать на зло,
Бо ж не було у нас Сибірів,
Українських тюрем не було!

На смерть везли нас в Магадани,
У Бухенвальд й на Соловки
І за Богдана, й за Івана,
І за Степана – теж-таки!

І як ми мались, світе ясний?
Чи треба ще якихось слів:
Коли одні й ведмедів пасли,
То інші били москалів!

Я млявих гасел не приємлю.
Як треба, вийдем знов на рать.
Ми за свою стояли землю!
І завше будемо стоять.

10.04.2000 р.

* * *

Скресання холодів. Весняний хмаролом.
І на землі й на небесах порядки.
Остання жменя снігу під вікном:
Вже пчоли чують владний голос матки.

А галка у роботі на гнізді!..
Коли в людей воєнні болі й жахи,
О, хай живуть на світі в гаразді
Тварини, риби, птахи і комахи.

Хай ходять сміх і радість по землі!
Хай молодість мужніє в круговерті!
Хай здохне Ліліпутін у Кремлі
І всі, хто Україні хоче смерті.

11.08.2018 р.

* * *

Ішов верхами
Хага від хаги.
Сходив я ноги
По самі п'яти.

Ходив по горах,
Ходив степами –
Питало Сонце:
Куди, Степане?

Іду до праці,
Як батько й мати,
Іду я мудрість
Віків збирати.

Іду збирати
Народні перли,
Щоб Україна
Повік не вмерла.

Озався Місяць,
Озвались Зорі:
Тебе чекають
Любов і Горе.

– Ні, не дозволять
В народ ходити
Ті, що готові
За правду вбити.

А я питався,
Немов дитина:
– Я щó узяв в них?
Я щó їм винен?

– В них заробив ти
Терновий вінець.
А тим ти винен,
Що Українець!

22.05.2016 р.

* * *

Обривається голосу нить,
Умирає забита надія.
Лиш саперна лопатка блищить.
Лиш ридає кривава неділя¹.

Каменіє дівчатко сумне.
Б'є жорстока доба попід груди.
Будуть ліпші часи, лиш мене
На цім світі не буде!

1989 р.

¹ Кривава неділя – вірш навіяний кривавими подіями 9 квітня 1989 року в Тбілісі, коли в часи горбачовської перебудови фашистським методом було розігнано мітинг за незалежність Грузії. 2550 солдатів і бійців загонів спецпризначення без вогнепальної зброї, тільки з гумовими кийками, саперними лопатками та сльозогінним газом з допомогою 6 бронетранспортерів, восьми бойових машин десанту та чотирьох пожежних автівок за 20 хвилин на майдані та навколишніх вулицях «справилися із завданням», залишивши на площі та навколишніх вулицях лише трупи й важкопоранених, більшість із яких були жінками й підлітками. Загалом постраждало більше чотирьох тисяч людей, які отримали поранення та отруїлись сльозогінним газом.

* * *

Зіржавіло тепло в квітниках.
Голий сад, голий ліс, голе поле.
Хворе сонце у хмар на руках.
В чорнім полі стерня вже не коле.
Понімили усі співанки
Пустосвистам-вітрам на потіху,
Лиш в криниці зелені листки
Не вмирають чомусь перед снігом.

А за ким моє серце болить?
То сміється, то плаче, то ниє?
«Мусим жить! Варто жить! Будем жить! –
Над Україною дніє!»

Без дати

* * *

Про нас мовчать. Нехай собі мовчать.
Ми слід залишимо. Ми головаті.
Хай критики кричать про онучат,
Про дев'яності і вісімдесяті.

А ми раніш за них на світ прийшли.
Щоб культ зробити з вірності до книги
Ми, як підсніжники весняні, зацвіли
На острівцях хрущовської відлиги.

У сімдесяті ми буди такі ж
Романтики наївні світанкові!
Та з люттю брали словотвір під ніж
Байстрята Мільмана чи ба..., Маланчукові,

Бо їм здавались бомбами слова!
Брудними лаптями ставала нам на груди
Тупа й страшна задрипанка Москва,
Щоб Сталіна епоху повернути.

Не вдалося! Бо оновилась кров,
Бо час новий пропахся іншим духом,
Бо тюрми майже вичистив Хрущов
І ключ від них сховав під капелюхом.

А нині ми вітаєм молодих.
Легкого хліба юним не бажаєм.
З надією ми дивимось на тих,
Хто в серці має те, що не вмирає.

Нехай злітають – юні, як орли,
І вірять, що минуть часи куревські.
І знають, що в усі часи були
Великі Нестори, Шевченки й Котляревські.

Без дати

* * *

Минула купа літ... Зелене вкрилось мулом.
Ми спереду були! Важкий долали шлях.
Епоха крикунів пішла й не оглянулась, –
Уже на смітниках, а з нею в бур'янах
Всі її брехні сплять. Ми ж вільно підневільні.
А нам вони готують нам новітній геноцид.
Гризня медведчуків у дикій божевільні,
Героєм часу став злодюга і бандит.
Ми сподівалися, засяє світоч правди,
Яку в надіях ми леліяли давно.
Але коли романтики

 боролися за прапор,
То зайти й крадії ділилися майном.
Ще й землю украдуть! На те вони й бандити.
А ви ще й продасте, правічні батраки!
Помийники, ідіть чужинцям дупи мити,
В борделі доньок віднесіть своїх вінки!
Ридай, потоптана моя вкраїнська пісне.
О генії! Ви п'яні вже від дуль.
В нас топ-курви в ціні і ноги футболістів.
Хай сторозумний ти, а для мерзоти – нуль.

Україно, схаменись! Майбутнього не буде.
Бо що тобі дають, крім іпотек й аптек?
Ще корчми, корчми скрізь і телебаламути...
Великі цвинтарі, та вже нема лелек,
Щоб діточок несли у депресивні села,
В зачумлені міста, де мат, тютюн і хміль.
Отямсь і пробудись, Україно невесела!
Україно, це – не я, а серця мого біль!

2008 р.

* * *

Дурні розмови... А вина – горілка,
Ще й бунт душі – думкам і думам тісно.
Лиш місяця пощерблена тарілка
Подзенькує зневажливо над містом.
Які герої – товариство п'яне?
Невже продали душі дідьку-чорту?
Сидять-свистять премудрі кавомани,
Хоч, як сказати чесно, – мочеморди.
Чекають щастя-лотереї, музи.
Клянуть добу і доленьку собачу.
Я витрачусь на всіх продажних «друзів»,
Та свій талант даремно не розтрачу.
Так, був Ікар. Залишився «Ікарус».
Ще був циклоп. Дурненький, одноокий.
Бринить в душі сумний рядок про парус...
Біліє він... Біліє одинокий...

19.03.1978 р.

* * *

Ранки тихі, туманні
У кожухах роси.
Сині гори в Полянї,
Ще синіші – ліси.

Води радісно грають
І зозулі кують.
Тихо бойки конають.
Але гучно живуть!

Тут геройськи вмирили,
Знали радість і гнів.
Тут завжди зневажали
Мадяронів й хрунів.

Знаєш, друже Василю,
Назви бойківські звізд?
Тут за радість весільну
Я віддав би сто міст.

Медом дихає гуща.
Тут біда – не біда
Кожна пісня цілюща!
Молода, невмируща
І живлюща вода.

Тут колись і гуцули,
Й лемки лили свій гнів,
І хоч знали – забули
Мадяронів, хрунів.

Перешиванців маєм,
Товпища дідові,
Що постійно тримають
Ніс за вітром з Москви.

2018 р.

* * *

Моє серце в зажурі.
Вітер хмари пасе.
Дні холодні, похмурі,
Як і всі... Як і все...

Понімили зозулі.
У лісах переляк.
Від московської кулі
Впав український юнак.

А з московської хати
Біль – в Смоленськ і Можайськ,
Бо Донецьк зайдам платить
За страшний Іловайськ.

Я стою на розпутьї,
Все сприймаю, як є:
Для українців кат Путін
Чорні пута кує...

Та здоров'я в нас кінське
І високе крило,
Трію по-українськи:
Тиса, Дон і Дніпро.

19.05.2018 р.

* * *

Річки Україною пливуть –
Не вертаються.
А звідки вони й де починаються?
Зі сліз матерів.
Я не всі їх джерела у світах зустрів.
Оце джерело Дністра,
А оці двоє – Бугів.
А оце Дону –
Дністрового друга.
А ще є сльоза Ворскли,
Сльоза Тиси.
Сльоза Прип'яті.
Тиша.
Золота й Срібна Липи,
А третя – Стрипа.
А оці – Стрия і Лімниці.
А оці – Бистриці: аж міняться.
А з Данціжу мчить Прут.
Я десятки разів побував тут.
Та чи є поетичніша ріка, Боже,
Аніж вила Білого й Чорного Черемосів?
А ще згадаю героїчний Донець.
І пісні мої про річки кінець.
А на березі Збруча
Здійняв козак героїчного меча.
А ще біжить між пшеничних колось
Тихенька, як дівчатко найменше, – Рось,
І широкий, як небесний рай,
Прикордонний батько Дунай.

20.052018 р.

* * *

Гей виходять тури й зубри
Із печери Альтаміри
В Піренєях.
Йдуть вони назустріч сонцю
Через Альпи у Карпати
Й на тарелях застигають
Через двадцять тисяч літ.
І красуються на стінах
У своїй священній стайні.
Ще й про нас розповідають
Через п'ять мільйонів літ.
І виходять тури й зубри
Із колядок верховинських,
І вертаються на Захід
До печери Альтаміри.
Ще й вдивляються уважно
У будинки ясночолі,
У автобуси, машини,
Літаки і поїзди.
Та не це дивує турів,
Та не це дивує зубрів,
Але той, хто турів й зубрів
У печері малював,
Лиш себе намалювати
Не зумів чи й не наваживсь
У добу льодовикову,
У свою тяжку добу...

15.11.2005 р.

* * *

Я знав на цім світі земне й неземне.
Боліло! Та вірив: минеться.
Так, били жорстоко під серце мене!
Жорстокіше били по серцю.

Хоч я піднімався на високі плаї –
У багна вело бездоріжжя.
І словом неправди вбивали свої –
Ще рани ті свіжі.

До них я вже звик, хоч печуть і болять,
Бо знову по-свіжому ріжуть.
Для когось мій біль – то лишень дивоглядь,
Й це тішить... Їм, мабуть, видніше.

Радійте, нікчеми: отрута змії
Не спинить плоти-бокараші¹.
І знайте, поганці, що рани мої,
Хоч завдані вами, – не ваші!

14.11.2005 р.

¹ Плоти-бокараші (*діалектне*) – плоти для сплаву деревини гірськими ріками.

ПЕРЕД БУДИНКОМ СТАРОЇ ГІМНАЗІЇ

Дощик дрібненький, як хлопчик маленький, схлипує,
Краплі холодні листочки, мов човники, рухають,
Думає думу вечірню вулиця Липова,
Музику вечора молодь замріяна слухає.

Пізній літак пропливає за темними хмарами,
Кавою вулиця пахне, відлунює кроками –
Чорні плащі й парасолі гуртами і парами,
Галицька Муза шепоче мені, самотньому:

«Остерігайся периферійної величі...
В праці згоряй, та щоднини відроджуйся у слові».
Ходить зі мною по місту дух Вагилевича,
Ходить Січинський, вчуваються кроки Франкові.

Липи запахли медами інтимної лірики...
Раптом!.. О, Боже, невже це було на просторах Євразії?
Гірник Олекса... Ви чули, напевне, про Гірника,
Що на Чернечій спалився? Он барельєф на гімназії.

Юні студенти ідуть і на нього поглинують.
Плем'я гаряче, крилате, – добра тобі!
Вулиця тиха при Гірнику звалася Липова –
Нині Шевченківським духом прониклась – Тарасовим.

Рідна Шевченківська вулиця! Нині вона моя.
Зараз хвилинка мовчання... А цить, панегірики!
Ангел любові нечутно сідає на рамено
Й каже: «Це добре, що ти пам'ятаєш про Гірника».

Пам'ятна дошка... Гебешник погляне не байдуже.
Скрушно зітхне, що минула епоха маразму,
Та, що її підпалив мужній Гірник із Калуша
Й сам засвітився вогнем на могилі Тарасовій!

01.10.1984 – 18.04.2006 pp.

ЗАПЛАКАНИЙ ПРОМІНЬ

Все бачили люди –
Не все лиш лягло на папір,
Бо світ цей сьогодні
Тривожний, страшний
І шалений.
І дивиться мовчки
Високий Тютюнник Григiр,
Неначе живий,
І печально стоїть
Коло мене.
Чи я біля нього!
Чимало з'явилося тепер
Дружків,
Що його шанували,
При чарці любили.
І пишуть про нього
Хорошого дуже багато тепер,
Тепер, коли Григiр помер.
А хіба ж він помер?
Затоптали його
І убили!

О, скільки на білому світі
Гадюк і падлюк!
І будуть, і є,
І були ці убивці віками.
Рвуть петлі на шиях
Тютюнник!
Близнець!
Івасюк!
А де ж ті,
Що петлі
Цим красеням гідним зсукали?!

Уже поховались!
Уже дуже чисті усі!
Той час називають
Добою злодійства й застою!
Їх висвітить сонце!
Та плаче он промінь в росі.
Ой болю, мій болю,
Багато лежить після бою...

Без дати

* * *

Ні, я не тлів – палав-горів
Цілодобово.
Я сотні витримав боїв
За тебе, мово!
Усе, що серцем бачив, чув,
Мене боліло.
Твоїм бійцем в поході був,
Моя Україно.
За волю і за честь твою
Стою, Любове!
Всіх покручів я бив і б'ю
Українським словом.
Перехворів на переляк,
Бо й сам був битим,
Та нині знаю, що і як
Мені робити.
Над прірвами зведу мости
І знаю свято:
Куди іти, кого вести,
За що стояти...

07.01.1988 р.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Та був би граф Орлов Тарасу друг!
Та мати міг й масток, і посаду!
Лиш «Подорож з Москви у Петербург» –
Отак, як Пушкін, мав би написати!
А він утер з чола холодний піт
І не укляк в покорі на коліна –
То й заgrimів на довгих десять літ
За друзів і «Три літа» про Україну.
А міг же нанести легенький лак
На «край Потьомкінський»,
Підфарбувати й хмари,
А ще сказати, що підвів Гулак
І дихас ворожо Костомаров.
Не мучився б, де спека і мороз,
Де Косарал і де каспійська піна.
Та був би в нас Тарасик-малорос! –
А так явивсь Шевченко-Українець!

Без дати

ДЕМ'ЯНОВІ ЛАЗИ

Хто чув громи воєнної грози?
Хто бачив черепа людські з дірками?
Дем'янові лази! Дем'янові лази!
Без вісті зниклими заповнено три ями!
Дівочі коси, чорні постолі,
Кожух, сорочка, гаманець і люлька...
Ще ходить по Франківську кат старий
І кукає, немов глуха зозулька.
Опричник Берії! Це він колись в роти
Пхав кляпи, щоб не чули люди крику.
Кістки мовчать. Та на кістках дроти
Засвідчують про муки превеликі.
Дем'янові лази! Дем'янові лази!
Розкопані й закопані могили.
З кривавої яси зринають голоси
Моїх краян – їх сталіністи вбили
З наганів уночі, за містом уночі
Під гуркіт трактора, щоб пострілів не чути!
В Дем'янових лазах ридають пугачі,
А ліс шумить і нашу совість будить.

03.10.1989 р.

СТАЛІНІСТ

Наполягає, щоб з ним чарку пив.
За що ж ми вип'ємо? За ці драглисті очі?
Він багатьох на Півночі убив!
Тепер тепла й уваги в мене хоче.
Він скиглить, аби я його любив,
Хоч би жалів, бо він у пеклі жив.
Портретик Сталіна у партквитку тримає!
Він прагне, щоби світ його простив!
Нема таким прощення. Ні, немає.
Нав'язується, щоб з ним чарку пив.
І дивиться, плазун, як людолов.
Налив вина – у чарці тепла кров.
Мою долоню чарка та пече,
То зимно робиться, то гаряче!
Вино мене пече! Пече, пече!..
Пече вино,
Неначе з ним злочинець заодно.
Тридцяті – сорокові роки:
Це Колима, це Воркута і Соловки,
Це земляків моїх там білі кісточки...
А він у тих краях тоді служив!
Пізніше – з пенсії та орденів тих жив!
І – пив! І пив!
А п'яний змовчати не міг. Не вмів!
«Я їх розстрілював, що палець аж болів!
Щоночі чую мертвих голоси!
Та якби Сталін знов –
Я б вас косив!
Хе, ні! Мені страшний тепер не суд!
Страшні оті, що правду рознесуть
І – не сховаюся. І – кара не мине!
Мій рідний внук ненавидить мене!
Ще й обіцяє зустріч Сатана.

Бо я – байстрюк його!
Налий вина!
Тепер мене полюбить
Смерть одна!
Я їй служив!
Назву страшне число!
Я – сталініст. Люблю це ремесло!..»
Вже був зелено-білий, як стіна,
А ще кричав: «Вина! Вина! Вина!..»

24.07.1984 р.

МОСКВА

Червона осінь.
І Москва червона:
Червоні мури
І багрець-гаї.
Москва тепер така,
Як Антігона¹:
Тут Переделкіно
Й Останкіно її.
В лісах змарновані
Солдатські дні мої:
Москва із п'яними,
Та пильними очима.
Слідами Пушкіна і Пушик находивсь –
І наново на світ цей народивсь.
Так, тут мене навчили не зітхати –
Себе й народ свій шанувати
І щебетати не в чужому пір'ї.
Москва сльозам не вірить!
Пісні – вірить,
І зрозуміло
Без повчальних слів:
Боїться українців –
Не хохлів!

13.10.1969 – 25.03.2001 рр., Москва – Івано-Франківськ

¹ Антігона – дочка Едіпа й Йокости, героїня античних драм, супроводжувала сліпого батька в його тяжких мандрах-випробуваннях і дотримувалася моральних законів у ставленні до рідних. Опинившись у пастці, Антігона перед загрозою смерті від голоду закінчила життя самогубством.

ПАРАШКА¹

Ти куди пливеш, горо Парашко?
Це тебе навіщо біс накидав?
Тобі важко? Мені більш, ніж важко
На усі Горгани і Бескиди.

І про тебе люди вже не дбають.
Що й казати і що мені робити?
Хижі так в Карпатах ліс рубують,
Мов взялися світ занастити.

Що залишать з гір і рік? Руїну?
Довели всього мене до трему.
Споконвіку Матір-Україну
Продавали й продають нікчеми.

11.08.2018 р.

¹ «Парашка» – останній вірш поета.

* * *

Пішли під землю галицькі двори,
Та з-під землі б'є Духова криниця,
І видно мені з Лисої гори,
Як за Дністром аж крешуть блискавиці.

Там гупає громами далина.
Тут дивина цвіте, мов скарб найбільший,
І Господом забута Козина
Аж проситься: «Беріть мене у вірші».

І всі поля, і коляду, й вінки,
Заплутані у прутті верболозу.
О Козина! Були тут козаки –
Є телички, бички й рогаті кози.

Був монастир в далеку ту добу,
Коли князі у Галичі сиділи.
Молитва наступала на журбу,
Душа вела на подвиг серце й тіло.

І є тут жнець! І є на дуду грець!
Був ще й солдат, що гнав німецьку силу,
І український січовий стрілець –
Лежить юнак убитий у могилі.

І бункер партизанський у траві
Снить про діла диявольські й Господні,
Про тих, хто тут дрозда давав Москві,
Наприклад, як сотенний Завгородній.

І Когуч з Павлівки, що був неначе дуб,
І Височан, чий слід пропав на Січі.
Тут мамонта знайшли нетлінний зуб.
І ми тут і живі, й нетлінні, й вічні.

12.07.2005 р., Козино

* * *

Я з тих країв, де навіть гори б'ються.
Де ріки свій розгін удаль беруть.
Де квіти мужніх, що не продаються, –
Не в горщиках – на скалищах ростуть.

Де орди розбивалися об гори,
Де гарне вище, аніж гріш або вівця.
Я з тих країв, де люди чесні й горді –
Від хлопця-космонавта – до жерця!

Я з тих країв, де гідність не убили,
Де є орли, а не лишень воли.
Я з тих, що Україну розбудили
І до свободи гідно привели.

1974 – 2001 р., Синеvir – Івано-Франківськ

* * *

Мій голос летить по газетах, по синіх ефірах,
І тільки у грудях лежить мій задушений крик!
О скільки доносів на мене осіло в архівах,
Та я не змінився! Бо я, як завжди, – бунтівник.

А скільки помиїв на мене! Та лийте ще, лийте!
Я вам, патріотики, кожному знаю ціну.
І з мене, повірте, Дем'янушка Бедний¹ не вийде,
Не шийте придворної мантиї – не одягну.

Куди не піди, то лише добродії-зłodії
І панство, як бидло. Та все це, як дим, промине.
Я маю вогонь, бо я владам служити не вмію.
Я маю народ! А народ зрозуміє мене.

03.11.1991 р., Київ

¹ Дем'ян Бедний (1883–1945) – примітивний, але улюблений російський поет Микити Хрущова, який ставив його за взірць інтелектуалам-«шістдесятникам».

КАШТАНОВІ СВІЧКИ

Тепер я вже не в молодому віці,
Тому скажу для сина і дочкі:
Хоч де б вмирали в світі українці,
Каштани в Києві засвічують свічки.

Я вмру також, бо смертне все на світі.
То спека буде чи січнева лють,
Свічки каштани навесні засвітять
І цим мене, вкраїнця, пом'януть.

Допоки серце силу духу чує,
Допоки очі дивляться на світ,
Цілющо й молодильно нас чарує
Каштановий і черешневий цвіт.

Дивує нас весняна дивовижа –
Птахам й розлогість неба завузька!
Немов сім днів минулого вже тижня –
Сім зубчиків зеленого листка.

Та ось упав. Лежить. Погас на вітрі.
Не чинить опору. І не перечить снам.
Але – весна! І знов каштани світять.
Ні, ще не поминально світять нам!

І вірю я, коли мене не стане,
Коли мене на цвинтар віднесуть,
Й похмурий день освітить цвіт каштанів,
Які мене, вкраїнця, пом'януть.

1986 р.

Літературно-художнє видання

ПУШИК Степан Григорович

Я ДЛІА ВКРАЇНИ ЖИВ

У ДВОХ ТОМАХ

Том 1

Дизайн обкладинки *Андрія Іваньо*
Комп'ютерна верстка *Ярослави Король*
Коректура та упорядкування *Ольги Слоновьовської*

Підписано до друку 21.08.2019.
Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 20,23.
Тираж 100 прим. Зам. 2850.

Видавець: Видавництво «Місто НВ»
76000, м. Івано-Франківськ,
вул. Чорновола, 23.
Тел.: (0342) 55-94-93.

*Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ІФ № 9 від 02.02.2001 року*

Віддруковано: Друкарня «Місто НВ»
76000, м. Івано-Франківськ,
вул. Чорновола, 23.

